

EVANGÉLIKUS Élet

Böjti bújócska

**A győri Insula
Lutherana, ahol
megpihen a lélek**

**Hogyan találhatunk
a reménység
forrásához?**

**Megújult a Róth Miksa-üvegmozaik
a fásori templomban • 52. oldal**

A KÖZMÉDIA EVANGÉLIKUS MŰSORAI

KOSSUTH RÁDIÓ

EVANGÉLIKUS FÉLÓRA

Műsorkezdés: 13.30

április 13.
április 27.
május 11.
május 25.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS

Szekszárdról: május 31. / 10.04.

ÁPRILIS 13-TÓL MÁJUS 31-IG

DUNA TV

EVANGÉLIKUS MAGAZIN

április 19. / 10.25
május 17. / 10.25

EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI MŰSOR

május 3. / 10.08
május 31. / 10.08

EVANGÉLIKUS RIPORTOK

május 3. / 11 óra
május 24. / 11 óra

Felkészülés

Böjt első vasárnapja e lapszámunk megjelenésének dátuma. Ehhez a keresztyénként számunkra kiemelten fontos időszakhoz is próbáltunk tartalmas olvasnivalókkal szolgálni. Az igemagyarázatok mellett hadd ajánljam rögtön olvasóink figyelmébe az *Élő víz* rovat *Böjti bűjőcska* című írását is.

„Köszönöm” – sokszor megfeledkezünk erről a hálát kifejező szavunkról. A pszichológusok szerint... – de inkább olvassák el erről Boda Zsuzsa engondolkodtató jegyzetét.

Egyházunk gyülekezeteit bemutató riportorozatunk mostani állomásaként Gyórt és környékét kerestük fel, bemutatjuk a Rába-parti, nemrég megújult Insula Lutheranát, és felkeressük az ötvenéves leánygyülekezetet is.

Két – más-más miatt – fontos könyvet is ajánlok ezúttal. *Esteledik, a nap már lemenőben* címmel jelent meg a Robert Sarah bíborossal készült, a nyugati világ válságjelenségeiről szóló interjúkötet, amelyről Gáncs Péter nyugalmazott püspök írt.

A Luther Kiadó legújabb, *Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete* című könyve pedig egyaránt szól azoknak, akik épp lendülettel építik párkapcsolatukat, esküvő előtt állnak, de azoknak is, akik kissé megfogyatkoztak a hitben és a lelkesedésben. A Luther Márton házasságról szóló, tanulságos, egyúttal szórakoztató írásait összegyűjtő kötetet saját jegyzeteinkkel is kiegészíthetjük, egyénire formálhatjuk. A jegyesoktatást is kifejezetten jól kiegészítő olvasmány.

E számunkból sem maradt el *Tallózó* rovatunk, amelyben éppúgy szemezgettünk a rádióban elhangzott evangélikus tartalmakból, mint gyülekezeti újságokból, de az *Evangélikus.hu* portál és a *Kötőszó* evangélikus közéleti blog egy-egy írását is megtalálják olvasóink hasábjainkon.

Végül, de nem utolsósorban: az idei Oscar-díjas filmek szemlét és értő elemzését kínáljuk – természetesen keresztyén mércével.

■ KÉZDI BEÁTA

Sziget, ahol megpihen a lélek

A győri Insula Lutherana Európában egyedülálló épületegyüttes, igazi ékköve a városnak. A „népek országútján” fekvő városba az elsők között érkezett el a lutheri reformáció híre. Riportunkban a Rába-parti evangélikus szigetet és a helyi egyházközösséget mutatjuk be.

29. oldal

Ikonikus szerelmek, ikonográfiai szerelmi kódok

„Az én forrásaim a korabeli kályhacsempék, a faragott fésűk és a ládikák is” – mondja kutatómunkájáról Isó M. Emese művészettörténész. *A Szerlemládkó – avagy a házasság dicsérete* című, frissen megjelent kötet szerzőjével beszélgettünk.

36. oldal

Oscar, vigyázz!

A közelmúltban osztották ki az Oscar-díjakat. A legjobb film kategóriába idén kilenc alkotást jelöltek, és szerkesztőségünk egyik munkatársa „vette a fáradságot” megtekintésükre. Katarzisban azonban – keresztyén szemüvegen át – csupán egyetlen produkció részesítette. És az nem a díjat elnyert alkotás volt...

40. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Novotny Dániel	5
Új nap – új kegyelem • Bence Imre	6
A hónap igéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Szemerei János írása	17
Portré • Németh Ádám nevelőtanár	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztyén hírportálok, blogok szemléje	19
Interjú • Teológia mindenkinek a világhálón	
Mészáros Kornélia könyvtárvezetőt kérdeztük	22
Jegyzet • Köszönöm • Boda Zsuzsa írása	23
Credo-szemle • „Zelma néni a mi papunk”	24
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	28
Riport • Sziget, ahol megpihen a lélek – Látogatás a győri Insula Lutheranán	29
Programajánló • Nyári táborok	32
Könyvajánló	34
Interjú • Ikonikus szerelmek, ikonográfiai szerelmi kódok – Beszélgetés Isó M. Emese művészettörténésszel	36
Thesaurus • Kincs a levéltárból	38
Nézőtér • Oscar, vigyázz! A legjobb film kategória díjára jelöltek mustrája	40
Evangélikus.hu-szemle • Végre az égre nézek	42
Kötőszó-szemle • De ehhez meg kell térnie a pénztárcámnak is	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	49
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Rostáné Piri Magda	57
Új nap – új kegyelem • Bencéné Szabó Márta	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Dr. Petrovics Zoltán munkajogász, az Eötvös Loránd Tudományegyetem adjunktusa – Budapest (Pestszentimre). A jognak olyannak kell lennie, ami erkölcsi, etikai töltettel bír. A jog és a jogszabály – ha azzal a humánnummal rendelkezik, ami ha a természetjogból indulunk ki, akkor isteni eredetből fakad – a jót kell, hogy képviselje. Amennyiben ezt követjük, akkor jó törvényeket lehet írni, olyanokat, amik nem az ember ellen, hanem az emberért vannak.

Munkajogot oktatóként nehéz lenne egy szeminárium keretében a hit kérdéseit direkt érinteni. Erre állami intézményben nincs is lehetőség. Ha tehetem, akkor előszeretettel alkalmazok olyan utalásokat, kulturális példákat, melyek vallási tartalommal is bírnak. Elég, ha a munka vonatkozásában a szőlőmunkások példázatára gondolunk [Mt 20,1–16]. Keresztényként arra törekszem, hogy amit én a munkámban és az életemben cselekszem, azon érezhető legyen, hogy az hittel megtámogatott emberi cselekvés.

Két gyermekemmel és feleségemmel először a pestszentlőrinci gyülekezetbe jártunk, majd elkezdtünk bedolgozni a házunkhoz közelebb eső pestszentimrei gyülekezet építésébe. Ez itt egy csoda! Itt újból befogadó közösségben vagyunk, olyan emberek között, akik nyíltan és szeretetben beszélnek egymással.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Lego-templom-kiállítás

Az úrvacsora éve és az ötvenkettedik nemzetközi eucharisztikus kongresszus tiszteletére Lego-templom-kiállítást szerveztek Aszódon, az evangélikus általános iskolában.

Pongó Csilla hitoktató, a kiállítás megálmodója és szervezője az istentisztelet és a szentmise helyszínének fontosságára szeretné felhívni az érdeklődők figyelmét.

A kisdíjak által készített munkák február 28-ig voltak láthatók az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégiumban.

■ KONCZ ISTVÁN felvétele

ORATIO OECUMENICA

Úr Jézus Krisztus! Áldunk és magasztalunk, hogy győztél a kísértések felett. Az íge erejével szálltál szembe a Gonosszal, aki le akart téríteni a keresztről, a szenvedés, a megváltás útjáról.

Légy velünk bőjti utunkon, segíts rajtunk! Te látod a legjobban, mennyi kísértés veszi körül az életünket. Félelmek mindenhol: betegségek, járványoktól, a teremtett világ elemeitől, a megváltozóban lévő időjárástól, a természeti katasztrófáktól, a bizonytalan jövőtől. De bizalmatlanul tekintünk egymásra is, nem látjuk a másikban a te csodálatos ajándékaidat és üdvöztető terveidet. És a legfőbb kísértés, hogy egyedül vagyunk, nincs segítség, magunknak kell legyőznünk bűnt és bajt, betegséget és sorscsapásokat, hitünk próbáiban egyedül állunk szemben a nagy Kísértővel, aki legfőképp tőled akar elszakítani.

Urunk, te, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedtél – kivéve a bűnt –, légy velünk, állj mellettünk, kísérj utunkon. Add szent igéd világosságát és Szentlelked erejét a kísértés óráiban. Támassz újra bizalmat mennyei Atyánk iránt, hogy világunk és drága magyar hazánk sorsát az ő kezébe tegyük le, és tőle várjunk minden jót. Embertársaink, szeretteink és a magunk jövőjét is az ő kegyelmébe helyezzük.

Add, hogy mindig meglássuk egymásban a testvért, a segítőt és a segítségre szorulókat, akikkel együtt haladunk az úton, és együtt kereszünk és várjuk az Isten országának beteljesedését. Növeld hitünket, hogy naponként rá tudjunk csodálkozni a gólgotai keresztről, a kegyelem és új élet forrására. Köszönjük, hogy nem vagyunk egyedül kísértéseinkben sem; hogy benned mindent megkaptunk már: szeretetet és erőt a feladatainkhoz, bizalmat egymáshoz és az üdvösség boldogságát.

Ámen.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit) – Jak 1,12-15

Kisebb értések

A mikor vendégségben megkínálnak frissen sült, illatozó süteménnyel, a túlsúlyom teljes hitelességével szoktam mondani: bárminek ellen tudok állni, csak a kísértésnek nem. Gimis hittanosom mondta, hogy azért jó rendszeresen elmondania a Jézustól tanult imádságban a kísértéses részt, mert eleve is retteg a szellemektől...

Ha a *Miatyánkot* gépelem be a szövegszerkesztőbe, a „*ne vígy minket kísértésbe*” résznél a gépem mindig erős pirossal húzza alá a *vígy* szót. Nincs ilyen a szótárban. A szoftver szerint értelmetlen, értelmezhetetlen. Ez nem egyszerűen nyelvi kérdés, Jakab szerint is helytelen (lásd Jak 1,13). Ferenc pápa javaslatát követően az olasz katolikus püspöki konferencia is eldöntötte a *Miatyánk* szövegének megváltoztatását. Húsvét után jelenik meg az új misekönyv a módosítással, az idei ádventtől az új változat hivatalosan is: „*Ne engedj át minket a kísértésnek!*” A döntést azzal indokolják, hogy mind az eredeti szöveghez, mind pedig Jézus szándékához hűbb ez a fordítás.

A *Miatyánk* csodája, hogy van valami, amit együtt tudunk mondani, idősek és fiatalok, bármely keresztény felekezeten. Nagy dolog! Mi, akik soha semmiben nem értünk egyet. Megváltoztatni a szövegét nem kis kockázat. Emlékszünk az ökumenikus fordítás több mint két évtizeddel ezelőtti bevezetésének nehézségeire. Mégis, a kísértés kérdése talán megéri. Jakab szépen hangsúlyozza, hogy mindenkit a saját kívánsága vonz és csalogat a kísértésbe, bűnbe, halálba. Azt gondolom, elég fontos teológiai kinyilatkoztatás ez ahhoz, hogy akár a *Miatyánk*-fordításunkat is újragondoljuk.

Sok éve megírtam, majd a lakásunk egyik gyakran látogatott helyiségébe kiraktam a családi tízparancsolatunkat, reménykedve valami tudatalatti gyereknevelési ideában. Ebben szerepel: „Ne a vágyaid uralkodjanak rajtad, hanem te uralkodj a vágyaidon.”

Fogyasztói társadalmunk alappillére a vágyakozás. A kívánságokat nemcsak mindig ki kell elégíteni, hanem táplálni, éleszteni, növelni is kell. A kívánság, a vágyakozás lobogjon ott minden modern ember szívében, mint valami ragyogó tűz, amelynek a lángjai izzó gyönyört és kielégülést ígérnek – miközben elemésztenek emberséget, szeretetet és kapcsolatokat, barátságokat és családokat. Ezalatt persze ez a tűz jelentős profitot termel.

Érdekes, hogy nem minden nyelven lenne szükséges a *Miatyánk* szövegének megváltoztatása. Spanyolul – amely nyelven a világon a legtöbb keresztény beszél – eleve mindig is így szerepelt: „*Add, hogy ne essünk kísértésbe!*” Talán nem véletlenül. A harmadik világban, a szegények és kiszolgáltatottak egyházában a felszabadítás teológiája mindig is azt hirdette: Isten mindig veled, melletted van. Jézus közösséget vállal a keresztien veled a szenvedésben.

Valljuk be, jóléti társadalminkban ezt mi nem igazán értjük, nem is tetszik annyira. Hiszen számunkra a jólét, az anyagi biztonság pont a hitünk, vallásosságunk jutalma. Rendes keresztények vagyunk, Isten is rendesen bánik velünk. Aki pedig

szegény, nyomorult, hát ott a hittel is gond lehet... Komoly kísértés ez a gondolat.

Iskolalelkészként napi szinten lelkigondozom egyik-másik diákomat. Ami nekik komoly gond, azt én is nagyon komolyan veszem. Sokat hallgatok. Néha nem is tudok mást mondani, mint azt a keletiesen hangzó bölcsességet: próbáld elengedni. Szerelmi szakítások, áruló barátok, megszegyenítő módon vi-

ANTHONY FALBO: JÉZUS NEVÉBEN (2009)

selkedő felnőttek, egymással üvöltő szülők és persze értelmetlenül elkövetett – és ezerszer megbánt – ostobaságok. Próbáld elengedni. Különbön a méreg, a sav, a sötét csak felhalmozódik. Becsomósodik, begyullad a lelkünkben. Újabb és újabb hazug kísértéseket szül, ereget magából. Ahogyan Jakab is mondja.

Egyszerű. A gonosz ott áll szemben. Isten itt áll mellettem, Jézusban megfogja a kezem. Érzem és tudom. Érzem a sebet is a kezén. Közel van. Ha ő velem van, nem kell félnem semmitől. Még önmagamtól sem.

■ NOVOTNY DÁNIEL

Imádkozzunk! *Uram, ne engedj át minket a saját kívánságainkból fakadó kísértéseknek, bűnnek és halálnak! Add, hogy érezzem, higgyem, hogy mindig velem vagy, és te megszabadítasz a gonosztól és önmagamtól is. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 1.) *Hálát adok neked [Uram], hogy meghallgattál, és megszabadítottál.* Zsolt 118,21 (Mk 5,34; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 91) Az imádságom nem elszálló szó, van egy fül, amely hallja, egy szív, mely mindig reflektál rá. A szavamat meghalló és az élethelyzetemet nagyon jól érzékelő Isten nem hagy segítség nélkül. Ha átéljük, hogy imánk meghallgattatott, és Isten értünk munkálkodik, akkor lesz a szívünk válasza ez a zsoltár. Légy hálás a mélyből felemelő, megköztözöttségektől megszabadító jóságáért!

Hétfő (március 2.) *Jézus mondja: Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.* Mt 5,16 (Zsolt 94,15; 2Thessz 3,1–5; 1Kor 12,31b–13,7) Tükör vagyok, Isten világosságát tovább-sugárzó tükör. Rám ragyog Isten kegyelme, átélhetem szeretetének csodáját, és ettől kezdve nem takarhatom el mások elől arcát. Nekem magamnak nincs saját fényem, de Krisztus fényét sugározhatom tovább. Ezen a napon is így kell az emberek közé lépnem. Ő, aki a világ világossága, ő tett engem alkalmassá arra, hogy jósága és bűnbocsánata fényét hordozhassam. Vajon a hétköznapokban meglátszik-e rajtam ez az igazi világosság? Eljutnak-e a környezetemben élők arra, hogy életemet látva az Istent magasztalják?

Kedd (március 3.) *Uram, ne feddj meg haragodban, ne ostorozz indulatodban!* Zsolt 6,2 (1Thessz 5,9; Jób 1,1–22; 1Kor 13,8–13) Nem mindig sikerül! Nem minden sikerül! Igen, vannak olyan helyzetek, amikor a legnagyobb igyekezetem sem elég ahhoz, hogy Isten akarata szerint éljek. Megbotlom, eltévedek, meglankadok, elesem. Aztán félek, mert megrettenek. Olykor még a lesújtó ostort is kezébe képzelem. Ilyenkor panaszosan jajdul fel kéré szavam, hogy ne haragudjon, és főleg ne ostorozzon indulatában. Már a kérés is megnyugtat, hogy hozzá, az irgalom forrásához járulhatok! Hát még az a tudat, hogy ő megmentésemre jött!

Szerda (március 4.) *És világosítsa meg lelki szemeteiket, hogy meglássátok, milyen reménységre hívott el titeket, milyen gazdag az ő örökségének dicsősége a szentek között...* Ef 1,18 (Zsolt 115,11a; 5Móz 8,11–18; 1Kor 14,1–5) Nem mindenkinek adatott meg az a látás, hogy a láthatatlanul köztünk munkálkódó Szentlélek áldásait észrevegye. Az olykor tényleg homályba vész. Tükör által homályosan látunk. Lelki szemünket hályog fedi. Csak a rosszat látjuk, a nyomorúságost, a félelmet keltőt. Vagy az anyagi világot, az elmulandót. Az apostol tudta, mert átélte, hogy milyen erő képes kinyitni a lelki szemét. Milyen nagy ajándéka

az Istennek, ha új látást ad, olyat, amelyben gazdag színekkel kirajzolódik, hogy mit tett értünk Krisztusban, és miként munkálkodott elhívottai, a nyomdokába lépők életében!

Csütörtök (március 5.) *De te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál...* 2Tim 3,14 (5Móz 8,6; Jak 4,1–10; 1Kor 14,6–19) A tanulás sokszintű folyamat. Van, aki gyorsan tanul és hamar felejt, s újra és újra el kell ismételné neki a leckét. Más pedig első pillanatra egészen mélyen a szívébe vési a tanultakat. Mi Krisztust tanuljuk az evangélium által. Tanítványok vagyunk, így vagy úgy. Olykor gyorsan felejtő, máskor Jézus szeretetét mélyen a szívünkbe záró tanítványok. Tanuljuk azt, hogy miként szeretett, hogyan szánt meg másokat, hogyan segített, hogyan adta nekünk a kegyelmet. Ő tanított, hogyan lehet újra emberként élni. Vajon belevésődik ez úgy a lelkembe, hogy a hétköznapok legnagyobb hajtásában is emlékezem rá?

Péntek (március 6.) *Akkor majd kinyílnak a vakok szemei, és megnyílnak a süketek fülei.* Ézs 35,5 (Mt 11,5; Zsid 2,11–18; 1Kor 14,20–25) „A vakok látnak...” – így válaszolt Jézus Keresztelő János kérdésére, amikor az arról kérdezte, hogy vajon ő-e a megígért Megváltó. Mert ez az Ézsaiás által megjövendölt „akkor” Jézusban jött el. Akkor Jézus elhozta nekünk azt a látást, amely megpillantja az Isten cselekvő szeretetét, megváltó jóságát és a szeretet által igaz arcát. A kereszt borzalma ugyan eltakarta előlünk a dicsőségét, de onnan meghallhattuk akkor a korábban süket fülünkkel a kiáltást: „Elvégeztetett!” (Jn 19,30) Megváltásunk elvégeztetett! De mindennap imádkoznunk kell azért, hogy szemünk megnyíljon, és fülünk meghallja a megváltás evangéliumát.

Szombat (március 7.) *[A szeretet] nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal.* 1Kor 13,6 (Zak 8,16; Róm 6,12–18; 1Kor 14,26–40) Amikor gyermekkoromban hegedülni tanultam, a legnagyobb gondot a hangolás jelentette. A hamisság bántotta ugyan a fületem, mégsem tudtam tiszta hangzásúra hangolni a hegedűmet. Igazi örömet az jelentett, ha édesapám a gyakorlás előtt behangolta. Mi nem örülünk a hamisságnak, de igazságot teremteni nem tudunk. Egyedül Jézus, aki magáról is azt mondta, hogy ő az igazság, tudja az életünk belső harmóniáját megteremteni. Mi valójában Krisztus hangszerei lehetünk ebben a világban, akik nem szólhatnak hamisan. A tiszta, igaz harmóniát Jézus Krisztus bűnbocsánata teremti meg bennünk és közöttünk.

■ BENCE IMRE

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Csak óvatosan!

Életünk során szinte mindennap halljuk ezt a szót: vigyázz! De mi mindenre is kell vigyáznunk? A potenciális veszélyek listája szinte végtelen. A reklámok állandóan figyelmeztetnek, hogy vigyáznunk kell az egészségünkre. Vigyázz az étkezésre! Ne egyél cukrot, húst! Szedj vitaminokat! Hasznosak ezek a figyelmeztetések, ám némelyek ebből is üzletet csinálnak, alaptalan félelemkeltéssel, gátlástalanul kihasználják, hogy a maguk termékeit eladhassák.

Vigyázz a természetre, a környezetre! És valóban fontos is ez a figyelmeztetés, hiszen már szinte helyrehozhatatlan a kár, amelyet eddig okoztunk bolygónknak és az élővilágnak.

Vigyázz a biztonságodra! Közlekedj óvatosan, körültekintően! Védekezz a tolvajokkal, a betörőkkel szemben! Vége nincs a sornak, hogy mennyi veszély les ránk az életben. És akkor még nem szóltunk a veszteségekről, amelyeket hanyagságunk, figyelmetlenségünk miatt emberi kapcsolatainkban szenvedünk el. Lelkészként keserű lecke volt, amikor súlyos beteghez hívtak, és azt mondtam magamban: ma már nincs kedvem, fáradt vagyok, majd holnap meglátogatom. És nem volt már holnap,

REPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

a beteg testvér másnapra meghalt. Sokan ismerhetik ezt a érzést: Ha tudtam volna... Ha tudtam volna, hogy az édesanyám nemsokára meghal, többször látogattam volna. Ha tudtam volna, hogy ez az utolsó találkozásunk, kibékültem volna a testvéremmel. Ha tudtam volna, hogy ilyen kevés időnk marad már csak együtt, vigyáztam volna, hogy figyelmesebb legyek, hogy örömet szerezzek a házastársamnak. Talán mindenkinek vannak ilyen, a lelkiismeretét gyötrő gondolatai.

A féltő szeretet megnyilvánulása a felszólítás, hogy vigyázz. Azt üzeni, fontos vagy számomra, nem szeretném, hogy valami bajod essen. Jézus Krisztus is ilyen féltő szeretettel mondja nekünk: vigyázzatok! Számára fontosak, értékesek vagyunk, szeretne minket megóvni a fenyegető bajtól: Ti nem veszítetek észre a veszedelmet, de én tudom, hogy ennek így nem lesz jó vége. Vigyázzatok!

A gond az, hogy bármennyire igyekszünk is megfogadni a tanácsot, sok minden nem rajtunk múlik. Jöhetnek olyan váratlan vagy kikerülhetetlen veszélyek, amikor hiába vigyáznunk. Vagy még inkább, amikor túlságosan elbizakodunk. Egyszer egy hároméves kisgyereket kereszteltem, és úgy gondoltam, elég értelmes ahhoz, hogy a keresztelési prédikációban őt is meg-

Jézus Krisztus mondja: „Vigyázzatok!” (Mk 13,37)

szólítsam. Az igét a 23. zsoltárból választottam: „Az Úr az én pásztorom...” (Zsolt 23,1) Elkezdtem a kicsinek mondani: „Amikor kicsi voltál, anya és apa vigyázott rád. Most az óvodában az óvó néni vigyáz rád. Ha iskolás leszel, a tanító néni fog rád vigyázni. De mit gondolsz, ha majd felnőtt leszel, akkor ki vigyáz rád?” A kicsi felnézett rám, és azt mondta: „Majd én vigyázok magamra.” Hát, igen. Így gondoljuk, és el is hisszük, hogy mi tudunk magunkra vigyázni. De az élet példái nem ezt igazolják.

Vigyázni valóban kell. A felismerhető veszélyeket nem szabad lebecsülni, és ha lehet, el kell kerülni. Ez a mi felelősségünk. Jézus Krisztus azonban az élet szemmel nem látható veszélyeire is figyelmeztet. A bűnre, amelyről úgy gondoljuk: nem kell azt olyan komolyan venni, majd én vigyázok magamra. De Jézus tudja, hogy a bűn fölött nem tud az ember uralkodni, hanem a bűn uralkodik az ember felett; rabjává ejti. Aki a bűnt cselekszi, az a bűn szolgája lesz. Jézus figyelmeztet a bűn elkerülhetetlen következményeire is: a bűn megromítja az életünket, tönkretesz emberi kapcsolatainkat, sokszor a jövőnket, az egészségünket is. És tönkretesz az Istennel való kapcsolatunkat. Végül pedig az ítéletkor kell számot adnunk tetteinkről.

Jézus figyelmeztetésére sokan csak legyintenek: mitől lenne mindez gond? Egy balesetről beszámoló hírben olvastam: Egy autópályán több autó egymásba futott. Valaki a közeledő autók elé futott, és két kézzel integetett, hogy álljanak meg. Az egyik kocs vezetője azonban nem vette komolyan a figyelmeztetést, és változatlan sebességgel ment tovább, még dühösen rá is dudált az integetőre. Amikor a baleset helyszínére ért, már nem tudott fékezni. A kocs belerohant a roncsokba, és a vezetője meghalt. Mi is azt gondoljuk, hogy tudunk vigyázni, vezetjük életünk autóját, de nem látjuk az előttünk lévő veszélyt. Pedig van, aki minket is figyelmeztet: Jézus. De a figyelmeztetésre csak dühösen reagálunk.

Jézus nem ijesztgetni akar, amikor azt mondja: vigyázzatok! Nem riogatni akar a bűnnel, a halállal és az utána jövő ítélettel; éppen ellenkezőleg: meg akarja menteni az életünket. Az értelmes ember komolyan veszi a figyelmeztetést. Figyelnünk kell mindarra, amit a Szentírásban az Úr nekünk mond. Hiszen most még vigyázhatunk. Most még van lehetőségünk a megtérésre, arra, hogy letegyük bűneinket Krisztus keresztjéhez, és megfogjuk az ő ránk vigyázó, védelmező kezét.

■ BALICZA IVÁN

Püspököt iktattak Eperjesen

Az újonnan megválasztott kelet-szlovákiai evangélikus püspök, Peter Mihoč iktatására érkezők, köztük a külföldi testvéregyházak képviselői február 1-jén délután az eperjesi (Prešov) evangélikus püspöki hivatal tanácsstermében gyülekeztek. A Magyarországi Evangélikus Egyházat Fabiny Tamás elnök-püspök, a magyarországi szlovák gyülekezeteket pedig e sorok írója, tótkomlói lelkész, valamint a Tótkomlói Evangélikus Egyházközség népes delegációja képviselte.

A szombat esti testvéri találkozó jó alapot teremtett az új püspökkel való jövőbeli együttműködéshez. A fehér abrosznál zajlott baráti beszélgetés alatt mindenki megismerhette a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház (Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku) Keleti Kerületének nagyszerű szolgálatait.

Másnap reggel a régi eperjesi evangélikus líceum (ma püspöki központ) tanácsstermében kezdődött a nap a „beöltözéssel”, majd rövid tájékoztató után indult a lelkészi menet az iktatási ünnepség helyszínére, a Szentháromságról elnevezett

evangélikus nagytemplomba. Az érkező vendégsereget Lubomír Pankuch, a Keleti Kerület felügyelője köszöntötte.

Az ünnepséget élő adásban közvetítette a szlovákiai STV1 csatorna. A fekete Luther-kabátban fehér albat viselő lelkészek a hagyományoknak megfelelően énekelve közvetítették a zsoltárok, illetve az evangélium üzenetét a liturgiában. Az iktatására készülő Peter Mihoč János evangéliumának üzenetével indult a szolgálatba: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.” (Jn 3,30) Az igehirdetésében megfogalmazottak szerint

erre az ígére akar támaszkodni püspöki szolgálatának idején.

Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke örömmel utalt arra, hogy ebben is hasonlóan gondolkodnak, hiszen ő maga is ezt az igei mottót választotta prédikációjának alapigéjéül miskolci beiktatásakor. Az új püspököt áldó igeversekkel köszöntötte számos szolgatársa, mind a szlovákiai, mind a külföldi testvéregyházak képviseletében. A templomi ünnepség végén a beiktatott püspök megköszönte elődjének, a tizenkét évig szolgáló Slavomír Sabolnak a szolgálatát, átadva számára a tiszteletbeli püspöki tisztséget jelentő keresztet, áldást kívánva Marhaň [Margonya] faluban végzendő további gyülekezeti szolgálatához. (A szlovákiai evangélikus egyházban egy püspöki ciklus időtartama hat év, és ugyanaz a személy legfeljebb két cikluson át töltheti be a tisztséget.)

A templomi alkalmat követő ünnepi ebéden jelen volt Eperjes város polgármester asszonya, Andrea Turčanová is, akinek Ivan Elko, a szlovákiai evangélikus egyház elnök-püspöke adta át a decemberi tragédiában érintett családok számára templomaikban összegyűlt, közel negyvenkétezer eurónyi adományt. [A városban tavaly december 6-án gázrobbanás történt egy tizenkét emeletes lakóházban, nyolcan meghaltak. – A szerk.] A gyűjtéshez több magyarországi egyházközség is csatlakozott, hazánkban körülbelül ezerháromszáz euró értékben adakoztak a szlovák gyülekezetek tagjai.

■ SZPISÁK ATTILA

Kórházkápolnával gazdagodott Keszthely

Ünnepi szentmise keretében áldotta meg február 11-én, a betegek világnapján Udvardy György veszprémi érsek a keszthelyi kórházban elkészült Via Dolorosa ökumenikus kórházkápolnát. A főpásztor után Zichy Emőke református lelkész és Honthegy Zsolt evangélikus lelkész is áldást mondott.

A szentmisét a főpásztor keszthelyi és környékbeli atyákkal együtt mutatta be, köztük Fodor János kórházlelkésszel, a keszthelyi karmelita templom plébánosával, Tál Zoltán keszthelyi plébánossal és Vörös Imre András karmelita tartományfőnökkel. A szentmise zenei szol-

gálatát a keszthelyi Kis Szent Teréz kórus végezte.

A kórházkápolna oltárképét, amely a keresztet vivő Krisztust ábrázolja, Greguskáné Pál Patrícia Annamária hitoktató készítette. Az ökumenikus kórházkápolnában tabernákulum is helyet kapott.

Fodor János elmondta, hogy szentmiséken, istentiszteleteken eddig is részt vehettek a betegek a kórház ebédlőjében, most azonban méltó helyszín várja őket.

Forrás: Magyar Kurír

Drámai imafelhívás „a koronavírus szülővárosából”

A kínai egyházi életet kívülről követők, de belülről ismerők angol nyelvű online lapja, a Chinasource egyik rovata, a Chinese Church Voices angol fordításban közli azt a drámai hangú, mégis hittel bizakodó felhívást, amelyet a koronavírus által leginkább sújtott területen, a szellemvárossá vált sokmillió Vuhanban élő lelkészek egyesült csoportja fogalmazott meg. Az írás címe: Vuhan egyházainak kiáltványa a nagy veszedelem idején. Benne először háromnapos imára és böjtöltre hívnak, majd folyamatos imára és böjtöltre szólítanak fel minden keresztyént szerte a világon.

A Kínában kitört, koronavírus okozta járvány világszerte félelemben tartja emberek tömegeit, hiszen naponta nő a fertőzöttek, illetőleg a fertőzés következtében meghaltak száma. [Lapzártánkkor a hírek szerint már csökken a naponta diagnosztizált új fertőzöttek száma, a gyógyultaké tízezer fölé emelkedett Kínában. – A szerk.] Ismeretes, hogy a kór Közép-Kína legnépesebb, közel tízmillió városában ütötte fel a fejét, és máig ott szedi a legtöbb áldozatát. A karantén alá helyezett Vuhan egészségügyi intézményeiben éjjel-nappal megfeszítetten dolgoznak, hogy a betegeket ellássák.

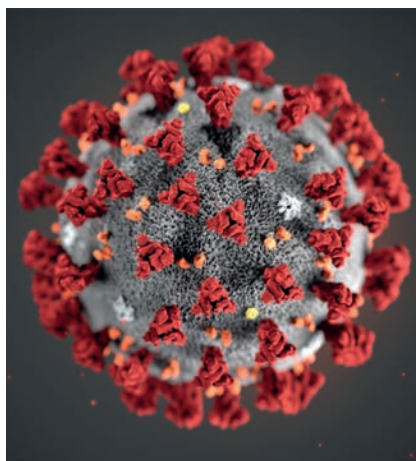
„Mi, keresztyén hívők ebben a helyzetben mást nem tudunk tenni, mint imádkozni, de ezt meg kell tennünk!” – írják nyílt levelükben a város keresztyén lelképásztora. Felhívásukban a kínai lelkészek rámutatnak, hogy az imádság Istentől kapott kiváltság, és arra kérnek, hogy hordozzuk mi is imáinkban a vírus elleni küzdelmet.

Az imádság szempontjait és hangsúlyait a vuhan lelkészek tizenegy pontban foglalták össze.

1 Imádkozunk a vezetőkért, hogy kapjanak bölcsességet, a tudósok felismerést, hogy ellenőrzésük alá tudják vonni a járvány terjedését.

2 Imádkozunk a kutatóorvosokért: Isten kegyelme ösztönözze őket arra, hogy kitartóan keressék azt a gyógyszert és kezelést, amely gyorsan alkalmazható védekezésként, és megállíthatja a járványt.

3 Imádkozunk a vuhan hivatalos szervekért, hogy legyenek bölcsék a járvány ellenőrzésében, a védekezésben, tudják szabályozni és kielégíteni a helyi lakosság szükségleteit.

4 Imádkozunk azért, hogy legyen elég orvosság és „védekezési képesség” a vuhan kórházakban. Kérjük Isten erejét az orvoscsoporthoz, az ápolók számára, hogy gyógyítás közben elkerüljék a vírusos megfertőződést, ők és családjaik maradjanak mindvégig egészségesek, és legyen békességük ezekben a nehéz napokban.

5 Imádkozunk az éjjel-nappal szolgálatban lévőkért, akik küzdenek a járvány ellen, adjon nekik Isten erős szívet, és tartsa meg testüket is egészségben és erőben.

6 Imádkozunk külön is a két speciális kórházért, amelyet a koronavírus okozta tüdőgyulladás fertőzöttjei számára építettek, s azért, hogy tudjanak újabb kezelőhelyeket megnyitni.

7 Imádkozunk Vuhan minden egyházáért, híveiért, hogy felismerjék bűneiket, vétkeiket, amelyekkel az Úr akaratára ellen cselekedtek. Imádkozunk egymásért, hogy az egyházak erősen és rendíthetetlenül álljanak a járvány idején is; a prédikátorokért is, hogy még nagyobb lelki erővel hirdessék az evangéliumot, vezessenek az Úrhoz embereket, s hogy szolgálataik az Úr dicsőségére fogalmazódjanak meg, majd hangozzanak el hű bizonyoságtételként.

8 Imádkozunk a karanténba helyezett páciensekért és családjaikért. Azokért, akiket megfigyelnek, s azokért, akiknél már felfedezték a vírus jelenlétét. Imádkozunk azokért is, akiknek ebben a fertőzéses időszakban más betegségek miatt kell kórházi ellátásban részesülniük.

9 Imádkozunk azért, hogy minden hazai és külföldi adomány, segítség elérjen azokhoz, akikhez ezeket – a koronavírus-járvány enyhítésére – küldenek. Emlékezzék meg az Úr az adományozókról, tartsa meg őket a szeretetében.

10 Imádkozunk azért, hogy – szembenézve a pusztító kórral – a vuhan polgárok találjanak egymásra érzelmileg, anyagi áldozatvállalásban és lelkileg is.

11 Imádkozunk az egyházak, egyháztalálkozók és családjaik fizikai, érzelmi, lelki egészségéért; adjon az Úr ebben a helyzetben is bölcsességet, erőt, cselekvési elgondolásokat, segítsen abban, miként kell a jelen körülmények között kormányozni, pásztorolni a közösségeket.

■ A VUHANI EGYHÁZAK PÁSZTORAINAK
EGYESÜLT IMACSOPTORTJA

Fordította: dr. Békeffy Lajos

Konganak Hongkongban a templomok

Február 13-án érkezett a hír, hogy február 15-étől – egyelőre a hónap végéig – minden misét és egyházi tevékenységet felfüggesztenek Hongkongban, a házasságkötések és a temetések kivételével. Hamvazószerdát a plébániákon sem lehet megtartani, a mintegy háromezer előjegyzett keresztelest pedig pünkösdre halasztják.

A társadalomért viselt felelősség

Luther-könyv-bemutató a múzeumban

Nemrégiben újabb kötettel gyarapodott a Luther Kiadó gondozásában napvilágot látó, Luther Márton válogatott műveit közreadó könyvsorozat. Február 13-án az Evangélikus Országos Múzeumban kerekasztal-beszélgetéssel egybekötött bemutatón ismerkedhettek meg az érdeklődők a sorozatban hatodiként megjelent kötetel.

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve határozta el egyházunk zsinata, hogy reformációi emlékbizottságot hoz létre. A bizottság egyik vállalása volt Luther Márton válogatott műveinek új, tudományos igényű, magyar kritikai kiadása. A tizenkét tematikus kötetre tervezett sorozat legújabb, 4. sorszámot viselő része a *Felelősség a társadalomért* címet viseli.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A fővárosi könyvbemutató kerekasztal-beszélgetésének négy résztvevője volt: Csepregi Zoltán teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, a sorozat szerkesztője, Kodácsy-Simon Eszter teológus, valláspedagógus, Orsós Julianna történész, fordító

és Zászkaliczky Márton történész, kutató. A beszélgetést Fabiny Tamás elnökpüspök, a reformációi emlékbizottság elnöke moderálta. Az alkalomról készített videófelvétel egyházunk honlapján (Evangélikus.hu) tekinthető meg.

■ – BZS –

Demonstráltak a nigériai keresztények

A Nigériai Keresztény Egyesület (Christian Association of Nigeria - CAN) január 31-től háromnapos imádságra és böjtre, majd pedig felvonulásra várta a hívőket a nyugat-afrikai országban. Február 3-án körülbelül öt-millió ember (!) vonult ki az utcákra Nigéria-szerte, a keresztényeket ért támadások ellen tiltakozva.

FOTÓ: CAN

A CAN azután hirdette meg a böjtt és a menetet, hogy január 20-án a Boko Haram tagjai lefejezték az egyesület egyik vezetőjét, Lawan Andimi lelkészét. De az országban régóta súlyos a helyzet. Az Open Doors keresztény emberi jogi szervezet jelentése szerint – a fuláni törzsek, a Boko Haram iszlamista szektás mozgalom, va-

lamint az Iszlám Állam nyugat-afrikai tartományának terroristái által elkövetett rendszeres támadások miatt – a Krisztushívők számára jelenleg Nigéria a legveszélyesebb ország.

Tavaly közel ezerötszáz keresztényt öltek meg vallás elleni gyűlöletből; 2019 szeptestéjén tizenegy keresztényt gyil-

koltak meg szélsőséges iszlám terroristák, idén januárban pedig körülbelül százan haltak meg terrortámadások, illetve a muszlim pásztorok és a keresztény gazdák közötti összecsapások következtében.

Több egyházi vezető és közéleti személyiség is azzal vádolja Nigéria muszlim többségű kormányát, hogy elnézi a keresztények üldözését, és szinte semmit nem tesz az emberek védelme érdekében. Felhívásában a CAN arra kérte a különböző keresztény felekezetekhez, közösségekhez tartozó híveket, hogy templomuk környékén tartsanak körmenetet, imádkozva azért, hogy Isten akadályozza meg a további erőszakot, valamint hogy nemzetközi segítséget kapjanak a helyzet megoldásához. A szervezet arra is kérte az egyházakat, vegyék fel a kapcsolatot a médiával, hogy minél többen megismerjék a nigériai keresztények helyzetét, és a közösségi médiában is adjanak hírt a megmozdulásról.

A felhívásra válaszul Nigéria huszonnyolc államában összesen több mint ötmillió ember vonult az utcákra.

Forrás: Magyar Kurír

Külmisszió Kenyában

Úti áldásban részesültek a testvérlátogatásra indulók

Percekkel 13 óra után zsúfolásig telt február 15-én a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér ökumenikus kápolnája. A piciny helyiségben az Evangélikus Külmissziói Egyesület tizenhárom önkéntese részesült személyre szóló áldásban. De nemcsak a Kenya fővárosába indulókhöz és őket kikísérő családtagjaikhoz, hanem – telefonon keresztül – az egyesület alapító szervezőtitkárához, özv. Bencze Imrénéhez is eljuthatott a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke által tolmácsolat evangélium. Fabiny Tamás Mt 25,31–40 alapján mutatott rá arra, hogy az irgalmasság szolgálatának gyakorlóihoz, a rászorultak számára testi-lelki segítséget nyújtókhöz ma is szól Jézus szava: „...valahányszor megtettétek ezeket akár csak egygel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg.”

A közbeszédben híre-hamva nem volt még a migránsválságnak, amikor erre már potenciális veszélyként figyelmeztettek néhányan, így a gazdaságilag elmaradott országokban tevékenykedő keresztény missziók munkatársai is. A magyarországi Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) tizenhárom évvel ezelőtt jutott arra a felismerésre, hogy – mégoly szerény anyagi erőforrásaival – szintén szerepet kell vállalnia rászoruló helyben való boldogulásának segítésében.

Az EKME Afrika-referense, a férjével akkor épp Kenyában szolgáló Bálintné Kis Beáta dolgozta ki azt a személyes támogatáson alapuló pártfogói programot, amelynek révén 2007 óta immár több mint száz gyermek sorsát tudták „egyenesben tartani” – elsősorban mindennapos élelmiszerük és iskoláztatásuk biztosításával. Hogy az evangélium megismertetésén túl ily módon is jövőt, reményt és célt adhassanak kilátástalannak tűnő helyzetben élő fiataloknak. (A kenyai főváros, Nairobi pereméről gondozásba vett pártfogoltjaik között vannak olyan árvák is, akiket kisiskolások koruktól a felsőfokú végzettség megszerzéséig segíthettek.)

A pártfogói szolgálat annak idején két-három gyermekkel indult, az adományok gyarapodásával azonban a létszám gyorsan negyven körülre emelkedett, s ezt a számot azóta is sikerül fenntartania az egyesületnek. A programból „kínővők” helyére mindig nagy gonddal, imádságos lelkiismerettel választják ki Nairobi Kawangware nyomornegyedéből az újonnan befogadottakat, akik részesülnek a helyi önkéntesek által főzött és ebédre kiosztott napi egytálételből. Bár

Kenyával kapcsolatban mostanság nem szoktak éhínséget emlegetni, legtöbbjüknek ez a napi egyetlen tápláléka...

Ami a nélkülözésből való kilábalás szempontjából ugyancsak fontos iskoláztatást illeti, szintén a kenyai munkatársak utalják át vagy fizetik ki az iskoláknak a gyermekek tandíját és az egyéb felmerülő költségeket, amelyeknek a fedezetét magyarországi közösségek és magánszemélyek havi háromezer forint

Vízkereszt a külmisszió ünnepe elnevezéssel idén is meghirdették a húsvétig tartó adománygyűjtő akciót. A Nairobi-ban február 17. óta tartó „Medical Camp” (egészségügyi tábor) azonban aligha valószínűsíthető volna meg, ha a szervezőkhöz nem csatlakoznak olyan orvosok, szakápolók, akik szabadságuk terhére vállalkoznak a közel kéthetes kenyai szolgálatra. A Ferihegyi repülőtérrel február 15-én – saját költségén – gépre szállt tizenhárom fős „jószoigálati különítmény” önkénteseinek sorában Fabiny Tamás püspök összesen hét egészségügyi szakember számára is közvetíthette az Úristen áldását...

Hogy a delegáció ne üres kézzel érkezék a rájuk váró táborozókhoz, arról – az egyesület programját segítők adománya-in túl – anyagilag a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa, jelentős vitaminkészlettel pedig a Béres Gyógyszergyár Zrt. gondoskodott.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

tos adományvállalása nyújtja. (A helyi önkéntesek az Egyesült Államok hazánknak is jól ismert evangélikus egyházának, a Nairobi-ban is jelentős missziót végző The Lutheran Church – Missouri Synodnak az égíse alatt szolgálnak.)

A Kenyából 2013-ban hazatért Bálintné Kis Beáta négy évvel ezelőtt háromnapos táborozás keretében találkozott az EKME pártfogoltjaival. Ennek a minden résztvevő számára emlékezetes alkalomnak a tapasztalatai alapján határozta el az egyesület egy újabb, immár egészségügyi jellegű tábor szervezését.

Az EKME társelnöke, B. Pintér Márta személyében lelkipásztort is magában foglaló csoport február 28-án tér vissza a hazánk területénél hatszor nagyobb kelet-afrikai országból, hogy tagjai már másnap délelőtt 10 órától számot adhassanak tábori tapasztalataikról az egyesület – tisztújító közgyűléssel egybekötött – nyilvános külmissziói csendesnapján a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközségének gyülekezeti nagytermében. Aznap már minden bizonnyal az *Evangélikus Élet* magazin jelen számát is kézbe vehetik...

■ TPK

„Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?”

XIV. Kárpát-medencei magyar találkozó Maglódon

Ökumenikus istentiszteletet tartottak február 16-án a tizenegyedik Kárpát-medencei magyar találkozó alkalmából a maglódi evangélikus templomban. Igehirdetéssel Ferenczy Erzsébet evangélikus lelkész szolgált, aki a felvidéki magyar nyelvű evangélikusok között végez missziói szolgálatot; többek között épp a maglódiak testvérgyülekezetében és testvértelepülésén, Gömörhosszúszón is.

Az igét Bálint Klára helybéli református lelképásztor olvasta fel. A *Miatyánkot* és az útra bocsátó áldást Bíró Károly gyergyóditrói római katolikus káplán mondta. A vendégek sorában köszöntötték a tizenhét esztendő Kovács Istvánt, aki a felvidéki Alsószelből érkezett. Mindannyian úgy remélik, hogy sikeres érettségi és felvételi vizsgáját követően az ő személyében újra lehet Felvidékről származó hallgatója a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemnek.

A Kárpát-medencei magyarok maglódi találkozója kulturális, gasztronómiai és lelki élményekben gazdag programjának célja, hogy egybegyűjtse azokat a magyarokat, akikkel a maglódiak az utóbbi két

évtizedben szoros barátságot kötöttek. A száz évvel ezelőtti trianoni békediktátum következtében szétszakított magyarság nemzeti összetartozásának egyik szép példája ez a rendezvény.

A háromnapos programsorozaton köszöntőt mondott Pánczél Károly, az Országgyűlés nemzeti összetartozás bizottságának elnöke; Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke; Szűcs Lajos országgyűlési képviselő, Tabányi Pál maglódi polgármester és Petrovics János, a Maglódi Polgári Kör elnöke.

Berecz András ének- és mesemondó előadói estjét a hagyományos szombati disznóvágás követte. Aznap este a MagHázban (Maglódi Művelődés Háza) a

pusztinai csángó asszonyok mellett a várbaróci Magyar Kulturális Egyesület és a maglódi Kacamacjka néptáncsoport adott színvonalas műsort. Vasárnap a római katolikus templomban szentmisére, majd az evangélikus templomban ökumenikus istentiszteletre gyűltek össze a résztvevők. Ez utóbbi alkalmon a Magdala kórus is szolgált Simon Barbara karnagy vezetésével.

Szombat este, a műsor kezdetén levetítették Szarka Tamás (Ghymes együttes) *Északi szívek* című dalának videófelvételét; talán jobban ismerjük a dalt a refrénjéről: „A szeretet a Felvidéken jár.” Az ének sorai mintha a maglódi találkozó üzenetét öntenék szavakba: „... bízni kell, hogy megtartsan ez az új, régi világ! Köztünk elfogy a távolság...”

Jó volt megélni Maglódon azt, hogy magyar és magyar között a fájó határok ellenére elfogyott a távolság, mert hitben és szeretetben összeforrta az, aminek egybe kell tartoznia!

■ NÉMETH MIHÁLY

Lackfi János és Mező Misi is július 18-ra hívogatót

Négy hónappal a jubileumi, huszadik *Ez az a nap!* előtt újabb felvonásához érkezett az eseményt felvezető roadshow. Az összesen huszonhét állomásos Kárpát-medencei turné második szakaszán három szomszédos ország fővárosába (Bécsbe, Ljubljanába és Zágrábba) is eljutottak a felekezeti közti alkalom szervezői, emellett három határon túli, valamint két alföldi nagyvárosban adtak módot a résztvevőknek a keresztény egység megélésére. Szabadkán például – a délszláv háború óta először! – szerbek, horvátok és magyarok közösen dicsőítették Istent.

Február 13-án a híros város sportcsarnokában is csaknem másfél ezren vettek részt az alkalmon. A szokott forgatókönyvek megfelelően Kecskeméten is László Viktor alapító, fő szervező szolgált evangelizációval, a házizagda település felekezeteinek képviselői pedig együtt imádkoztak a városért és minden lakójáért. A bő két és fél órás programban Mező Misi énekes és Lackfi János költő tett biznyságot hitéről; a legjelentősebb hazai keresztény zenészek alkotta egyesített banda mellett két egyesült királyságbeli előadó, illetve zenekar lépett színpadra. A turné minden állomásán arra hívogatták a résztvevőket, hogy együtt töltsék meg július 18-án Budapesten a Puskás Arénát.

■ V. J.

FOTÓ: EZ AZ A NAPI FACEBOOK-OLDALA

Bálint-nap a Deák téren

Egyházak és civil szervezetek széles körű összefogásával tizenharmadik alkalommal tartották meg hazánkban a házasság hetét. A február 9-től 16-ig zajlott országos rendezvénysorozat a házasság, a család értékeire és fontosságára irányította figyelmet, miközben segítséget ajánlott a házasságra készülőknek, avagy párkapcsolati problémáikkal szembesülőknek.

A több tucat helyi szervezésű program mellett a hét minden napjára esett egy-egy központi rendezvény is. A Debrecen-Nagyterdei Református Egyházközségben tartott nyitó és a budapest-belvárosi Nagybaldogasszony-főplébániatemplomban zajlott záró istentiszteleten, illetve misén kívül azonban csupán egyetlen központi rendezvénynek volt a helyszíne szakrális tér: február 14-én (Bálint-napon) ezúttal is a fővárosi Deák tér evangélikus templomába hirdettek áldással egybekötött zenés istentiszteletet. A hagyományoknak megfelelően ezen az eseményen is részt vettek a házasság hetének nagykövetei: idén Semsei Rudolf üzletember és felesége, Dobay Eszter.

A nyilvános – és ilyesformán ökumenikus – alkalom résztvevői mindenekelőtt a Kamp Salamon Kossuth- és Liszt-díjas karnagy vezényelte Lutheránia ének- és zenekar repertoárjából kaphattak gazdag ízelítőt. A rendkívül színvonalas koncerten J. S. Bach, Esterházy Pál, Liszt Ferenc, Kapi Gyula, Szokolay Sándor és Kodály Zoltán művei csendültek fel Krum Enikő énekművész (szoprán) és Mekis Péter orgonaművész közreműködésével.

Mivel az Északi Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettesének – édesapjának váratlan elhalálása miatt – le kellett mondania az igehirdetés szolgálatát, azt Gáncs Péter nyugalmazott püspök vállalta. Mk 10,16 alapján mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy bár az idézett igeverset „a gyermekek evangéliumaként” tartjuk számon, valójában hozzánk is szól, hiszen mindnyájan gyermekek vagyunk: Isten gyermekei. Ha akarjuk, akkor Jézus ma is kész ránk helyezni a kezét, átölelni és megáldani – zárta gondolatait Gáncs Péter. A prédikációt követően a padosorokban helyet foglalók közül szinte mindenki az oltárhoz vonult, ahol a püspök mellett Gerőfiné Brebovszky Éva helyi lelkész és B. Pintér Márta, a házasság hete szervezőbizottságának evangélikus lelkész tagja közvetítette Isten áldását.

A Bálint-napi zenés istentisztelet végén Herjeczki Kornél, a Harmat Kiadó igazgatója, az idén a *Csapatjáték szerelemmel* mottó jegyében hirdetett „házasság-hét” koordinátora hívta fel a figyelmet a társkapcsolatok mindennapos ápolásának szükségességére, valamint az ehhez segítséget nyújtó programokra, kiadványokra.

■ E. É.

A Keresztény Értelmisségiek Szövetsége is örömmel vett részt a házasság hetének programsorozatában, amelynek végén idén is közleményt jelentettek meg. Ebből idézünk.

A keresztény tanítás szerint Isten az embert saját képmására, férfinak és nőnek teremtette, megáldotta őket, és parancsot adott nekik: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet.” (1Móz 1,28) Azáltal, hogy Isten megáldotta az első emberpár kapcsolatát, létrejött a házasság intézménye, a férfi és a nő egymás javát szolgáló, életet igenlő, földi életre szóló egysége. A házasságnak ez az egysége sérül meg, amikor az ember beengedi az életébe az önző önmegvalósításra, az ösztönök kielégítésére való csábítást. Mindannyian tapasztaljuk a házasságromboló, családbomlasztó hatásokat, ezért bátorítunk minden jóakarátú embert, hogy Isten eredeti szándéka szerint alakítsa az életét, és álljon ki a házasság és a család védelmében. Nem hagyhatjuk, hogy a fiatalokat félrevezesse a hamis korszellem, beszélünk kell arról, hogy az elkötelezettségben megélt házasság a család minden tagja számára az öröm és a boldogság forrása.

Budapest, 2020. február 17.

A Keresztény Értelmisségiek Szövetsége elnöksége

Házasságot dicsérő jegyajándékok

Vademberek, egyszarvúak, griffek, hős- és bukott szerelmesek és a laikus hallgatóság számára elsöre megfejthetetlen középkori Krisztus-szimbólumok elevenedtek meg a Luther Kiadó könyvesbolti estéinek február 18-i, a *Szelemládikó – avagy a házasság dicsérete* című kötetet bemutató alkalmán. A különös figurákat, ábrázolásokat és hallatlanul érdekes korabeli szerelmi képzeteket a kötet szerkesztője, Isó M. Emese művészettörténész keltette életre gazdag képi illusztrációk segítségével. (Vele készült interjúnk a 36–37., a könyvről írásunk a 35. oldalon.)

Az egyházunk kiadójának gondozásában újonnan megjelent kötet Luther Márton házasságról szóló írásainak különleges, személyre szabható válogatása. Az esten a gyűjtemény olyan kultúrtörténeti kontextusba kerülhetett, amely által – az est szervezője, Boda Zsuzsa szerint – időutazás részesei lehettek a jelenlevők, megérkezve a reformáció korába.

A középkori jegyajándékok egyike a kötet címűül szolgáló szerelemládikó, németül *Minnekästchen*, amelyben a szerelmesek az egymástól kapott, a házassági szándékot kifejező kincseiket – ékszerket, csecsebecskéket, leveleket – őrizték. Ezekből szemléltethet meg egy csokorra valót a közönség, továbbá a korabeli tükrök, fésűk és kárpitok gazdagon díszített, rejtett teológiai üzenetet rejtő darabjaiból is. Mindezek senkiben nem hagytak kétséget afelől, hogy a középkornál kevés fantáziadúsabb, bujább képi világú, ugyanakkor a mulandóságra újra és újra emlékeztető, folyton megtérésre, megtisztulásra, Krisztus iránti égi szerelemre hívó korszakot ismerhetünk.

■ K. A.

„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem”

Történelmi helyszínen – történelmi cigánytalálkozó

Ötödik alkalommal szervezte meg éves cigánymissziós találkozóját öt protestáns – a református, a pünkösdi, az evangélikus, a metodista és a baptista – felekezet, történelmi falak között, a debreceni református Nagytemplomban. A február 8-i eseményre minden korábbinál többen, ezerötszázan látogattak el szerte a Kárpát-medencéből, megmutatva, hogy Isten kegyelme minden hittételi és liturgikus vitát felülír.

„Istennek különös csodája, hogy az Úr a cigányságot használja fel arra, hogy közelebb hozza egymáshoz az egyházakat” – ezt a mondatot D. Szabó Dániel, mindenki Dani bácsija, a bodrogi református cigánymisszió ma is aktív szolgálója fogalmazta meg bő tíz évvel ezelőtt. Akkor még csak sejteni lehetett, hogy évekkel később milyen gyümölcsözővé válik a protestáns cigánymissziós együttműködés.

Mertek nagyot álmodni

Eleinte tematikus kiadványok és módszertani füzetek jelentek meg az összefogás égisze alatt, 2016 februárjában pedig első ízben került sor protestáns cigánymissziós találkozóra Budapesten. Kegyelmi pillanatok sokasága kísérte a rendezvényeket, hiszen évről évre háromszáz-négyszáz keresztyen cigány emelte magasba Jézus nevét. A tavalyi alsózsolcai esemény után a szervezők pedig mertek nagyot álmodni: a magyar reformátusság központját, a debreceni Nagytemplomot jelölték ki az ötödik találkozó helyszínékként, ahová több mint ezerötszáz hívőt vártak.

Az álom valósággá vált, hiszen február 8-án verőfényes napsütésben úszott a cívisváros ékessége, mialatt egyre többen gyülekeztek a templom bejárata előtt – arra várva, hogy egy szívvel szólítsák meg a Mindenhatót. Olyan szívvel, amely hitüktől függetlenül nap mint nap megtisztulásra vár. Ezért is jelölték ki a felekezetek az 51. zsoltár 12. versét az esemény vezérigéjeként: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!”

Kurdi Zoltán metodista cigánymissziós vezető nagyszerűen foglalta össze a nap célját: „A szívünk egy támadás alatt álló hely, az ige pedig arra szólít minket, hogy minden féltett dolognál jobban

den nemzetbeli embereket, kik az egyháznak felajánlhatnak, be kell venni.» A Nagytemplom lelkésze hozzátette, hogy Isten országában nincs helyük kasztoknak, hiszen egyformán megváltott mindannyiunkat. „Jézus nem volt személyválogató, így tehát nekünk sem szabad azoknak lennünk” – kell ennél nagyobb biztatás a kegyelemért imádkozó cigány és nem cigány hívők számára?

A protestáns összefogást a kezdetektől támogatja – anyagi és erkölcsi érte-

őrizzük azt. Ezért van szükségünk a szívünk megtisztulására!” – mondta a lelképásztor.

Vendéglátók és vendégek

A vendéglátók nevében Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke köszöntötte a jelenlévőket, hű maradva a történelmi helyszín jelentőségéhez: „Jakab apostol után 1567-ben a reformátoraink is megfogalmazták itt, e falak között: »Mindenkor és min-

lemben egyaránt – az immár a Belügyminisztérium égisze alatt működő Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság, melynek képviseletében Langerné Victor Katalin ezúttal is személyesen látogatott el a találkozóra. „Hinnünk kell abban, hogy országszerte növekszik a cigánymisszió, az emberek pedig ezáltal is közelednek egymáshoz – üdvözölte a másfél ezer résztvevőt a helyettes államtitkár. – Ám a hit csak akkor ér valamit, ha teszünk is érte. Ami engem illet, ameddig tudok, részt veszek benne, és támogatni fogom ezt a szolgálatot. Há-

FOTÓ: BAKAY PÉTER

lás vagyok Istennek, hogy veletek együtt dolgozhatom ezért!”

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet nemzetiségi ombudsmanhelyettes először vett részt a találkozón. Köszöntőjében arra buzdította a jelenlévőket, hogy folytassák megkezdett szolgálatukat, hiszen a cigánymissziós munkának nagy szerepe van a szegénység elleni küzdelemben is.

Debrecen megyei jogú város alpolgármestere, dr. Puskás István számára nem volt idegen a misszió, hiszen Olaszországban már részt vett egy tematikus konferencián. „Ott csak számokat láttam, most pedig minden kézzelfoghatóvá vált számomra – megható, hogy én érezhetem vendégként magam!” – mondta.

Szentlélek jelenlétében

Az eseményen a moderálási feladatokat Patkás Rita és Abdul Ádám végezte, a zenei szolgálatot pedig – a felcsendülő első dallamoktól az utolsóig – az Exodus zenekar felelt a zenei szolgálatért. A szívhez szóló énekeket hallva tapintható volt a Szentlélek jelenléte, akárcsak a találkozóra felkért igehirdető, a baptista Gábor Rupi tanítása közben. A lelkipásztor hosszú évek óta az erdélyi Korondon, gáborcigány közösségben szolgál – amelyet egyébként a nap során felajánlott adományokból lehetett támogatni. „Ahogyan Jézus a vizet változtatta borrá a kánai menyegzőn, úgy változtatta vízzé a bort a testvéreim életében!” – hangzott a szemléletes mondat a helyiek megtérését illusztrálódó.

„Hiszem, hogy a megtért, újjászülött cigányok egész Európát meg fogják változtatni, hiszen ők lesznek azok a példák, amelyeket mások követni fognak – ezt már Durkó Albert pünkösdi misszióvezető fogalmazta meg a protestáns cigánymissziós összefogásról szóló rövid ismertetőjében. – Egy célért dolgozunk, hiszen Isten országában nem lesznek külön szekciók – egyedül Krisztus! Messziről indultunk, de még messzebb fogunk eljutni az ő dicsőségére” – tette hozzá.

Bizonyágtételek

A protestáns cigánymissziós találkozó délutáni blokkjában bizonyágtételeket hallhattak az egybegyűltek Dani Eszter lelkipásztornak, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala missziói irodája vezetőjének kísérete mellett. A megszólalások végén a felekezetek egy-egy képviselője imában kért áldást a bátor hívőkre, akik kiálltak ezerötszáz testvérük elé, hogy meghallgatott imakéréseikről számoljanak be.

Az evangélikus Balogh Tibort édesanyja magára hagyta, állami gondoskodásban nőtt fel, az otthonban azonban olyan találményt kapott, amelyről mind a mai napig a legtöbben ismerik. Képzőművész lett, és fel tudta ismerni azokat a kegyelmi ajándékokat az életében, amelyeket fiatakként nem vett észre.

A metodista Horváth János és felesége, Erzsébet több csodát is megélt az elmúlt évek folyamán: a pár hölgytagja újra találkozhatott egyik fiával, és mindketten kitartóan imádkoztak egy szerető, hívő társért.

A református Balogh Gyulánának csomót találtak a torkában, műtétre szorult, és gyógyulást kért Istentől. A beavatkozás előtt azonban kiderült, hogy nincs mit kioperálni, ezért rövid lábadozás után hazatérhetett családjához...

A pünkösdi Balogh Miklós a megtérése után nagyon szeretett volna szolgálni, ám dadogós ember volt, így nem tudta tanítani az embereket. Ma már azonban pásztorként dolgozik saját közösségében, talenteről pedig mindenki meggyőződhetett, aki hallotta bizonyágtételét.

A baptista Fogarasi István régen azért imádkozott, hogy cigány testvérei megismerjék Istent, aztán egy fiatalemberért, aki amputáció előtt állt, de végül sikerült megmenteni a sérült karját. A legnagyobb próba azonban ezután következett: másfél évvel ezelőtt elveszítette egyik fiát. István hosszú heteken keresztül viaskodott az Úrral, az 50. zoltár 15. verse által – „*Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítlak, és te dicsőítesz engem*” – azonban visszatalált hozzá, és ma már őszintén hisz abban, hogy a fia halálával erősödni tudott a hite.

Házi feladat

Közkedvelt mondás, hogy jó társaságban gyorsan telik az idő – a találkozóra ez hatványozottan igaz volt, hiszen a bizonyágtételek után Bakay Péter evangélikus cigánymissziós referens már a nap zárógondolatait fogalmazta meg a résztvevők megáldása előtt. „Csodákról hallottunk, merjünk tehát kérni Istentől! – mondta a lelkész. – Gondolatok csak a *Miatyánkra*: a mondatainak döntő többsége kérés, és mindegyik Jézus biztat minket. Nagyszerű házi feladatot kaptunk!”

Isten azt várja tőlünk, hogy legyünk jó diákok: imádkozunk hozzá szereteteinkért, boldogulásunkért, országának épüléséért – és nem utolsósorban tiszta szívűvé és erős lélekűvé. Így meg tudunk állni a mindennapi próbákban, és így tudjuk igazán élővé tenni a vele való közösséget.

■ DEZSŐ ATTILA

Forrás: Ciganymisszio.reformatus.hu

Az eseményen elhangzott bizonyágtételek megtekinthetők az Országos Református Cigánymisszió YouTube-csatoráján. A találkozó igehirdetéséről felvett készített a Duna Televízió; elérhető ugyanezen a csatornán.

FOTÓK: TUT-KIALLITAS.HU

Kellékek az örökkévalóságra

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Budapesten tavaly november óta látható – az eredeti tervek szerint március 1-jéig – a *Tutanhamon rejtélye és kincsei* című kiállítás. Bár a kiállított tárgyak nem önmagukban hordozzák az igazi értéküket, hiszen egytől egyig replikák, vagyis másolatok, mégis egy olyan titokzatos világba vezetik be az érdeklődőt, amely teljesen elvarázsol.

A 20. század legnagyobb régészeti szenzációja köszöntött a világra mintegy száz éve, 1922 novemberében, amikor Howard Carter brit régész többévtényi munka és sokáig reménytelennek tűnő keresés után rátalált Tutanhamon fáraó sírjára. A lassan feltáruuló sír máig az egyetlen szinte teljes épségében megmaradt fáraósír az ókori Egyiptom hosszú történelméből.

Tutanhamon tinédzserkorában elhunyt, jelentéktelennek mondható uralkodó volt. Gyermekeként, kilencévesen került Egyiptom trónjára, és csupán tizenhét-tizenkilenc éves lehetett, amikor meghalt. Érdekes módon mégis az ő feltáruuló sírján keresztül kaphatunk némi betekintést az ókori Egyiptomi Birodalom szokásaiba és hitvilágába. Egy kis iróniával még úgy is fogalmazhatunk, hogy Tutanhamon annyira jelentéktelen uralkodónak számított, hogy a korabeli sírablók, akik az összes többi fáraó sírját precízen felkutatták és széthordták, az ő sírjától talán nem vártak túl sokat, ezért békén hagyták... Akár így volt, akár úgy, hogy valamiért erre nem találtak rá, a felfedezés nem véletlenül lett világszenzáció. Mert ami ennek a jelentéktelen fáraónak a sírjából előkerült, az minden modern kori régész képzeletét felülmúlta. Joggal vetődik fel bennünk a kérdés, hogy akkor mi lehetett az igazi nagy uralkodók sírjaiban.

A kiállítás maga a felfedezés csodáját szeretné megmutatni. Azt a látványt, amely akkor tárult a kutatók elé, amikor három évezred nyugalma után kinyitották a négy egymásból nyíló kamrát. A tárlaton minden tárgyat pontosan úgy helyeztek el, ahogyan egykor rátaláltak, illetve ahogyan évezredekkel korábban, a sír lepecsételésekor az egyiptomi papok hagyták.

A bőséges leletanyag leltárát, ha akarnám, sem tudnám felsorolni, mert a lista olyan hosszú. Az aranyozott harci kocsitól kezdve fegyvereken és hajókon, trónszékeken és

kincsesládákon át élelmiszerekig és különböző támogató szobrocskáig, vallási kellékekig mindenféle tárgy hevert ott, persze pontosan napnyugati irányba állítva, amerre az elköltözöttnek haladnia kell. Emellett ott volt maga a szarkofág is, amelyben az uralkodó testét helyezték el gondosan előkészített múmiaként, de ékesen felöltöztetve, többek között az ókor legismertebbé vált arcmásával, Tutanhamon aranymaszkjával.

Van, akiket a kiállítás kapcsán elsősorban az ékszerek és a felhasznált arany bődületes mennyisége hoz lázba, másokat az ókori kézművesek ügyessége, illetve az előkerült tárgyak esztétikai szépsége. Engem a sírba helyezett tárgyak üzenete érintett meg. Merthogy ezek a tárgyak elsősorban az egyiptomiak rendíthetetlen túlvilági hitéről beszélnek. Az örök életre induló királyt úgy készítették elő, és indították el a nagy útra, hogy mindent odatettek mellé, amire szüksége lehet. Kétségük sem volt afelől, hogy a király élete csak itt, a földi keretek között ért véget.

Több mint három évezred távolából egy régen letűnt birodalom egykori ifjú uralkodójának sírjából előkerült néma tárgyak megszólíthatnak bennünket. Hogyan gondolkodunk mi a ránk is váró nagy útról? A fáraók mellé segítő szándékkal egy seregnyi fontosnak ítélt eszközt temettek el, mert ráéreztek, hogy elesettségében, halálában még egy király is segítségre szorul.

Ebben a felismerésükben igazuk van! Mi, Krisztust ismerő emberek is arra jutottunk, hogy elesettségünkben segítségre szorulunk, de nem a néma tárgyakban bízunk. Ennek ellenére keresztyén közösségekben is kialakult az a szokás, hogy a hitélet apró tárgyait, az ima- vagy énekeskönyvet, a Bibliát vagy a katolikusoknál az „olvasónak” is nevezett imádságos segédeszközt, a rózsafüzért odateszik a koporsóba fektetett halott kezébe.

A hit kellékei is fontosak a maguk helyén, de nem az utolsó úton segítenek. Ott már nem a néma tárgyak, hanem az élő Úr, Jézus Krisztus lehet a segítőnk. Ő, akivel már a keresettségünkben összefonódhatt az életünk, akivel eltemettünk a halálba, de aki által értünk adott életéért és az ő kegyelméből lehet részünk az örök életben. ■

Bizalommal és figyelemmel

Németh Ádám a sokrétű pedagógiai szolgálatról

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, tevékenységükről, céljaikról. Ez alkalommal Németh Ádámmal, a budapesti Rózsák terei Evangélikus Középiskolai Kollégium nevelőtanárával a keresztény nevelésről, a „pótszülővé” válásról és a labdarúgó-játékvezetői pedagógiájáról beszélgettünk.

– Korábban már több mint öt évig dolgozott a Rózsák terén, 2016 óta ismét itt szolgál. Mit jelent az ön számára a nevelőtanári hivatás?

– Elhivatottságot, szolgálatot és nevelést. Arra törekszem, hogy a rám bízott gyermekeknek valós életcélt adjak, megpróbáljam őket jó úton tartani vagy jó útra vezetni. Ez a hitélet, a magánélet és a tanulás oldaláról is értendő. Munkám arra is kiterjed, hogy bátorítsam és inspiráljam a gyermekeket, hogy időben megláthassák, milyen lehetőségeik vannak.

– Mondana példát erre?

– Több növendékünk zenésznak tanul. Velük sokat beszélgetek arról, hogy ne csak a zenével foglalkozzanak, hanem lássák meg, a többi tantárgy is mennyire fontos. Kiemelten szoktam inspirálni őket a nyelvtanulásra, megláttatva velük, hogy ha több nyelven is jól tudnak beszélni, akkor az a későbbi zenei pályájukon, esetleges külföldi koncerteken is milyen hasznos lesz majd a számukra.

– Mi foglalkoztatja leginkább a mai fiatalokat?

– Ez nagyon sokrétű, mert gyermekfüggő. Valaki igényli, hogy többet beszéljünk vele, másnak arra van szüksége, hogy ott legyünk, számíthasson ránk, mindeközben hadd próbálja a saját életét élni. Többen a tanulásban kérnek segítséget, de sokan vannak, akik személyes, magánéleti kérdéseikkel, problémáikkal fordulnak hozzánk. Nem mindenre tudunk megoldást adni, de bizalommal és figyelemmel fordulunk a gyermekek felé, így bennük is megvan a bizalom. Igazából a kollégiumban egy kicsit „pótszülővé” válunk az itt lakó gyermekek számára.

– Katolikus hittanári képzésére is van. Nevelőtanári munkája mellett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen jogi szakon, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen egyházjogot is tanult. Hogyan kamatoztatja ezt a tudást a Rózsák terei kollégiumban?

– Arra törekszem, hogy a gyermekek és a szülők is érezzék: jó helyen vannak. Az intézmény evangélikus, de munkatársai és a kollégisták által ökumenikus is. Valljuk, hogy Isten egy és ugyanaz. Lehet valaki evangélikus vagy katolikus, nevelőtanárként az a célunk, hogy Istent adjuk át a nevelésben. Ebben az intézményben ez prioritás, és ezt minden itt dolgozó munkatárssal együtt komolyan vesszük. Nevelőtanárként és hittanárként azt vallom, hogy szolgálatomban a rám bízott gyermekekért vagyok. Ez azt is jelenti, hogy van, amit nem engedek meg, és ennek értelmét sokszor csak évekkel később ismeri fel az egyes gyermek. Ez nem egyszerű dolog, kicsit olyan, mint a meccsvezetés: még az igazságos döntéssel se tud mindenki számára az adott pillanatban kedvező ítéletet hozni a bíró...

– Labdarúgó-játékvezetői munkát is végez. Sok gyermeknek ez izgalmas téma lehet...

– A nevelőtanárság és a játékvezetői munka is pedagógiai szolgálat. Egy meccsen is meg kell találni a hangot, hogy miként szólunk az egyes játékosokhoz. Eközben figyelembe kell venni a meccs dinamikáját és a többi játékos lelkiállapotát is. A nevelőtanári hivatás is ilyen: minden egyes gyermekkel külön-külön kell megtalálni a megfelelő hozzáállást. Egyik helyzetben sem sikerül ez teljesen, de erre kell törekedni. A gyermekek érdeklődnek, számontartják, hogy hova megyek meccset vezetni; jó, beszélgetést elindító téma a foci. Részt szoktunk venni a győri evangélikus iskola [Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium – a szerk.] által szervezett Péterfy-kupán is. Két éve negyedikek, tavaly hatodikok lettünk. Arra büszke vagyok, hogy elhoztuk a legsportszerűbb csapatnak járó díjat. Annak is örülök, hogy az Evangélikus Középiskolai Kollégium „Koli-team” nevű futócsapata tizenegyedik helyezést ért el a harmincnyedik Wizz Air Budapest félmaraton futóversenyen.

■ G. Á.

Szappan és imádság: meditáció a spirituális koronavírusról

Minden bizonyos sokan hallottunk már a világjárvánnyal fenyegető koronavírus feltételezett forrásáról: „Amikor részletesebben elkezdtek tanulmányozni a vírus genetikai szekvenciáit, egyértelművé vált, hogy ez a koronavírus kígyókból származhat.” A fertőzés a kínai Vuhan város piacáról indulhatott el, ahol többek között kígyókat is árultak étkezési célra, ezek között lehetett a koronavírus hordozó példány.

Már-már foglalkozási ártalomnak is tűnhet, hogy bibliaolvasó, gondolkodó lelkészként sok mindenről igei, teológiai párhuzamok, összefüggések ugranak be. Ugyanakkor távol áll tőlem, hogy ezt a komoly járványügyi kihívást, amellyel szemben napjainkban az egész világnak össze kell fognia, elbogatellizáljam és elspiritualizáljam. Minden elismerésem azoké a hatóságoké, orvosoké és ápolóké, akik irányítják és fenntartják a szervezett védekezést világszerte. Bár szármaskot még nem viselek, de magam is komolyan veszem a prevenciót, a higiéniai előírások fokozott betartását. Ugyanakkor megkockáztatom, hogy akár még egy ilyen fenyegető járványnak is lehet elgondolkoztató lelki üzenete. Legalábbis azok számára, akiknek érzékeny a füle az ilyen üzenetek meghallására.

A kígyó mint veszélyes „vírushordozó” már a Biblia első lapjain, az édenkertben tetten érhető. A fertőző vírust egyetlen ártatlannak tűnő kis kérdőszócskával adja át: „Csakugyan...?” Ezzel a szóval indul a legősibb *fake newst*, azaz hazugságot rejtő mondat, amelynek kétséget, kételyt ébresztő mérge hamar átjárta az első emberpár szívét, lelkét, értelmét: „Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek?” (1Móz 3,1) Igazi megtévesztő *fake news* ez, hiszen rejt némi igazságtartalmat is, hiszen Isten egy bizonyos fától, a jó és a rossz tudás halálos veszélyt hordozó fájától valóban óva intette az embert. Egyébként viszont minden fa és minden gyümölcs, az egész kert az emberé, hogy őrizze és művelje mint a Teremtő munkatársa.

De mindez mit sem számít, hiszen Éva szóba elegendik a kígyóval, bekövet-

kezik a fertőzés. A koronavírus lassan ölé mérge elkezd pusztító munkáját. Miért beszélhetünk koronavírusról ebben az édenkerti megbetegítésben? Nem a sajátos alakja, formája miatt, mint korunk vírusa esetében, hanem a provokatív kérdés miatt, amelyet magában hordoz: kié a korona? Ki az úr: az Isten vagy az ember? Netán az Isten és az ember?

A kígyó nem kevesebbet ígér, mint hogy „olyanok lesztek, mint az Isten...” (1Móz 3,5). Miért érnétek be a második hellyel a teremtett világban? Mennyivel szebben csillog az aranyérem, mint az ezüst?

PETER PAUL RUBENS – ID. ÉS IFJ. JAN BRUEGHEL, AZ ÉDEN KERTJE A BŰNBESÉSEL (1615)

S ezzel a fertőzés, a vírusátadás megtörtént, bár eleinte még nincsen semmilyen kellemetlen tünet, rossz közérzet, hőemelkedés. De Éva szíve gyorsabban, más ritmusra kezd el verni: hát csakugyan, miért is ne próbáljuk ki? Miért is hallgassunk Istenre? Miért is engedelmeskednénk neki? Igaz, hogy tőle kaptuk az életünket, de miért ne lehetnénk végre egyedül és csak mi önmagunk az egész világ urai? Ádám is nyitott a csábító ajánlatra, és a spirituális koronavírus elindul világhódító és világpusztító útjára...

Azóta ki tudja, hány ezer év telt el, de az ősi vírus kísértő kérdése ma is fer-

tőz: kié a korona, az első hely, az ország, a hatalom, a dicsőség? Sokáig nem volt ellenszer, védőoltás erre a pusztító kórra. Mígnem eljött az, akit az Úr már az édenkertben, a protoevangéliumban, az első evangéliumi üzenetben megígért: aki a kígyó fejére tapos. Aki alázatos királyként érkezett, és „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és váltásul adja életét sokakért” (Mk 10,45). Az ő koronáját tövisből fonták, és keresztfán trónolt közöttünk...

Lelki egészségünk védelme érdekében ő tanította meg azt az alázatos könyörgést, amelyben gyermeki bizalom-

mal azt is kérhetjük többek között, hogy preventív módon őrizzen meg minket a spirituális koronavírus-fertőzés veszélyétől: „...ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól; mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség...” (Mt 6,13)

De miután mindezt áment mondtunk, kérem, hogy azért mossunk alaposan kezet, mert az imádság nem helyettesíti a szappant, mint ahogy a szappan sem az imádságot...

■ GÁNC S PÉTER

A rádiós jegyzet a Kossuth rádió Evangélikus félóra című adásában hangzott el február 17-én.

Csodára várva

Egyszerű, hétköznapi ember vagyok, mint bárki más. Csak egy a több milliárdból a földön. Nincs semmi különleges képességem, sem adottságom. Minden nap eltűnődöm az élet nagy dolgain, már amikor egyáltalán van erre időm, mert az életem egy rohanás, egy állandó hajsza. Mindenkinek meg kell felelni. A családnak, a barátoknak, a munkatársaknak, az ismerősöknek, a társadalomnak, a keresztyén értékrendnek és még ki tudja, hogy kinek, mert erre neveltek és erre tanítottak a szüleim, a tanáraink.

Mindig azt hallottam, hogy légy jó, tedd azt, ami helyes, segíts mindenkinek, akinek tudsz. Néha azt érzem, hogy szétforgácsolódom, széthullik az életem. Mindig csak futok, sietek; nem tudom, mikor álltam meg legutóbb egy pillanatra valamire rácsodálkozni, gyönyörködni valamiben. Talán csak akkor, ha valami nagyon bánt, ha megfárad a lelkem. Azt már nem is nagyon érzem, vagy inkább nem is nagyon érdekel, ha megfárad a testem.

Amikor a lelkem megálljt parancsol, akkor mindig eljátszom a gondolattal, hogy annyira vágyom valami hatalmas csodára, valami óriási, elképesztően nagy csodára, és mindig csak várok és várok. Eközben telnek a napok, az évek, és rá-

döbbenek, hogy egy ember életében ritkán adatik meg az a hatalmas csoda – de annál több, talán naponta több tíz vagy száz apró csoda.

Csoda az, hogy lélegzem; hogy tudok járni, még akkor is, ha néha fájdalmas; van mit enni, van fedél a fejem fölött, van ruhám. Az egyik legnagyobb csoda a családom. A három gyönyörű gyerekem, akikért jó néhány könnyes imát elmondtam. Az Úr Isten nem adta őket könnyen, de nagy szeretettel, hatalmas ajándékként nekem, egyszerű földi halandónak. Ki vagyok én, hogy megérdemljek három ilyen csodát?

Hogyan lehetek ezek után elégedetlen? Miért várom azt, hogy a csoda megérkezzen? Talán mert olyan természetes, hogy ennyi mindenünk van? Talán mert ember vagyok, gyarló és kishitű? Talán mert azt nézem, hogy a másik ember oly sok mindent olyan könnyen megkap? De miért nem vagyok inkább hálás, hiszen oly sok embernek még ennyi sincs! Nincs három csodálatos, egészséges, okos gyermeke, sőt egy sincs, pedig mennyire szeretne! Mennyire szeretne ő is olyan csodát átélni, mint én! Mindent odaadna érte.

De én még mindig várom a csodát, és így élem az életem! Talán várom, hogy

nekem is megjelenjen Jézus, vagy velem is olyan nagy dolgok történjenek, mint a Bibliában? Lehet. De hiszen megtörtént a csoda, amikor Jézus értem is meghalt a kereszten, az én bűneimért is, pedig meg sem érdemlem, mert hálátlan vagyok. Ha soha nem történne az életemben több csoda, már akkor is többet kaptam, mint sok más ember.

A csoda ott van, amikor nem figyelek vezetés közben, de a másik autó lassabban jön a szokottnál, és elkerülöm a balesetet. Amikor a gyermekemnek még egy napja van készülni, mert a tanár elhagasztotta a beígért dolgot. Amikor az eső hirtelen eláll, amikor ki kell mennem az utcára. Amikor meggyógyulunk egy betegségből. Amikor a szüleimre nézek, akik úgy gondoskodnak rólunk, mint a mi mennyei Atyánk.

Miért várom hát a csodát? Hiszen itt van mindennap, minden pillanatban! A csoda körülöttünk van, a csoda velünk van, a csoda bennünk van, úgy, ahogy az Úr Isten kegyelme mindörökké velünk van!

■ N. N.

Forrás: Evangélikus Újság – Evanjelické Listy – a Tótkomlói Evangélikus Egyházközség lapja, 2019/4.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

FILMAJÁNLÓ

JELENET A FILMBŐL

Megpróbáltatások által megerősödve

Az *Oszthatatlan* (*Indivisible*) című amerikai film Darren Turner katonai lelkesnek és családjának igaz történetét dolgozza fel.

Turner lelkes hitben erősen álló, elkötelezett katona, aki felvértezve a hit páncéljával indul szolgálatra az iraki háborúba. Szerető családja minden nehézséggel szembenézve támogatja elhatározásában. A háború azonban mindent felülír, minden képzeletet meghalad, és még a lelkeszt is megrendíti addig erősnek vélt hitében. A veszteség, a halál olyan mozzanat az ember életében, amelyet nem könnyű megérteni és elfogadni, különösen, ha hozzánk közel álló személlyel történik.

Az átélt borzalmak darabokra szakítják az addig boldog, szerető családot, és mégis

láthatjuk Isten csodálatos munkáját, amikor képes mindent helyreállítani. Hitet ad a hitetlennek, erőt a megfáradtnak. A történet végén egy csodálatos fordulatnak köszönhetően Darren visszatér a Bibliához, és folytatja hivatását, a katonai lelkesi szolgálatot.

A film rámutat arra, hogy az Úr Isten annak adja a legnagyobb próbatételt, akit a legjobban szeret, de megadja hozzá a szükséges erőt is, hogy bizonyítani tudja elkötelezettségét, és meg tudja vívni a neki szánt harcokat. „Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de keze meg is gyógyít.” (Jób 5,18)

■ TSZK

Forrás: *Evangelikus Újság – Evangelické Listy – a Tótkomlói Evangelikus Egyházközség lapja, 2019/4.*

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

Ősi szívzavarok

Egy archeológus éppen a Negev-sivatagban végez ásatásokat Izraelben, amikor egy koporsót talál, benne múmiával. Azonnal hívja a legtekintélyesebb múzeum specialistáját, tudósát, és közli vele, hogy egy szívinfarktuszban meghalt férfi háromezer éves múmiájára talált. A tudós megkéri, hozzák be a leletet,

hogy pontosabban megvizsgálhassák. Egy héttel később telefonon hívják az archeológust, és döbbenet közlik vele:

– Uram, önnek mindenben tökéletesen igaza volt! Hogyan tudott első látásra mindent ilyen pontosan megállapítani?

– Egyszerűen. A múmia egy cetlit tartott a kezében, a következő felirattal: „10 ezer sékel Góliátra!”

Forrás: *Egyhazihumor.gportal.hu*

Láthatatlan szolgálat

Bennem többször felmerül a csodálat a vasárnapi istentiszteletre megérkezve: milyen jó, hogy van a gyülekezetünkben egy „láthatatlan szolgáltató”! Hogy ki lehet ez? Az egyházi.

A gyülekezeteknél talán ez az egyik legfontosabb szolgálat: biztosítja, hogy az istentiszteletek mindig zavartalanok legyenek. Az egyházi gondos munkájának eredményét láthatjuk minden vasárnap és ünnepnap az istentiszteletre érkező. Az ő feladata nyitni és zárni a templom kapuit, felkapcsolni a lámpákat, előkészíteni az énekeskönyveket és az úrvacsorai kellékeket, kirakni az énekszámokat a táblára. Az ő keze munkájának köszönhető a megfelelő színű terítő és az égő gyertyák az oltáron, a szebbnél szebb virágok. Ő szokott harangozni az esküvők, temetések alkalmával, és még számos más dolgot elvégez, amelyeket felsorolni sem tudok.

Erről gondoskodott húsz éven keresztül Lestyán Györgyné, Anci néni. Hétről hétre fáradhatatlanul előkészített mindent, ami az istentisztelethez kellett. Mindig elsőnek érkezett a templomba, és utolsóként távozott; nem kevés időt áldozott erre a vasárnap délelőttjéből. Hét közben takarította, rendezgette, szépítgette a templomot és környékét, fogadta az időnként megjelenő turistákat, vendégeket, akik meg akarták nézni a templomot és megcsodálni a kilátást a toronyból.

Anci néni 2017. december 31-én befejezte szolgálatát, manapság gyülekezetünk megbecsült tagjaként látogatja az istentiszteleteket és a gyülekezeti alkalmakat. Anci néni búcsúzása után sem maradt a templom, a gyülekezet egyházi nélkül, hiszen ezt a nagyon szép és fontos szolgálatot Franciszti Jánosné, Anci néni vállalta el és viszi tovább, aki szintén szívvel-lélekkel, nagyon nagy gondossággal végzi feladatát. Bízunk benne, hogy még sokáig örömet leli ebben a munkában.

Köszönjük mindkettejük szolgálatát, és az Úr Isten áldását kérjük további életükre!

■ TÓTHNÉ SZILVÁSI KRISZTINA

Forrás: *Evangelikus Újság – Evangelické Listy – a Tótkomlói Evangelikus Egyházközség lapja, 2019/4.*

Teológia mindenkinek a világhálón

Online eléréssel segíti a szakmai munkát a hittudományi egyetem könyvtára

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára ez évtől több száz értékes könyvet és folyóiratot tett elérhetővé az interneten egyházunk munkatársai számára. Az élethosszig tartó tanulás támogatásának jegyében született, a professzionális munkát segítő kezdeményezésről Mészáros Kornélia könyvtárvezetőt kérdeztük.

– A kezdeményezés célja a „Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben dolgozó szakemberek (lelkészek, oktatási-nevelési, valamint diakóniai területen dolgozók) szakirodalomhoz való hozzáféréseinek fejlesztése távoli (otthoni) eléréssel”. Miért tartották fontosnak, hogy ilyen módon is segítsék egyházunk szolgálattevőinek munkáját?

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatóinak többsége tanulmányainak befejezése után arról számolt be, hogy a szolgálatukhoz szükséges szakirodalom elérése nehézkes a hivatásuk speciális volta miatt. Az elmúlt időben egyre több olyan kérés érkezett hozzánk, amely egyértelműen jelezte, hogy szükséges az otthonról is elérhető szolgáltatásaink bővítése. Ennek hatására lett egyre fontosabb, hogy ne csak a tanulmányaik ideje alatt segítsük a hallgatókat, hanem a szolgálatuk megkezdése után is rendelkezésre álljunk.

– A digitális könyvtár anyagai nemcsak Budapesten, az egyetem könyvtártermeiben, hanem az internet jóvoltából az egész országban elérhetők. Milyen könyvekhez, adatbázisokhoz férhetnek hozzá a beiratkozók?

– Jelenleg három ilyen adatbázisunk van, de további fejlesztésekben is gondolkodunk. Az egyik az Amerikai Teológiai Könyvtárak Egyesületének – ATLA – vallástudományi adatbázisa, amelyen keresztül elérhető a külföldi kurrens szakirodalom olyan folyóiratokkal, mint a *Christian Education Journal*, az *International Journal of Children's Spirituality*, a *The Journal of Youth Ministry*, a *Journal of Media and Religion*, a *Patient Education and Counseling*, a *Journal of Drug Issues* vagy a *Zeitschrift für evangelische Ethik*. A távolról elérhető másik adatbázis az *Arcanum Digitális Tudománytár*, amelyben több száz magyar nyelvű szakfolyóirat, heti- és napilap, lexikon és kézikönyv található meg teljes szöveggel. Néhány kiragadott példa: egyaránt hozzáférhető itt az *Alföld*, a *Modern Nyelvoktatás*, az *Orvosi Hetilap*, a *Pszichológia*, a *Szociológiai Szemle* és a *Theológiai Szemle* című folyóirat. A harmadik a *Hittudományi Adatbázis*, amely könyvtárunknak a *Magyar Evangélikus Digitális Tárat*, a *MEDI-T-et* kiegészítő, saját fejlesztésű adatbázisa. Ebben az egyetem képzéseihez előírt, jellemzően magyar nyelvű kötelező irodalom és jegyzetek érhetőek el, jelenleg közel nyolcszáz könyv. Például Kószeghy Miklós *Föld alatti Izrael* című kötete,

Keveházi László könyve a diakónia bibliai alapjairól, történetéről, illetve az egyetem oktatóinak kötetei, kommentárok, a Luther Kiadó könyveinek nagy része.

– Mondhatjuk: nemcsak teológiai szakkönyvekkel, hanem számos más tudományág ismeretanyagával is gazdagodhatnak a könyvtár online rendszerét használók.

– Igen, az egyetem ennél több adatbázisra fizet elő. Célunk, hogy a jövőben bővítsük az otthonról is elérhető adatbázisok számát.

– A koncepció kidolgozásához előzetesen felmérést készítettek egyházunkban. Mit mutatnak az eredmények?

– A kérdőív alapján látszik, hogy nagy igény van a szakmai ismeretek naprakészen tartására. Az egyházunkban dolgozó munkatársak szakmai munkájuk közben elsődlegesen az internetre, illetve az otthoni könyvtárakra támaszkodnak. Ezek az adatbázisok tulajdonképpen az internet lehetőségeinek kihasználásával egészítik ki a házi könyvtárakat.

– Milyen eredményeket várnak az online elérhető adatbázisoktól?

– A közvetlen cél az egyházunkban szolgáló lelkészek, pedagógusok, diakóniai szakemberek élethosszig tartó tanulásának támogatása. Közvetett célként megjelenthet a gyülekezeti tagok önképzése, a tehetség gondozás, tehetségfejlesztés támogatása is.

– Mi a beiratkozás feltétele, és miként működik a könyvtár online rendszere?

– Az előbbieken említett lehetőségek igénybevételéhez szükséges, hogy az illető egyházunk intézményeinek valamelyikében dolgozzon, és erről három hónapnál nem régebbi munkáltatói igazolást mutasson be. Az online beiratkozásról részletesebben az egyetem honlapján [Teol.lutheran.hu], a *Könyvtár* menüpontban, az aktuális híreknél olvashatnak, illetve innen elérhető a regisztrációs felület és a linkek is a három adatbázishoz. Ha valaki már volt könyvtártag nálunk, akkor az olvasói fiókján belül meg tudja hosszabbítani a lejárt olvasójegyet – itt szintén szükséges munkáltatói igazolás feltöltése. Az esetleges kérdésekre szívesen válaszolunk, a konyvtar.teol@lutheran.hu címen állunk rendelkezésre.

■ – GALAMBOS –

Köszönöm

Még az ősszel a főváros egyik legforgalmasabb villamos-megállójában, a Blaha Lujza téren érdekes tábla jelent meg az esővédő pavilon plexifalán. Rajta, a szokásos reklámpakát helyett, egy kérdés szólította meg az utasokat: „Kimondtad ma már, hogy »Köszönöm«?” Alatta pedig egy piros betűvel írt „igen” és egy szintén pirossal írt „nem” felirat díszelgett a hozzájuk tartozó nyomógombokkal és digitális szavazatszámoló kijelzőkkel. A nyomógombok alatt a lehetőséget felkínáló, de inkább szavazásra buzdító mondat virított: „Itt válaszolhatsz!”

A délutáni csúcsgorgalomban hazafelé sodródtam a tömegben, amikor először megpillantottam mindezt. Pár másodpercnyi időt engedett az emberáradat, épp annyit, amennyi idő alatt el tudtam olvasni a szemmagasságban látható szöveget, és rá tudtam csodálkozni a digitális számlálóra. De ott rögtön elhatároztam, hogy másnap tüzetesebben megvizsgálom a dolgot.

Így is tettem. A különleges szavazótáblát alaposabban szemügyre véve láttam, hogy valójában az egyik édességgyártó világcég kampányakciójával van dolgom. Természetesen nemcsak szavazásra invitáltak a különös hirdetőfallal, hanem a honlapjukon meghirdetett nyereményjátékban való részvételre is.

A villamosmegállóban a digitális szavazatszámológón ottjártamkor az „igen” szavazatok alaposan lekörözték a „nem”-eket, ám a

megjelent számok nem feltétlenül tükrözték a valóságot: például egy kislány, édesanyjával a villamosra várva, épp azzal ütötte el a várakozás perceit, hogy a hozzá közelebb levő „igen” gombot nyomogatta.

Az egy hónapig tartó kampány utolsó napjaiban még egyszer elmentem, hogy megnézzem a számlálóállást. Húszezer-kilencszázharminckét „igen” és tizenháromezer-kétszáz „nem” szavazatot mutattak a kijelzők, vagyis az aznap már valamiért köszönetet mondók voltak meggyőző többségben.

A hirdetést megrendelő cég egy pszichológust is megkért a cég honlapján kitölthető teszt kidolgozására, majd elemzésére. Itt olvastam ezzel kapcsolatban a következő mondatot: „A szakember [mármint a felkért pszichológus] rávilágított egy érdekes tényre: korábbi kutatások eredményeiből egyértelműen kiderül, hogy akik kifejezik a hálájukat, és köszönetet mondanak akár egy apró szívességért is, sokkal jobb megítélés alá esnek.”

Bevallom, megfogott és elgondolkodtatott ez az akció. De nem is annyira az emberek közötti köszönetmondás gyakoriságán merengtem a villamosmegállóból eljőve, mint inkább a Jézus által meggyógyított tíz leprás történetén. Ott bizony a Blaha Lujza téri digitális számlálók igencsak lehangoló számokat mutattak volna: egy a kilenc ellen.

Nemrégiben épp ez a *Lukács evangéliumában* olvasható történet került elő egy bibliaköri beszélgetésen. Az ott lévőkkel igen összehúzott szemöldökkel gondoltunk arra a hálátlan kilencre, akiknek ez után a csoda után a szerettei, a barátai fontosabbak voltak, mint a Csodatévőnek mondott köszönet. Bezzeg mi! – húztuk ki magunkat szinte vállveregetve. Mi biztosan úgy tettünk volna, mint az az egy, akinek a számára a hálaadás mindennél fontosabb volt.

Biztosan?

A mi utunk is nem inkább hazafelé, a rég nem látott családtagjainkhoz, barátainkhoz vezetett volna, akiket rég nem ölelhattünk, akik annyit imádkoztak értünk, akik már talán el is gyászoltak? Hiszen a lepra abban az időben egyenlő volt a halálos ítélettel. Egy-egy nehezen elhordozható teher, sok erőt igénybe vevő próbatétel végén nekünk az első utunk – akár gondolatban is – hova vezet? Hálát mondunk, vagy a telefonunk után nyúlunk?

A szakemberek megállapították, hogy „akik kifejezik a hálájukat, és köszönetet mondanak akár egy apró szívességért is, sokkal jobb megítélés alá esnek”. Meg vagyok győződve arról, hogy Jézus mind a tíz leprást egyformán szerette, különben nem mindegyiket gyógyította volna meg. Abban is biztos vagyok, hogy nem a hálájuk miatt adta vissza egészségüket, hiszen akkor ezt feltételül szabta volna. Mégis érzek egy halvány csalódottságot a kérdésében: „*Vajon nem tizen tisztultak-e meg? Hol van a többi kilenc? Nem akadt más, aki visszatért volna, hogy dicsőítse Istent, csak ez az idegen?*” Ezért a hálaadásért pedig ez a lenézett idegen „sokkal jobb megítélés alá esett”. „*Kelj fel, menj el, hited megtartott téged*” – volt a Mester elbocsátó szava hozzá (Lk 17,17–19). A Samária és Galilea közötti úton Jézus váratlan „nyereményjátékában” ez volt a ráadás fődíj. Ez a samáriai pedig megnyerte.

Nekünk is sikerülne?

FOTÓ: BODA ZSUZSA

„Zelma néni a mi papunk”

Egy 20. századi lelkésznői pályafutás

Takácsné Kováczházi Zelma évfolyamelsőként végzett a teológián, mégis a püspöki hivatal segédtitkárnőjeként kezdte pályafutását 1953-ban, miután egyszer érte is eljött a fekete autó. Egyike volt azoknak a nőknek, akiket a Magyarországi Evangélikus Egyházban 1982-ben lelkésszé szenteltek. Gyülekezeti munkát korábban is végzett, méghozzá olyan sikeresen, hogy 1959–90 között gyerekek és fiatalok százai jártak az általa vezetett gyermek- és ifjúsági foglalkozásokra. Nyugdíjazása után, hatvanévesen kezdett el az Evangélikus Hittudományi Egyetemen kortárs teológiát tanítani, és csak nyolcvanévesen fejezte be. A Credo című evangélikus folyóirat nagyinterjúját szemlézzük mindenki Zelma nénijével, aki idén kilencvenéves, és aki köré már 1956-ban is odagyűltek bérházuk lakói, hogy a fegyverropogás helyett azt hallgassák, amit ő mesél.

– **Hogyan telt a gyermekkora, és hogyan alakult úgy az élete, hogy olyan hivatást válasszon, ami akkoriban egyáltalán nem számított kifejezetten női pályának?**

– Nyolcévesen félárva maradtam, az édesapám meghalt, édesanyámmal ketten maradtunk. Anyám nem akart újra férjhez menni, mert nem tudta elképzelni, hogy egy családon belül kétféle gyerek legyen. A Deák téri evangélikus gimnáziumba jártam, és ott érettségiztem. Tulajdonképpen nem készültem lelkésznek, mindig a tanári pálya vonzott. A gimnáziumi tárgyak közül a fizika és a matematika volt a kedvencem. Az volt az elképzelésem, hogy fizika-matematika szakra megyek, és ezeket fogom majd gimnáziumban tanítani. A teológiára az vonzott, hogy úgy éreztem, akármennyi prédikációt, bibliáorát vagy hittanórát hallgatok, a saját, vallással, kereszténységgel kapcsolatos lelki kérdéseimre csak akkor kaphatok választ, ha én ezekben a kérdésekben szakember leszek. Habár az a hír járta, hogy nem vesznek fel nőket a teológiára, és tekintve, hogy az egyházi élet akkorra már be lett szorítva egyre kisebb és kisebb területre, mindenesetre leérettségiztem '48-ban, és felvettek. Igaz, nem voltunk sokan nők, a mi évfolyamunkban hárman, előtünk pedig ketten.

– **A női hallgatókhoz hogyan viszonyultak a tanárok és a diáktársak?**

– Nagyon jól. A soproni évek gyönyörűek voltak, gyönyörű volt maga az épület is. 1923-ban hozták létre Sopronban az egységes és közös teológiát, amely a három korábbi – eperjesi, pozsonyi és a már

korábban létező soproni – teológia utódja lett. Szóval gyönyörű élet folyt ott, bár sokat fáztunk és éhezünk, annyira gyenge volt a koszt. Tüzelőt pedig nem lehetett kapni, így az ember estig benn maradt az egyetemen, csak aludni ment haza. Ennek ellenére én rendkívül élveztem, nagyon jó professzoraink voltak, magasan képzettek, hosszú ideig, többnyire németországi teológiai egyetemeken tanultak. Barátság, tanulás, könyvtár és a város. Sopron sokat adott nekem. Sokat olvastam, tájékozott voltam. Sokan mondták, hogy már amikor odamentem, olvasottabb voltam teológiából, mint mások akkor, amikor eljönnek onnan. Egyetlenegyszer volt egy nem jeles kollokviumom. Velem féltek is vizsgáznia jönni a hallgatók emiatt. Egyet azonban nem kaptam meg, éppen azt, amire vártam. Hogy úgy legyek tájékozott az istenkérdésben, a vallás kérdésében, a kereszténység kérdéseiben, ahogy én akartam. Nem éreztem azt, hogy én ezt úgy igazán, belsőleg értem. Később ez is eljött, de nem a teológián.

– **Mi történt az első három év után?**

– '51-ben költözött a teológia Pestre, a farsori evangélikus gimnáziumba, azt csak a rákövetkező évben államosították. A legfelső emeletre költöztettek bennünket, ahová azelőtt az elsős, tízéves gimnazisták jártak. Olyan szűkek voltak a padok, hogy mindig azt mondtam, cipőkanállal kell besegíteni az embert, és dugóhúzóval kihúzni. Itt már az egészet nem szerettem. A teológia addig a Pécsi Egyetemen a Soproni Hittudományi Kara volt. Az évnitőnkra Pécsről a

rektor és a professzorok jó része eljött, és az egyetem épületéből vonultunk át a templomba a városon keresztül. Az egész Sopronnak is ünnepe volt. Rektori kézfogással vettek fel, az egész emelkedett volt, és az ember szabad egyetemi polgár lett. Ez a szabadság Pesten elmaradt. Az egyházvezetés érezte velünk, hogy tőlük függünk. Addig az egyház úgy tekintett a teológiára, mint egy egyetemi karra. A püspökök gyakran eljöttek Sopronba, év végi vizsgákra. A professzorok is jórészt papok voltak, de mégis független állami intézmény voltunk. Itt pedig azt éreztették velünk, hogy aki nem igazodik, az ne számítson semmi jóra. Volt néhány ember, akit ki is tettek, kifejezetten politikai okból, hogy nem illik bele a mostani egyházi gondolkodásba. Óriási különbséget jelentett, hogy szabad magyar egyetemi polgárokból egyházi teológusok lettünk, és az egyház függőségébe kerülünk. Akkoriban kevés parókus lelkészre volt szükség. Ráadásul megszűnt a hitoktatás, így vagy kétszáz teológiai végzettségű tanárnak, akinek eddig biztos állása, állami fizetése volt, mostantól egyházi berkekben kellett ál-

lást keresnie. A Trianon utáni Magyarországon nagyon kevés evangélikus volt, Békés megyétől eltekintve. Az ébredés következtében viszont sokan mentek a teológiára, tehát túlkínálat jelentkezett.

– Hogy tudtak elhelyezkedni a nők teológusként egy pártállami diktatúra árnyékában?

– Amikor leszigorlatoztunk, minket, a három végzős lányt – Kinczler Irént, Szita Istvánné Bérczi Margitot és engem – behívatott Dezséry László püspök, és mindenkit megkérdezett, hogy mi a terve, mit akarunk. Én mindjárt kereken megmondtam, hogy egyházi szolgálatba nem akarok állni – bár azért valamilyent csak adtak volna. A magam lábán akarok állni és a világban boldogulni, mivel nekem a teológia nem adta meg azt, amire vágytam. Szépen elbúcsúztunk. Ősztől elkezdtem gyors- és gépirni tanulni, és műszaki rajzot. Mindkettő remekül ment. Azt mondták, hogy parlamenti gyorsírónak küldenének. Kérdezték, hogy mit csináltam eddig. Mondtam, hogy teológiát tanultam. Na, akkor mégsem lesz magából parlamenti gyorsíró. Nem is lett. De semmilyen se lett. Elvégeztem a műszaki rajzot is, jól rajzoltam mindig. Gyerekkoromban festőművésznek is készültem. De akkoriban nagyon kevés állást hirdettek. 1953–54-ben számos helyen létszámstop is volt. Ajánlás kellett a felvételre. Engem senki nem mert sehova sem ajánlani, még a barátaim sem. Legfeljebb megmondták, hogy hová menjek, hol keresnek műszaki rajzolókat. Ahol kipróbáltak, ott ölelgettek, hogy milyen gyönyörűen rajzolok, gyönyörűen írok, holnapután már itt fogok állni ennél a táblánál, de nem álltam, mert az életrajzba bele kellett írni az öt év teológiát. Volt olyan osztályvezető, aki meg is mondta: ne strapáljam magam, mert engem íróasztalhoz nem vehetnek fel, nem vagyok megbízható, fizikai munkát meg nem adhatnak, mert túlképzett vagyok. Na, én azért csak keresgéltem tovább.

– Hogyan kötött ki mégis újra az egyháznál?

– Akkor kaptuk meg először azt a piros személyi igazolványt, amibe nekem azt írták: „képzettség nélküli, foglalkozás nélküli”. Ez furcsa volt, hiszen képesítem több is volt, csak alkalmazásom nem. Egyszer az édesanyámmal beültünk egy kávéra a Puskin mozi mellett a Kossuth Lajos utcán egy presszóba. Megállt egy rendőrautó, körülvárták az üzletet, és

igazoltattak. Az én igazolványomat rögtön magánál tartotta a rendőr, és betettek a fekete kocsiába. Behozták a Deák téri kapitányságra, ami most szálloda. Elmentek közben a lakásomra, házmestert, szomszédokat, mindenkit megkérdeztek felőlem. A hadnagy, aki kihallgatott, megkérdezte, hogy mit csinállok, miből élek. Azok, akiket így összeszedtek, rendszerint utcanők voltak. Mindjárt a kihallgatás legelején engem is orvosi vizsgálat alá vontak. Ezután mondta azt az orvos, hogy a detektíveknek már az emberek szeméről meg kellene tudniuk állapítani, hogy tisztességes-e, vagy sem. A hadnagy is nagyon rendes volt, azt mondta, hogy állást nem adhat, de azt ajánlja, hogy nyilvános helyre ne menjek. Se kávézóba, se étterembe, se színházba, se moziba, mert ott igazoltathatnak. Az utcán sose fognak igazoltatni, legyek nyugodt. De én azért nyugodt nem voltam, nem akart senki sem alkalmazni öt év teológiával. Visszamentem Dezséry

volna vissza a hivatalba, eljött hozzám a titkára, és azt mondta, nem mehetek vissza, mert az a kíváncsi, hogy az új püspöknek ne legyen olyan titkárnője, aki az Ordass vezette titkárságon dolgozott. Amikor Káldy püspök fogadott, nagyon udvarias volt, és azt mondta, hogy mondjam meg, hová szeretnék menni, és ahová tud, oda elhelyez. Hafenscher Károly akkori Deák téri lelkész, akivel én ifjúkorom óta jó barátságban voltam, azt javasolta, hogy mondjam a Deák teret. Hát így kerültem oda.

– Ekkor, ha jól számolom, '59 környékén járunk. Milyen feladatokat kapott a Deák téri gyülekezetben?

– A legelején, amikor odakerültem, Keken András igazgató lelkésznek megmondtam, hogy amíg kicsi a gyerek, nem tudom itt tölteni a délutánokat. Délelőtt kilenctől kettőig, a hivatali órákban, amíg az adminisztráció van, addig itt leszek, vasárnap a gyermekmunka az enyém, szerdán délután az ifjúságban részt veszek,

FOTÓK: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS GYŰJTEMÉNY

A teológia V. évfolyama az 1952/1953-as tanévben. Az ülő sorban balról a harmadik Kovácsházi Zelma

püspökhöz, és elmondtam neki, hogy sajnos nem tudok a saját lábamra állni, mert nem kapok talpalatnyi helyet sem, ahol állhatnék. Azt mondta, hogy nagyon szívesen felvesz maga mellé a püspöki titkárságra. Épp akkor ment egyik alkalmazottja szülési szabadságra. Férjhez mentem – a férjem jogász volt, és nagyon jó házasságban éltünk –, de dolgoztam tovább. '56-ban Dezséry lemondott, visszahelyezték Ordass püspököt, és 1958 júniusában újra menesztették, akkor már szülési szabadságon voltam. Káldy Zoltán került a Déli Egyházkerület élére. Káldy azt mondta, hogy szívesen vár vissza. Egy nappal azelőtt, hogy mentem

de a többi napon hadd legyek a gyermekemmel. Ő beleegyezett. Ez így ment egészen a fiam tízéves koráig. Akkor mondta Hafenscher Károly, a másodlelkész, hogy „Zelma, higgye el, a fiát már rendesen megnevelte, most már dobja be magát egészen a gyülekezetbe”. Akkor beosztottuk az alkalmazottakat, a vasárnapi gyerek-bibliaóra az én feladatom volt. Vagy kétszáz 3–12 éves gyermeket tartottunk számon. De száznál többen jártak egy-egy vasárnap, több csoportban tanítottuk a gyerekeket. A gyerekek karácsonyi ünnepségét már a templomban tartottuk. Volt, hogy Levente Péter rendezte a kidolgozott programot. ▶

Az ő lánya is gyerek-bibliakörösöm volt. Az ifúsági munka is nagyon jól ment. A szerdai ifúsági órán is tartottam bibliamagyarázatot, előadást, beszélgetés-vezetést. A fiatalok közül nekem később egy kis munkatársi gárdám alakult ki, akik felajánlották, hogy bedolgoznak a gyermekmunkába, merthogy ők is ide jártak gyerek-bibliára hozzám, és az milyen jó volt, és szívesen segítenének. A gyerek-bibliórát annyira szerették a gyerekek, hogy mikor autót vagy tévét vett a család, akkor lehetett volna tévét nézni – vasárnap délelőtt gyerekműsorok voltak –, vagy el lehetett volna menni az autóval kirándulni, de a gyerekek mindig azt mondták: csak a Deák tér után. Lemondtak valami olyasmiról, ami akkor a legnépszerűbb dolognak számított, mert annyira jól érezték magukat.

– Milyen módszerekkel dolgozott, ami ennyire magával ragadta a gyerekeket?

– Én valószínűleg pedagógusalkat vagyok, és jó elbeszélő. Semmilyen eszközt nem volt szabad használni, se képet, se vetítést, csak a tanító volt, és a tanítványok. A legkisebeknek kicsi asztalokat és székeket vettünk, úgyhogy teljesen otthon érezhették magukat abban a szobában, ahová a háromtól hétéves korosztály járt. Én ezeknek a kicsiknek is nagyon az igazat akartam mondani, ne kelljen később se korigálniuk. Akkortájt jelent meg Németországban Ethelbert Stauffer [*német protestáns teológus; 1902–1979 – a szerk.*] három kicsi Jézuskönyve. Jézusról történeti módon beszélt. Külön irányzat a Jézus-kutató, történeti irányzat, amelyik lefejtí az egyházi tradíciót, és megkeresi azt a személyt, azt a názáreti Jézust, aki valóban ott volt, akinek tanítványai voltak, akinek tanítása volt, akit valóban megfeszítettek, és akinek a nevében az első gyülekezetek elindultak. Ez egy csodálatos könyv, én ennek alapján tanítottam, meséltem nekik. Az én fiam is akkor volt két-három éves, szóval tudtam is a nyelvükön beszélni. Az volt a nagy tapasztalat, hogy ezek a kicsi gyerekek, ha novemberben megtanítottam nekik egy Jézus-anyagot, egy ilyen történeti anyagot, akkor májusban, amikor kikérdeztem tőlük, ismétlés nélkül úgy mondták el a történetet, mint aki előtt azt levetítik. Jöttek a teológusok tanulmányi útra a gyakorlati tanszékről, és azt mondták, hogy soha életükben nem hallották még, amit ezek a gyere-

kek tudnak. Stauffer részletesen bemutatta, hogyan nézett ki a nagy *szinedrion* [*szinedrium v. szanhedrin: az ókori Jeruzsálemben a zsidók legfőbb törvényszékének tanácsa – a szerk.*] terme, ahol Jézust elítélték. Hol ült az elnök, a főpap, hol a többi tanácsstag, hol ülhetett a közönség, hol helyezkedhetett el a jegyző, és hogy voltak olyan területek, mint nálunk, mondjuk, a parlament erkélyei, ahová be lehetett menni hallgatni. Elmondja, hogy hol állt a vádlott a kirajzolt helyen, és hogyan kérdezték. Azt a jelenetet is elemzi, amit olyan nagyszerűen ír le Márk evangélista, hogy Kajafás lejött a székéről, odament Jézushoz egészen közel, és a szemébe nézett: te mondd meg, hogy ki vagy. Leírja, hogy milyen hírek keringtek akkoriban Kajafásról, hogy nem is főpapot, hanem a vizsgálóbírókat látták benne, aki úgy tudott az ember szemébe nézni, hogy a vádlott bevallott mindent. És ő ment oda így Jézushoz. Ebből aztán jelenetet is csináltunk, és ezt ezek a gyerekek úgy el tudták fogadni, el tudták képzelni, mintha színházban lettünk volna. Nem egy gyerek énhozzám odajött az óra végén, és azt kérte: tessék megmondani az anyukámnak, hogy ő is meséljen, mert csak itt hallgatok valamit. Ez egy mesélést igénylő korosztály, és úgy jöttek ide, hogy itt történeteket fognak hallgatni. És tényleg. Letették a kis kezüket az asztalra, a tenyerüket az arcuk alá tették, és így, felém fordulva úgy hallgattak, hogy alattuk a szék meg nem reccsent. Pedig negyven-ötven perces órák is voltak, mert nálunk hosszan tartott az istentisztelet. Amikor kicsit nagyobbak lettek, az ifúsági csoportból azok, akik nekem felajánlották a segítségüket, elvitték táboroztatni a gyerekeket. Én nem mehettem velük, lelkész nem mehetett táboroztatni akkoriban. Privát táborba vitték el a gyerekeket, azt mondták, hogy elviszik a barátok gyerekeit nyaralni, mert egyházi tábort nem lehetett szervezni. Hozták ki a gyerekeket a pályaudvarra, amikor hazérkeztek, énekelni kezdtek a pályaudvar kellős közepén, körbevettek, mintha valami reklámot akarnának forgatni. Ez a segítő ifúsági gárda máig is együtt van.

– Mikor szentelték végül lelkészé?

– 1982-ben. Hármunkat húsz-egynéhány év lelkészi szolgálatunk után ismertek el. Előbb csak olyan nőket szenteltek fel, akik elvállaltak bizonyos helyeket. Olyanokat, ahová férfi nem ment el, mert a fizetés kevés volt, és rengeteg volt

a szórvány. Elsősorban egyedülálló nők voltak, mert akinek családja volt, az nem ment el akárhová. Általában tehetséges nők voltak. Jól csinálták, lelkesen is csinálták, eleinte rozoga biciklikkel jártak a szórványokat nap mint nap – akkoriban az egyháznak még nem voltak jó autói. Sokszor egy közönséges konyhában gyűltek össze, ahol még ott volt az ebédszag, akár húszan is. A szórványélet nagyon nehéz élet, és nagyon kiszívja a lelkész energiáit. A gyülekezetek szerették a női lelkészeket, tán mert személyesebb kapcsolatba kerültek velük, és már nem tartották rangon alulinak, ha nem férfi a lelkészük. A Deák téren volt egy, a Luther Társaságból alakult férfikör, ahol kikötötték, hogy oda nő nem járhat. Ez a férfikör viszont engem elfogadott.

– Ön tapasztalt valamilyen hátrányt amiatt, mert nő?

– Engem mindig elfogadtak. Sokszor jött hozzám a család, hogy esketést és temetést is én végezzek. De én tartottam magam a beosztotti előírásokhoz. Prédikálni civilben hamarabb kezdtem, mint ahogy felszenteltek. Úrvacsorát osztani, oltári szolgálatot tartani beállt mellém férfi liturgus. Volt olyan lelkész, akinek a püspök megengedte, hogy temessen, de civilben. Volt, aki keresztelhetett, de én például nem keresztelhettem, pedig kereszteni azelőtt egy bábának is lehetett. Én nem vágytam a lelkészségre. Arra vágytam, hogy beszéljek, tanítsak, és kapcsolatban legyek az emberekkel. A rendszerváltás után egyszerre minden nőt felszenteltek, ott álltak vagy huszonötven a Deák téri oltárnál. A Deák téren az udvarban van egy tábla a templom oldalán, ahol feltüntették, hogy ott ki mennyit szolgált. Ott a nevem, de amikor megcsinálták, azt mondták, hogy ne haragudjak, de csak a szentelésem idejéről írhatják oda. Nem is ezen múlt. Az a sok gyerek, szülő, az a sok férfi engem mind lelkészként tartott számon. Az ifúság is mindig mondta: „Zelma néni a mi papunk!” Lehet, hogy a kollégáknak ez nem esett jól, de amikor vita volt arról, hogy ki mit csináljon, akkor ők engem kértek. Azt tapasztaltam, hogy nem mindig a pozíció számít, hanem az, hogy mit kap tőled, milyen kapcsolatot tudsz vele ápolni, és az mit ad neki.

– Az államhatalom hogyan viszonyult ahhoz a virágzó gyülekezeti munkához, amely a Deák téren folyt?

– Nekem nem volt összeütközésem. Néha üzentek a lelkészségre, hogy túl

nagy az ifjúsági létszám. Akkor igyekeztünk úgy csoportosítani a gyerekeket, hogy ne legyenek annyian egy helyen. Ki nem jöttek, de azt lehetett tudni, hogy voltak, akik megfigyeltek mindent. Mindentől függetlenül igazán jól működött a gyerekbibliakör.

- Ha jól értesültem, nemcsak a gyerekbibliakör volt igen népszerű, de a felnőttek korosztályát is meg tudták szólítani.

- Összehívtam időnként a szülőket, hogy ők is mondják el a tapasztalataikat. Egyszer egy évzárón nyolcvan-száz felnőtt is összejött, és mind azt mondták, hogy a gyerekek olyan sok mindent tanulnak itt, és azt az iskolában is tudják használni. Ha például elmennek az osztállyal egy múzeumba, az ott látott tárgyakat, képeket meg tudják magyarázni. Arra is törekedtem, hogy legyen általános műveltségük a Biblia, a keresztény-

beosztottuk, hogy ki miről tart előadásokat az érdeklődési körének megfelelően. Én is tartottam, sikeresek is voltak. Nagyon jó témák voltak, például kultúra a Bibliában vagy Biblia a kultúrában – akkor olyan irodalmi műveket vettünk elő, amiben bibliai alakok szerepelnek, és azt néztük meg, hogyan ábrázolja őket a szerző, mit látat vagy fantáziál például Thomas Mann Józsefben vagy Kodolányi János Mózes karakterében az *Égő csipkebokorban*. A másik fele a bibliára programjának természetesen a bibliai textus alapján épült fel. Magas szinten műveltük azt is, de olyan nyelven, hogy gondolkodásra készítse az akadémikust és a háztartási alkalmazottat egyaránt. Azt mondták, hogy egy hétre való gondolkodnivalót kapnak. Ennek nagymestere volt dr. Keken András, a népszerű prédikátor. Előadni, elmesélni mindig is jól ment nekem, és szerettem. '56-ban,

De a teológiai kérdésekről is nyíltan beszéltem. Úgy éreztem, hogy ezeket az embereket keresztyénségre senki nem tanította, ezért én próbáltam úgy közliteni, hogy tanuljanak is. Ha valaki egy üzenetet át akar adni, de nem indokolja kellőképpen meg, akkor az az emberekben bizalmatlanságot szül. Indokold, amit állítasz! Sokszor mondták nekem, hogy olyan kérdésre kaptak választ, ami megvolt bennük, de sosem merték feltenni. Én megmutattam, hogy a felvilágosodás után élünk, nem a 16. században, és a mai emberek kritikáját, tudását is figyelembe kell venni.

- A tanítást nyugdíjazása után sem hagyta abba. Hosszú ideig tanította a mai lelkészeket az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.

- Igen, húsz évig. A Deák térről nyugdíjba mentem '90-ben, akkor meghívtak kortárs teológiát tanítani, amit addig ott még nem tanított senki. Rólam tudták, hogy én a kortársakat is olvasom, fordítom, és meghívtak. Nyolcvanéves koromig tanítottam, és végül kötelező tárgy lett. Azt mondta Reuss András, az akkori rektor, hogy minden professzor a reformáció 16. századi csúcspontjára teszi a hangsúlyt, és a 21. században kimennek úgy a teológusok, hogy azt gondolják, ott a vége mindennek. Persze sok hallgató azért megy a teológiára, hogy kapjon egy papírt a lelkesítő foglalkozás végzéséhez. Kevesek látják az öt év óriási lehetőségét. A tanrendszer továbbgondolására, a teológia kurrens nyelvének felfedezésére, újabb megközelítések, irányzatok megismerésére, a kritikus gondolkodás elsajátítására. Én egykor öt évig a teológián is erre törekedtem, és aztán sem hagytam abba a tanulmányozást, és akkor fedeztem fel Stauffert. Könyvei megjelenése akkora hatást gyakorolt akkoriban Németországban, hogy az újságok azt írták, az emberek felszállnak a buszra, és kihúzzák a zsebükéből, és ott is olvassák, miközben a német templomok üresek voltak. Az a tapasztalatom, hogy van a keresztyénségnek egy olyan hangja, amin lehet válaszolni egy teljesen világi embernek is, aki nem tanult be minden kátét. Én ezt éreztem a magunk ifjúságánál is és sok másiknál. Párbeszéd nézetekkel és tanulás. Az egyházban is.

■ LABORCZI DÓRA

Az interjú a Credo evangélikus folyóirat 2019/3-4. számában jelent meg.

FOTÓ TAKÁCSNÉ KOVÁCSHÁZI ZELMA ARCHIVUMÁBÓL

1982-ben, lelkésszé szentelésekor a fasori templomban – a kép bal szélén

ség és az egyház viszonyán túl; hogy a tudás nem ellentéte a hitnek. Az ifjak kirándulni vitték a kicsiket, olvasókört szerveztek nekik, stb. A biológussal bogarakat gyűjtöttek, növényekkel ismerkedtek, a csillagással az eget kémlelték, de volt köztük, aki matematikai feladványokkal ejtette bámulatba őket. 1959-től 1980-ig volt ez a nagy korszak, és addig virult. A gyülekezetet is úgy próbáltuk nevelni, hogy a keresztyénség, a kultúra és a társadalmi lét ne legyen egymástól idegen számukra. Minden év augusztusában kialakítottuk a gyülekezeti programot és a beosztást: ki, mikor, mely bibliaóra-program előadója, vezetője. A bibliaórák első része ismeretterjesztés volt. Előre

mikor nem volt villany a házban, akkor a ház egy része összeült, hogy meséljek. És én meséltem filmet, könyvet, színházat, valahogy ez volt a képességem, hogy úgy meséljek, hogy lássák és élvezzék. Azt mondhatom, hogy a Deák téren is szereték a tudásomat. Többnyire elég világias prédikációkat tartottam, amiben volt tudomány is, kultúra is, színház, film, mert itt is azt akartam, hogy egy életük legyen ezeknek az embereknek, egyben legyen a hitük és a világi életük. És sokan azt mondták, hogy egy hétig gondolkodnak azon, amit mondtam. Elolvasták a könyveket, megnézték a filmeket, amikről beszéltem. Nagyon hálásak voltak azért, hogy kicsit tágabba nyitottam az abla-

Böjti bújócška

(1Móz 3,1–13)

Többgyerekes családban felnőni – ez igen sok előnnyel jár. A homokozóban játszástól kezdve a közös hóemberépítésen át egészen a kert végi bunkesz felépítéséig. Együtt, közösen, egy közös cél érdekében vagy csupán a játék örömeért. Mindig lehet valakivel rugdosni a focilabdát, tekerni a csocsóasztal rúdjaival vagy éppen pöckölni a gombfoci játékosbábuit. Mindig van játszótárs, ugyanakkor mindig van valaki, akire tovább lehet mutatni, akire át lehet testálni a felelősséget.

A gyermekkori „mindig a másik a hibás” elnevezésű játszma – nálunk otthon persze általában a legkisebb hucigám, Tündér volt a főbűnös – életem korai szakaszának meghatározó jelenete volt, légyen szó a rendrakásról a gyerekszobában, a parókia ablakának betöréséről egy focilabdával, a szomszéd biztró ereszeről lelógó jégcsapok szopogatásáról vagy a „ki a soros ma a mosogatásban?” című kérdés eldöntéséről. A törté-

net dramaturgiája újra meg újra az ismétlés bájával került felszínre. A leggyakoribb védekező mondat ez volt mindegyikünk szájából: „Nem én voltam, hanem a másik, nem én vagyok a felelős, hanem ő.”

A másramutatós móka a gyermekkorban szépen összeköt, illetve elválaszt gyermeket gyermektől, és érzékeljük, hogy ezt bizony nem növi ki az ember felnőttkorára, csak addigra az eszközök változnak, a célok komolyabbak, a módszerek sunyibbak. De a lényeg, a szlogen tartalma változatlan: sosem én vagyok a hibás, mindig más. Sosem én döntöttem rosszul, mindig félrevezettek vagy becsaptak. Sosem én választottam almát a fáról, mindig más választott, más tépte le, más gyömöszölte bele a markomba, hogy evésem tárgyává nemesüljön. És még csodálkozunk a meseszép kigyó cinikus mosolyán?!

A bűnbeesés címmel ellátott ősrégi történet – amelyben, jól tudjuk, nemhogy a *bűnbeesés* szó nincsen benne, de a *bűn* szó sincs – Isten és az ember szabadsága között játszódik le. Az

Isten vállalta, vállalja annak a kockázatát, hogy szabad akaratot adott – és ad ma is – az embernek. Kockázat, kockáztatás ez, komoly téttel. Benne van nemcsak a felfedezés, a fejlődés, a tudásvágy kielégítésének katarzisa, de a tévedés, a kísértés, a bukás lehetősége is. Valóságos kockázat ez Isten részéről, mégpedig a szeretet kockázata.

Isten szabadságot ad az embernek, de ezzel kulcsot is ad mindenféle zárba. Olyan zárba is, melynek kinyitása bizony fájdalommal jár, és olyan zárba is, melynek kinyitása után az őszinte gyermeki öröm törhet felszínre belőlünk. A szabadság kulcs, de a zárok sokfélék. A szabadság felelősségérzettel jár, de benne van a felelősség elhárításának hajlama is. Rüdiger Safranski német vallásfilozófus ekképpen vall *A gonosz, avagy a szabadság drámája* című felkavaró könyvében a bűnbeesés izgalmas elbeszélése kapcsán: „Azáltal, hogy Isten rábízta az emberre, elfogadja-e a tilalmat vagy megszegi, a szabadsággal ajándékozta meg.”

Isten ajándéka a szabadság – de az ezzel járó lehetőség is a kísértésben való elbukásra vagy a kísértés legyőzésére. Isten kockáztat ezzel az ajándékával, ugyanakkor esélyt ad az embernek. Esélyt a nagykorúságra. „Ember, szabad vagy!” A szabadság ugyanis esély. Esély, de nem garancia, ahogyan ezt a hegeli filozófia is vallja. Nem garancia sem a kísértés elkerülésére, sem az igaz és a hamis közötti különbségtétel képességének birtoklására. A szabadság nem véd meg attól, hogy önazonosságunkat olykor elveszítsük – ahogyan azt a *Genezis* története szerint az első pár is elveszítette –, de minden-

képpen felnőtté teszi magát az embert, döntési helyzetbe hozza őt, és ilyen értelemben lehet az istenképesség is az ember sajátja. Isten szabad, és a vállalása, hogy képmására teremti meg az embert, azt is jelenti: szabadságot ajándékoz nekik, részesíti őt a szabadság amúgy isteni természetéből.

Böjt első vasárnapja a helykeresés vasárnapja. Ádám, hol vagy? – kérdezi az Isten tőled is. Ezt úgy is fordíthatnánk – Eckhart mester [*középkori keresztény misztikus gondolkodó, Dominikus-rendi szerzetes – a szerk.*] után szabadon –: Ádám, a helyeden vagy-e? Képes vagy válaszolni? Képes vagy előbújni? Vagy másra mutogatsz helytelenül, hely nélkül? Jézus: Isten. Jézus: szabad. Nemet mond arra, hogy maga helyett valaki másra mutogasson. Magára mutat. Azt mondja: itt vagyok, Atyám, kiiszom a keserű poharat, legyen meg a te akaratod.

Micsoda szeretet ez! Micsoda szabadság ez! Boldogok a szabadok, a böjti bújócskát abbahagyók, mert ők felelősségteljesen élhetnek, és megtalálhatják valódi helyüket a világban.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

Sziget, ahol megpihen a lélek

Látogatás a győri Insula Lutheranán

Az Európában egyedülálló Rába-parti épületegyüttes igazi ékköve a városnak. A főbejárat előtt zászló hirdeti: ez az evangélikusság ősi székhelye. A Petőfi tér, a Rát Mátyás tér és a Péterfy Sándor utca által körbezárt szigeten, az Insula Lutheranán vagyunk. Az udvaron gyerekzsivaj: az iskolából a szünetben kirajzó kisdíákok önfeledten szaladgálnak az 1785-ben épült Öregtemplom előtt. Az Isten házának a türelmi rendelet okán nincs utcai bejárata, ezért is e meghitt egység – az evangélikus óvoda, általános iskola, gimnázium, kollégium, lelkészi hivatal, levéltár, szeretetház és a szolgálati lakások összessége – szimbólumnak sem utolsó.

Csorba János igazgató lelkész (*képkönyv*) invitál be a hatalmas felújításon átesett pompás épületbe, s már bele is kezd a történetbe. „Kétszázharminchat év egyházi és világi történelme sűrűsödik e falak között, de maga az evangélikus hit még mélyebben gyökerezik Győrben. A »népek országútján« fekvő városba az elsők között érkezett el a lutheri reformáció híre, s azonnal beszédtema lett. A lutheri iratok olvasása sem jelentett gondot az itt élő német polgároknak. A győri várkapitányok hamar lelkes hívei lettek a reformátori tanoknak. Joachim Magdeburg német prédikátor 1564–1570 közötti szolgálatának idején erősödött meg a győri lutheránus közös-

ség a hitben.” Azóta félszáz lelkész, szuperintendens és püspök gondozta e speciális egyházközséget, amely sok szórvánnyal, több körzettel bír. Győr evangélikus püspöki székhely volt 1928-tól 1952-ig,

majd – a történelem viharai miatti néhány évtizedes szünet után – 2000-tól ismét. Először Ittész János püspököt iktatták be hivatalába, az ő nyugdíjazása óta Szemerei János gondozza a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületet győri székhelyéről. Érdemes végigfutni a lelkészek névsorán, a teljesség igénye nélkül: Torkos András, Ráth Mátyás, Haubner Máté, Túróczy Zoltán, Kapi Béla, Szabó József, Ittész Mihály, Tekus Ottó, Ittész Gábor, de Huszár Gál is sokszor megfordult itt.

Egy gyülekezet két körzetben

Milyen 2020-ban e nagy múltú közösség élete? – kérdezzük Csorba Jánost. „Az egyházközség a második világháborúig egy körzet volt. Amikor templomtornyot akartak építeni, kiderült: annyi pénzből egy másik templomra is futja. Így épült meg a nádorvárosi templom, s lettünk egy gyülekezet két körzetben.” Érdekesség, hogy a területileg kiterjedt városban mára a Nádorváros is a belvároshoz közeli lett, s a Rába-parti Öregtemplom szorult kijebb. ►

Ötezer lélek tartozik a két körzethez, ezernégyszáz körüli az egyházfenntartói járulékot fizetők száma. Gyülekezeti hírlevelük, a *Forrás* pedig kétezer-ötszáz címre megy ki. A szerteágazó munkát négy parókus lelkész látja el. „Tradíció, hogy vasárnaponként mindkét templomban fél kilenckor és tízkor is van istentisztelet. Ez egy vasárnap délelőtt csak Győrben négy alkalom! Mindnek megvan a maga »közönsége«, kéri mindig: lelkész úr, csak a fél kilenccet/a tízest meg ne szüntessék! Emellett Szabadhegyen délután négykor, a hónap első vasárnapján Bácsán, valamint Győrszentivánon és havonta kétszer Gönyűn is van istentisztelet” – részletezi a lelkész.

A hagyományos istentisztelet mellett minden héten más-más réteget is megszólítanak a lelkészek: Nádorvárosban családoknak, gimnazistáknak, az Öregtemplomban pedig alsó, illetve felső tagozatos iskolásoknak van korukhoz igazított igehirdetési szolgálat. Ez működik: a gyerekek Luther-rózsás pecsétet is kapnak a füzetükbe. „Győrben van kórház-, börtön- és egyetemi lelkészség is, az említéseknek megfelelő sorrendben: Takács Eszter, János Attila és Bogdányi Mária gondozza ezeket, de mindegyik országos egyházi, illetve állami finanszírozásból működik, ebből a szempontból függetlenül a gyülekezettől – folytatja a felsorolást Csorba János. – Szórványunk Börcs, Ötvevény, Abda, Ikrény, Győrszentiván. Győrújfalun missziói lelkészség alakult a Szigetközben élőknek, Gönyűn a reformátusokkal közös a templomunk. Az ötvevényi szórványba pedig hamarosan együtt indulunk.”

Családokban gondolkodnak

A sokirányú munka eredménye érezhető a gyülekezet életében, számos család kerül a látótérbe. Némelyek a munkalehetőségek miatt érkeznek Győrbe, és kapcsolódnak be a közösség tevékenységébe. A gyülekezet összetétele vegyes, talán picit az értelmiség felé tolódik, de nincs szignifikáns réteg. „Az ipar vonzza a munkaerőt, köztük sok evangélikust is: mérnököt csakúgy, mint gyártósoron dolgozót” – magyarázza a lelkész.

Az *Insula Lutherana* háromtól tizenennyolc éves korig veszi körbe védelmezően az új generációt. „Erre építkezni lehet. Óvodánk jó hírű, öt csoport mellett is nagy a túljelentkezés. Családok-

ban gondolkodunk: szervezünk szülői beszélgetőkört, férfikört, bibliakört. Utóbbi, érdekes, jobban működik Nádorvárosban, ott húsz-harminc fő vesz részt rajta” – tudjuk meg Csorba Jánostól. A gyerekek – akiknek a zsidongása most is behallatszik – életének szerves része a templom: természetes, hogy picit koruktól egy térben vannak az Isten házával. Szünetben itt levegőznek, szaladgálnak. „Ennek szimbolikája van: a templom, Isten igéje áll az *Insula Lutherana* középpontjában” – hangsúlyozza az igazgató lelkész.

Befogadó közösség

„Áhítatokat tartunk minden korosztálynak. Burokban élnek itt: elsősorban lelkileg, de amióta bezárult a kerítés a Rába-part felől, fizikálisan is. Érettségi után kilépve az életbe sokan mondják is: nehéz a váltás. Nálunk nemcsak tudást, de szellemi-lelki támaszt is kaptak. Az igazi szárnypróbálgatás ezután jön” – mondja meghatottan Csorba János.

A konfirmandusok az iskolából kerülnek ki, három csoportban közel negyven fő az Öregtemplomba, tíz-tizenöt Nádorvárosba. A kisebb csoport előnye, hogy a lelkész jobban tud foglalkozni a gyerekekkel. A keresztelesek az országos átlag feletti, itt az óvoda-iskola vonzása is tetten érhető. Erre lehetőségként tekintenek a lelkészek, befogadó közösségként ismerik a győri evangélikusokat.

Húsz év óta ismét része identitásuknak, hogy a város püspöki székhely. „Mostanra megszokták, természetes a híveknek – summázza a lelkész. – Szemerei János püspök mellett, hogy az egyházkerület területén sokféle szolgál, havi rendszerességgel igyekszik egy-két

istentiszteleti szolgálatot vállalni a gyülekezetben. Mészáros Tamás kerületi felügyelő pedig több ciklus óta tölti be ezt a tisztséget, van rálátása a folyamatokra, ismer mindenkit. A hosszú távú célkitűzéseknél ez ideális: olyan szemléletet tud képviselni, amit a közösség alakított ki.”

Méltó környezetben

A reformáció emlékévére készülve, 2013-ban ötmilliárd forintot adott a kormány az *Insula Lutherana* teljes körű felújítására és bővítésére. „Nehéz szavakkal leírni, milyen hálásak vagyunk a megújulásért! Méltó környezetben és technikai feltételek mellett szolgálhatunk. Sokakat vonz ez: alulról jövő kezdeményezés gyanánt ótörái teát, kötetlen beszélgetéses együttléteket javasolnak a hívek. Győr

kulturális központ: színház, koncertek, könyvszalon, egyetemi élet... Óriási szervezőkészséget igényel megmozgatni az embereket.”

A szeretetszolgálat is része annak, amivel a közösség kiviszi hitéletét a zárt falak közül. Az 1885-ben alapított szegény- és árvaintézet – ma Evangélikus Szeretetház – száz főnek biztosít bentlakásos ellátást dr. Szilvásyné Peregi Eszter szakmai, valamint Vancsai József lelkes spirituális vezetésével. Házi segítségnyújtást és szociális étkeztetést is működtetnek: a dolgozóknak nagy szükségük van lelki erősítésre.

A kapcsolattartás egyik csatornája – a *Forrás* újság mellett – a gyülekezet honlapja. Képviselő-testület hangolja össze az intézményekhez kötődő alapítványok munkáját, ez segítség mind a lelkésznek, mind a presbitériumnak. Sok fiatal vonnak be a testületi munkába, reménység szerint belőlük lesznek majd a jövő presbiterei. Az úrvacsora éve Győrben is kiemelt hangsúlyt kap. „Korábban egyben volt az istentisztelettel az úrvacsora, majd különvált. Másfél éve újra szerves része. Egyre kevesebben mennek el áldás nélkül. Ehhez sorozatokat, tanító alkalmakat tartottunk. Reméljük, ennek a szentségnek a mély megértéséhez is közelebb kerülünk idén” – bizakodik a lelkész.

A nyugati országrész sajátossága, hogy sokan – mindent feladva – ide jönnek a jobb élet, a jó állás reményében. Vagy tovább, Ausztriába. S néha nincs munka, de visszaút sincs. „Lelkigondozói beszélgetés szintjén gyakran találkozom ilyen esetekkel. De – mutat rá a Csorba János – a jómódban élés még hamarabb gyengíti meg az istenkapcsolatot. A jólét könnyen természetessé válik, az ember egyre kevésbé gondol az Istenre, eze-

ket a családokat megszólítani sem olyan egyszerű. Ha már gond van, akkor találnak ránk maguktól, s akkor igyekezünk irányba fordítani ezeket az embereket” – vonja le a tanulságot.

Egy Isten van

Győrből az ökumenikus imahét egyik alkalmára sietünk az ötvenéves leánygyülekezetbe. „Pici közösség, próbálnak lépést tartani a világgal. Van bennük erő, elszánás – meséli az autóban Csorba János, aki Takács Eszter után vette át a gondozásukat. – Szerveztünk kürtöskalácsütést, adventi koncertet, igyekezünk összetartani.”

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Fél öt után már gyülekeznek is a hívek a szép kis templomban. Dermesztő hideg kint, bent konvektor teszi barátságosabbá a hőmérsékletet. Ma Winkler Zsolt római katolikus plébános hirdeti az igét, de az alkalmon Pálffy Zsuzsanna

győri református lelkész is részt vesz. A hívek között többen keresztet vetnek: ők katolikus testvéreink. Öt órára nem marad üres hely a padokban, a hátra kitett székeken is ülnek, minden éneklapnak akad gazdája.

Németh Józsefné, Gabi is az alkalomra jött, és készségesen mesél: „Csornán születtem, 1960 óta vagyok ötvenéves lakos. Édesapám vasúton dolgozott, itt volt érdemes házat venniük. A faluban nyolcvan-száz evangélikus van. A templomba járók száma persze kevesebb. Van gyerekfoglalkozás, biblióra, kéthetenként istentisztelet. Tizenöt-husz fiatalunk van.” A presbiter számára evangélikus hite erős támaszték, ebben nevelkedett,

nem is lehetne más. Mint mondja: „Sokan járnak be Győrbe is a templomba vasárnap, elvisszük egymást autóval. A katolikusokkal is jó a kapcsolatunk – folytatja. – Régen nemigen mentünk be egymás templomába, de egy Isten van, nincs külön evangélikus vagy katolikus.” És hogy mit kérne Németh Józsefné az Úristentől az ötvenéves evangélikusok számára? „Egészséget, mert ha az van, akkor minden van. S hogy mindenki jöjjön el a templomba, és érezze át ennek örömét, hogy itt milyen jó. Én minden este hálaadok az Istennek, hogy erőt ad, hogy dolgozni tudok és tenni a gyerekeimért.”

Mire kilépünk az ötvenéves templomból, lement a nap. Az este szeretetvendégséggel folytatódik majd, hiszen olyan jó még együtt maradni, az Istentől kapott szeretetteljes örömmel a szívekben.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Élő ökumené. Európában nincs még egy olyan, mint a győri Kossuth utca. Öt felekezet temploma áll benne. Erre a kuriózumra építette kulturális programsorozatát a Karzat Színház Nonprofit Kft. Az Öt templom fesztivál idén jubilál: május 14. és 18. között tizenötödik alkalommal rendezik meg. *Borsa Kata*, a rendezvény programigazgatója másfél évtizede jó kapcsolatot ápol valamennyi felekezet vezetőjével. Aki először jár itt, érdemes egy vezetett sétával kezdenie az ismerkedést. A kiindulópont a Konvent épülete, vele szemben a zsinagóga magasodik, majd elindulva a Kossuth utcán, jobbra és balra a többi felekezet lelki otthona. Különleges atmoszféra keríti hatalmába az ide látogatót: talán az ég felé szálló sok ezer fohász, sóhaj, ima, kérés, hálaadás, öröm és gyász könnyei sűrűsödnek ebben az erőterben. A forgalmas utcán nemritkán valamelyik felekezet lelkészével-papjával futhat össze az ember. Hála a másfél évtizede tartó ökumenikus barátságoknak, ismerősként üdvözlők egymást a hívek egész évben.

Játék, vidámság, zene és foci

Már lehet jelentkezni az evangélikus táborokba

Egész nap zenélni vagy éppen focizni? Nem könnyű a választás, ha a nyári táborokról van szó. Országos egyházunk is többféle ifjúsági tábort tart idén. Ezeket mutatjuk be, hogy mindenki találjon magának, gyermekének vagy éppen unokájának megfelelőt.

Kikapcsolódás és feltöltődés Bánkon.

„Képzeld el egy olyan tábort, ahol figyelnek rád, ahol felteheted a kérdéseidet, elmondhatod a véleményed, megoszthatod az érzéseidet! Ahol új emberekkel ismerkedhetsz meg, barátokra lelhetsz. A jókedv pedig garantált, nem kell meglepődni rajta, ha majd kicsordul a könnyed a nevetéstől vagy épp a meghatódottságtól egy-egy ének vagy áhítat hatására. Nézd meg nyugodtan a képeket és a videókat a Facebookon ([Facebook.com/orszagosifitabor](https://www.facebook.com/orszagosifitabor)), azok nem hazudnak!” – ezekkel a szavakkal hívja a még táborválasztás előtt állókat az országos ifjúsági tábor vezetője, Csadó Balázs.

„A táborunk története meglehetősen régre nyúlik vissza, hisz a mostani vezetők közül páran már teológusként ott voltunk a dr. Pángyánszky Ágnes nevével fémjelzett konfirmandustáborban, amely az országos ifjúsági tábor közvetlen elődje volt. Immár több mint hét éve »költöztünk át« Bánkra, ahol évről évre teljesen megtöltjük a régi úttörőtábort a mintegy száz fiatallal. Célunk, hogy a fiatalok átélhessék a befogadó közösség nyújtotta

légkört, élményeket szerezhessenek a színes programokon keresztül, valamint megkapják a szükséges lelki táplálékot is, lehetőleg olyan formában, ami számukra is »fogyasztható«. Igyekszünk rámutatni, hogy a Bibliában leírtak nagyon szorosan kapcsolódnak a hétköznapi élethelyzeitekhez, így a hit nem csupán elmélet, hanem gyakorlat” – fejt ki a táborvezető.

Azoknak, akik nem először mennek, így üzentek a szervezők: „Minden évben azt szoktátok mondani, hogy ez volt a legjobb tábor az eddigiek közül. Reméljük, hogy ez idén sem lesz másként. Egy biztos: mi számítunk rátok, és valószínűleg a barátaitok is mind ott lesznek, arról nem is beszélve, hogy a szüleiteknek is jár egy kis pihenés. Főleg, hogy idén kialakítunk egy *Chill Zone*-t (babzsákok, függőágyak, napvitorlák, JBL, egyebek), hogy testileg és lelkileg is legyen lehetőség a kikapcsolódásra és feltöltődésre a programok között.”

**Bánk (Nógrád megye),
június 29. – július 5.**

orszagosifitabor@gmail.com

Felhőtlen beszélgetések Bonyhádon.

„Minden 12–17 év közötti fiatal sok szeretettel várunk az ország egész területéről. A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium fantasztikus lehetőségeket nyújt mind a felhőtlen beszélgetésekre, focizásra, számháborúra, kis- és nagycsoportos beszélgetésekre és az esti koncertek hallgatására” – hívogat Deák Dániel, az országos evangélikus konfirmandus- és ifjúsági tábor vezetője.

„Már hosszú évek óta tartanak ifjúsági táborokat Bonyhádon. 2015-ben testvérem, Deák László lelkész vette át a tábor szervezését, ekkor csatlakoztam én is a vezetők csapatához. Táboraink célja, hogy a fiatalok közelebb kerüljenek Istenhez az éneklés, a sportolás és az áhítatok által. Az évek során egy nagyon jó gerince alakult ki a csapatnak. Sokan jönnek Kiskőrösről, Szarvasról, Bonyhádról és persze a fővárosból. Hálát adunk Istennek, hogy ezek a fizikai távolságok nem jelentenek gátat, és szinte napi kapcsolatban vannak egymással a táborosaink. Ezenfelül van egy Facebook-oldalunk, amely Bonyhádi Evangélikus Ifjúsági Tábor néven található meg, de most tervben van egy Instagram-oldal elkészítése is, hogy minél több felületen eljussanak a táborosokhoz az információk és a fényképek” – sorolja Deák Dániel.

Ebben az évben is rengeteg program várja a résztvevőket. Ameddig a délutánok és az esték a lelki feltöltődésről szöveget szólnak, addig a délutánok inkább a testi felüdülésről. A teljesség igénye nélkül: szerveznek esti koncerteket a már megszokott fellépőkkel, de új zenekarokat is hívtak. Délután a sok szabadidő mellett lesz vízicsata, kirándulás, óriás-társasjáték és meghívott előadó is.

**Bonyhád,
június 22–27.**

deakdanielpeter@gmail.com

Régi idők focija Nagyvelegen. „Garantáljuk, hogy nálunk mindennap eleget rúghatod a bőrt!” – hangzik a országos evangélikus focitábor lelkesítése.

„2017 óta szervezzük a focitábort, az idei lesz a negyedik. Az alapötlet pedig az volt, hogy azoknak a gyerekeknek, akiknek hozzánk hasonlóan lételemük a futball, olyan hittantábort szervezzünk, ahol a focin keresztül tudunk kereszténységünket érintő témákkal foglalkozni. Tulajdonképpen egy olyan tábort szerettünk volna megvalósítani, ahova mi gyerekként boldogan jártunk volna. Emellett hosszú távon az is célunk volt, hogy a táborból kiöregedő gyerekekkel se szakadjon meg a kapcsolatunk. Erre szolgál az Erős Vár FC leendő utánpótláscsapata, amely, ha minden jól megy, hamarosan hivatalos formában is elindul – árulja el Regős László táborvezető. – A visszajelzések alapján a részt vevő fiatalok jelentős részének tetszettek az eddigi táborok. Ezért is merem bátran ajánlani a negyedik országos evangélikus focitábort mindazoknak, akik a táborokban mindig a szabadidőt várják, hogy végre elővehessék a labdát, és focizhassanak. Aki volt már velünk táborozni, tudja, mire számíthat. Az idej programot is hasonlóan tartalmasra tervezzük, mint az eddigieket. Az már biztos, hogy az utolsó nap ismét megrendezzük az eddigi táborok fénypontját jelentő bajnokságot. Innen üzenem a leendő csapatomnak: a győztes taktika már a fejemben van! A részletekbe még nem mennék bele, egyelőre legyen mindenkinek meglepetés.”

Minden évben egy adott témára fűzik fel a programokat. Két éve a világ-

bajnokság, tavaly a Bajnokok Ligája állt a középpontban, idén viszont más irányba indulnak el: ezen a nyáron a *Régi idők focija* címet viseli a tábor.

Nagyveleg, július 20–25.

erosvarfc@gmail.com

Dicséret dobbal, táncsal Aszódon. „Mindenként nagyon sok szeretettel várunk a zenei táborba, akit érdekel a zene, és szeretne egy hangszeren megtanulni játszani vagy a tudását tovább fejleszteni, hiszen nálunk lehetőség van gitáron, zongorán, hegedűn, furulyán, fuvolán és cajónon tanulni. Ha 7–15 év közötti vagy, és nyáron szívesen töltenél velünk egy hetet, akkor jelentkezz te is, hogy együtt adhasunk hálát Istennek szóban és énekben!” – hirdetik az eseményt a szervezők.

A könnyűzenei tábor régmúltra tekint vissza, de tavaly kapott egy nagyobb vérfrissítést. Pár évvel ezelőtt rövid idejű

szünetelt a megszervezése, és három éve a gyermek- és ifjúsági referensek ötlete volt, hogy újra elinduljon. „Mivel én is fontosnak tartottam a zenetábor meglétét – hiszen számtalan táborozó vált később egy-egy evangélikus zenekar tagjává –, lelkesen vágtam bele az újbóli megszervezésébe” – meséli Mrkva Renáta.

A táborvezető elárulta, hogy új helyszínben és külsőben kezdett el gondolkodni. „2019 nyarán egy maroknyi csapattal valósítottuk meg az első tábort abban a reményben, hogy hosszú távon gondolkodva kinövi magát, és egyre több gyermeket fog vonzani a zene. Idén a tavalyi tapasztalatokat begyűjtve szervezzük meg újra a tábort. Célunk, hogy a gyerekekkel megismertessük és megszeretessük a keresztyén könnyűzene világát, hogy a későbbiekben újabb zenekarok jöjjenek létre, és a gyülekezetükbe bekapcsolódva megszólaltassák a könnyűzenét. Az idej mottó: »Dicsérjétek dobbal és táncsal, dicsérjétek fuvolával és gitárral!« [Zsolt 150,4] Hangsúlyt fektetünk a lelki életre, reggel és este közös áhítatot tartunk, és fontos számunkra a barátságos, családi hangulat megteremtése, a szeretetteljes közösség.”

Készülnek hangszeres oktatással remek tanárok segítségével, zenekari próbákkal, rengeteg énekkel és ritmusgyakorlatokkal. Ezenkívül persze a sok játék és vidámság sem maradhat ki.

Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, augusztus 9–15.

mrkvarenata@gmail.com

FOTÓK A GYÜLEKEZETI ÉS MISSZIÓI OSZTÁLY ARCHÍVUMÁBÓL

■ K. B.

Hogyan találhatunk a reménység forrásához?

Könyv a Nyugat válságjelenségeiről és a gyógyírról

Nemrégiben jelent meg az Esteledik, a nap már lemenőben – Robert Sarah bíborossal Nicolas Diat beszélget című kötet a Szent István Társulat gondozásában. A guineai származású bíboros a Vatikán Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregációjának prefektusa, szerző- és beszélgetőtársa pedig francia újságíró. Művük felkavaró, egyben reményt sugárzó.

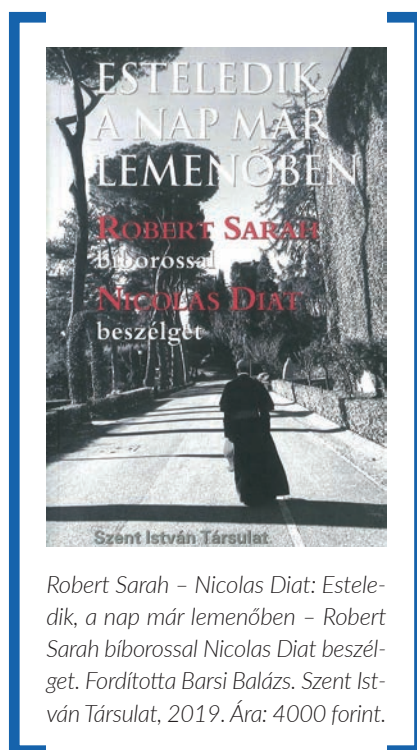
Az ötszáz oldalas, négy részből álló interjúkötet címe az emmausi tanítványok Jézushoz intézett kérdésének – „Maradj velünk, mert esteledik...” (Lk 24,29) – erősen aktualizált, szimbolikus értelmezése. A nap és a világ alkonya közötti merész párhuzam már Wilhelm Löhe 19. századi evangélikus lelképásztor gyönyörű esti imádságában is megszólal: „Maradj velünk a nap alkonyán, az élet alkonyán, a világ alkonyán.” (EÉ 731. o.)

Diagnózis: szükségszerű hanyatlás.

Az *Esteledik, a nap már lemenőben* című könyvben Robert Sarah, a hetvenöt éves afrikai bölcs három átfogó és kemény diagnózist ad Európa állapotáról, ahogyan ő azt értékeli. Meglátása szerint a nyugati világot fenyegető összeomlás háttérében kulturális és identitásválság húzódik meg. „A Nyugat nincs tisztában önmagával, mert nem tudja, vagy nem akarja tudni, hogy ki teremtette és rendelte olyanná, amilyen volt, és amilyen ma is. Manapság számos ország, nemzet nem ismeri saját történelmét, s mindez szükségszerű hanyatláshoz vezet...” – olvasható a műben.

Az első három rész fejezetcímei sötét kórképet vázolnak fel. 1. *Lelki és vallási összeomlás: a hit, a papság, az egyház válsága, valamint akédia [kedvetlenség, lelki kimerültség – a szerk.] és identitásválság.* 2. *A leértékelt ember: az ember gyűlölete és az élet gyűlölete.* 3. *Az igazság bukása, erkölcsi hanyatlás, politikai tévelygések: gyűlölet, gúny és cinizmus, Európa válsága, a Nyugat tévedései, a dekadencia gázosmenete...*

Provokatív gondolatok. Az evangélikus olvasót némileg provokálja a bíboros, amikor az egyház válságával kapcsolat-

Robert Sarah – Nicolas Diat: *Esteledik, a nap már lemenőben* – Robert Sarah bíborossal Nicolas Diat beszélget. Fordította Barsi Balázs. Szent István Társulat, 2019. Ára: 4000 forint.

ban Georges Bernanos [francia katolikus író; 1888–1948 – a szerk.] *Márton testvér* című könyvéből többek között ilyen gondolatokat idéz: „Aki ugyanazokkal az eszközökkel akarja megreformálni az Egyházat, mint a világi társadalmat, nemcsak kudarcot vall vállalkozásában, hanem elkerülhetetlenül az Egyházon kívül találja magát. [...] Az Egyháznak ezért nem reformátorokra, hanem szentekre van szüksége...”

Robert Sarah hozzáteszi: „Szentekre várunk hát, akik neki mernek látni a belső reformnak.” De vajon nem ezt tette éppen Márton testvér, ha katolikus értelemben nem tartjuk is szentnek? S vajon nem éppen ezen fáradozik Ferenc pápa is, akihez

Sarah bíboros lojális, de nem titkolja, hogy gondolkozásában közelebb áll a konzervatív XVI. Benedekhez.

Emmausi reményterápia. Az alapos diagnózist követően a könyv utolsó részében megszólal a bizakodás gyógyító hangja is. A *Reményre találva* című rész két fejezetcíme is sokatmondó: *Isten kinyújtja kezét; Mit kell tennünk?*

Hogyan találhatunk a reménység forrásához? Isten kinyújtja felénk a kezét, csatlakozik hozzánk az emmausi úton: kérdez és meghallgat, tanít és megtöri a kenyeret. Az úrvacsora évében érdemes megszívlelnünk, ahogyan Robert Sarah az eucharisztia liturgiájának áldásairól vall: „A liturgia Isten öröme [...], belemerít minket magának Istennek az életébe. [...] A liturgia a remény gyógymódja. Újraéleszti Isten utáni vágyakozásunkat, és ugyanakkor már jól is lakatja azt!”

A szerző emellett hangsúlyozza a tanítás és a tanulás fontosságát. Rámutat arra, hogy az ősegyház áldást hozó pásztorai „idejük lényeges részét tanítással töltötték [...]. Isten népét tanították, mert tudták, hogy szavaik által a hívek találkoznak Jézussal.” Éppen ez a találkozás a fő cél, ahogyan az afrikai bölcs sarkosan megfogalmazza: „Amíg fizikailag nem találkoztunk Jézussal, nem vagyunk igazán keresztények.”

Mit kell hát tennünk? Robert Sarah szellemes hasonlattal a szobrász munkáját idézi, akinek „csupán” annyi a dolga, hogy lefaragja a felesleget a kőtömbörlől: „Nem nekünk kell kitalálni az Egyházat. Az Egyház Jézus műve. Nekünk csak el kell távolítani mindazt a ráakódott réteget, amelyeket bűneink és a világgal való engedelményeink ráraktak az ő művére egészen odáig, hogy elfedtük a szépségét.”

Igazi prófétai hang ez, lelkesítő, reménytelni küldetés olyan Krisztus-tanítványok nyomában, mint Márton testvér, Ferenc pápa vagy éppen Robert Sarah.

■ GÁNC S PÉTER

Mit rejt a Szerelemládikó?

A házasság dicsérete Luther tollából kiadónk új kötetében

Ha megfogyatkozva hitben és lelkesedésben vagy épp lendülettel építve párkapcsolatunkat, állhatatosságra és tettekre sarkalló érveket keresünk a házasság intézménye mellett, remek választás lehet a Luther Kiadó gondozásában nemrég megjelent Szerelemládikó, avagy a házasság dicsérete című könyv. A szerkesztő, Isó M. Emese művészettörténész Luther Mártonnak a házasságról szóló írásait válogatta össze rendhagyó küllemű, saját képünkre formálható kötetben, amely szórakoztató és tanulságos olvasmány. Továbbgondolásra, együtt olvasásra hív – nem csak a hivatalos „szerelmesek napján”.

Ha esetleg katolikus testvéreinkkel beszélgetve szóba kerül a papi nőtlenség kérdése, a kapcsolat további alakulását tekintve nem biztos, hogy a legjobb választás a témában meglehetősen radikálisnak mondható Luthert idézni, akinél nagyobb szenvedéllyel aligha szólhat bárki is az isteni rend ezen földi – jellemformáló – ajándéka mellett. A reformátor szerint a napnál is világosabban kiolvasható a Szentírásból Isten rendelése, amely férfi és nő egy életre szóló szövetségét jelenti. „Az ember ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.” (Ef 5,31) A papi nőtlenség Luther vélekedése szerint teljesen emberi intézmény, melynek nincsenek szentírási alapjai. Ezzel szemben az Istenre épített házasság a leglelkibb intézménynek tekinthető, még ha a reformátort sokan azzal vádolják is, hogy az egész reformációt saját „asszonyfogásának” szolgálatába állította – ahogy erre Luther több írásában is utal.

Ennek a gyanúsítgatásnak már csak azért sem lehet valóságalapja, mert Márton testvér – jó néhány barátjának vallott erről levelekben – kezdetben kifejezetten tartott a nősüléstől, miközben „kerítőként” is közbenjárt, hisz a lutheri tanításokat magukévá tevő apácák megszöktek a kolostorokból, és a korban a férjhez menésen kívül nemigen volt egyéb esélyük a boldogulásra. A reformátor egyre-másra házасította ki őket, mígnem ő maga is nősülésre adta a fejét. A nála tizenhét évvel fiatalabb Katalin ugyanis – több más kérést visszautasítva – őt választotta.

Ha maradéktalanul nem tudjuk is fejteni a szerelmi szálát, annyi bizonyos:

Luther Márton és Bóra Katalin házassága működött. Luther példás férj és családapa lett. Mivel rengeteget volt úton, és elsősorban szerzetesi életre rendezkedett be, talpraesett felesége vette át a gazdaság irányítását, mindemellett kosztos diákokat is fogadott a házban, és sörfőzdét üzemeltetett. Neki címzett leveleiben Luther ezért gyakran szólította őt „Kata uramnak” vagy épp „császárnénak”. A feleség levelei sajnos nem maradtak fenn, ezért csak a férj leveleiből tudunk következtetni a válaszok tartalmára és hangvételére.

„Ádám és Éva bizonyára kiadósan végigveszekedtek a kilencszáz évüket” – írja egyik prédikációjában tréfásan Luther, nem rejtve véka alá, hogy az egymás melletti elköteleződés és kitarás gyakran a „keskenyebb út”. Ezzel együtt minden sorával rávilágít arra is, hogy humor, önironia és derültség nélkül nem lehet jól működtetni a hétköznapiakat és szolgálni az Urat.

A sok megmosolyogtató életkép mellett Luther kötetbe válogatott prédikációrészleteiből és elmélkedéseiből kirajzolódik a házasság teológiai hátterének mélysége is. Az egyik legfontosabb érve, hogy maga Krisztus is asszonytól született, továbbá hogy férfi és nő természetből fogva kívánják egymást, és hogy a házasság voltaképp gyógyszer a bűnre, a vágyak rendezője, mely megóv a korban szintén változatos formákban előforduló paráznaság bűnétől. Ugyanakkor Luther *Esketési könyvecskéjének* beemelésével megjelenik a kötetben a házasságkötés ekkor még teljességgel rendezetlen formájának egységesítő törekvése is.

Szerelemládikó, avagy a házasság dicsérete. Szerkesztette Isó M. Emese. Luther Kiadó, Budapest, 2020. Ára: 2300 forint.

A *Szerelemládikó* esztétikus oldalain egy modern gondolkodó képe rajzolódik ki, aki asszonyát „felmagasztalja”, ugyanakkor nem szégyell hangot adni gyöngéd érzelmeinek, féltésének sem. Hovatovább egészen progresszív gondolkodásról tanúbizonyságot téve – a nemi szerepekről való gondolkodást is megreformálva, a mai férfiaknak is jó példát adva – a reformátor egy helyütt, épp a nők védelmében, felvillantja a pelenkamosó férfi képét is mint a szolgálat részét. Vagyis Luther vélekedése szerint Istennek tetsző, ha a családban munkamegosztás van, és a terheket együtt hordozzák. Az esélyegyenlőség mai harcosa hitetlenkedve olvashatja ezeket a 16. századi sorokat. De ha mi hittel olvassuk, akkor a valaha titkos ládikákban egymásnak ajánlékozott „jegyajándékainkat” újra és újra érvényesíthetjük, jelenvalóvá tehetjük – a házasság dicséretére, Isten dicsőségére.

■ – KINYIK –

Ikonikus szerelmek, ikonográfiai szerelmi kódok

A jegyajándékok is források Isó M. Emese számára

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza ifjú házasként személyes „jegyajándéknak” szánt, ugyanakkor tudományos igénnyel összeállított Luther-válogatását továbbfejlesztve kötetbe rendezte kutatómunkájának gyümölcsseit. A Szerlemládikó – avagy a házasság dicsérete című, a reformátornak a házasságról szóló írásait tartalmazó kötet bizonyára sokak figyelmét felkelti majd egyházi berkeken kívül is. A mű kalandos előtörténetéről, izgalmas kultúrtörténeti háttéréről és lehetséges utóéletéről kérdeztük a könyv szerkesztőjét, a 15–16. század művészetét kutató Isó M. Emesét.

– Szabadidejében is kutat, szerkeszt, ír, óraadó a Károli Gáspár Református Egyetemen és egy gimnáziumban, aktív tagja egy civil művészettörténeti egyesületnek. A *Kötőszó* evangélikus közéleti blogon jelent meg az a cikke, amelyben részletesen bemutatta a Luther Márton és Bóra Katalin viselte gyűrűk felépítését és vallási motívumait. Az írás végén jelezte a *Szerlemládikó – avagy a házasság dicsérete* című kötet ideit, februári megjelenését. A cikk egyes részletei szakközönszövegnek a mű előszavában is. Hogyan került kutatási látókörébe a téma?

– A kötet története több irányból indult. Mint művészettörténész a 15. század végi, 16. század eleji művészettel foglalkozom. Ezen belül is a laikusok vallási műveltségével a korszak tárgyi kincseinek tükrében. Az én forrásaim a korabeli kályhacsempék, a faragott fésűk és a ládikák is. Az ezeken megjelenő képi nyelvet próbálok rekonstruálni. A Luther és a házasság témakörhöz egy nagyon

izgalmas tárgytypuson, az úgynevezett ikergyűrűk – amilyen a reformátoré is volt – vizsgálatán keresztül jutottam. Azért nagyon különleges ez a tárgytypus, mert két vagy három szétcsúsztatható karikából áll össze, és csak levéve válik láthatóvá a belerejtett felirat, amely általában az eljegyzés napjának dátumát vagy a választott bibliai igét örökíti meg. Ezekben a gyűrűkön legtöbbször az „amit Isten egybekötött, azt ember szét ne válassza” [lásd Mt 19,6] szöveg olvasható latinul vagy németül.

– Szerlelem és mulandóság, égi és földi szerelem a korszakban visszatérő, többek között filozófiai, vallásfilozófiai viták tárgya volt.

– A disszertációmban azzal foglalkozom, hogy mit tudunk meg a laikusok vallásos műveltségéről annak alapján, hogy milyen ábrázolások láthatók az otthonukban megtalálható tárgyakon. Az egyik legjobb forráscsoport a kerámiaanyag, a kályhacsempék, amelyeken a szentektől egészen a szépirodalmi alakokig számtalan izgalmas téma jelenik meg. A hihetetlenül gazdagon díszített tükörkeretek, ládák és a kötet címét is adó ládikák is forrásanyagaim, amelyek a beléjük rejtett tartalmakkal együtt a korszakban jegyajándékoknak, vagyis a házassági szándékot kifejező gesztusoknak számítottak. A „szerlemládikókat” vizsgálva bukkantam rá a korabeli tárgyi kultúrát híven lenyomatoló ékszerekre is, és rácsodálkoztam, milyen gazdag ikonográfiai programot hordoznak magukon. Az ékszerek kifelé is reprezentálták a

”

Eredetileg azért kezdtem el összegyűjteni Luthernek a házasságról szóló írásait, hogy a férjemnek kedveskedjek velük.

vallásosságot. Bóra Katalin gyűrűjén az „armatura Christi”, Krisztus fegyverzete jelenik meg, amely egy nagyon mély teológiai gondolatot fejez ki, rengeteg ebben az időszakban készült festményen-freskón feltűnik. A másik típusú gyűrű esetében sokszor látjuk, hogy ha szétcsúsztatjuk a rétegeket, akkor nemcsak egy

Ikergyűrű „memento mori” motívummal, 1631; átmérő: 23,7 mm

Tükörfoglalat hátoldala az angyali üdvözlés jelenetével, 15. század; átmérő: 90 mm

szerelmi üzenet rajzolódik ki, hanem a kövekben egy „memento mori” motívum, a halálra emlékeztető jelkép, például egy csontváz is megjelenik, mintegy figyelmeztetve arra, hogy a testi örömök mulandók, másfelé kell elsősorban figyelni, mert van egy harmadik fél is a házasságban: Isten, akitől az áldás jön. Hogy ezt egy ötvös képes volt ilyen összetettségben megalkotni a késő középkorban, az voltaképp azt mutatja, micsoda fantázia

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

és extravagancia jellemezte az akkori társadalmi kultúrát is. Bóra Katalin gyűjteményének másolata egyébként megtekinthető az Evangélikus Országos Múzeumban. Luther gyűjteménye csak rajzokban maradt fenn, egy hasonló azonban ismert a New York-i Metropolitan Múzeum gyűjteményéből. Így találkoztam először a témával, amely aztán elkezdett mélyebben is foglalkoztatni. A másik szál egy nagyon személyes vonulat. Eredetileg azért kezdtem el összegyűjteni Luthernek a házasságról szóló írásait, hogy a férjemnek kedveskedjek velük.

– Hétköznapinak kevésbé mondható „jegyajándék”. Olvashatjuk is a kötetben: „Gergelyemnek ajánlom”. Isó Gergelyről van szó, aki egyébként egyháztörténész, Ordass Lajos püspök életével foglalkozik, megjelent már cikke az *Evangélikus Élet* hasábjain is.

– Van egy különös szokásunk. Az egymásnak szóló ajándékokat is szeretjük valami játékkal megfűszerezni. Az

esküvőnkre például összeállítottunk egy saját énekeskönyvet, amelybe a kedvenc egyházi és népdalainkat gyűjtöttük. Mi terveztük meg, milyen legyen a formája, betördeltettük, ISBN-számot [*International Standard Book Number: könyvek nyilvántartására szolgáló nemzetközi kód – a szerk.*] kértünk hozzá. Ezt kapta ajándékba a násznép minden tagja. A mostani kötetben is törekedtem a személyességre olyan értelemben, hogy a *Szerelemládkót* ki-ki a maga, illetve szerelmese képére formálhatja. Koncepció volt a szerkesztés, hogy legyen hely a „játéknak”, tér a személyes gondolatoknak – a középkorban jellegzetesen a kódexek margójára írt megjegyzések mintájára – vagy akár az egymás közötti üzenetváltásnak. Így válhat a könyv élővé, emlékezővé, igazán „a mi házasságunk” dicséretévé.

– Luther Márton és Bóra Katalin házasságának is volt néhány igen egyéni vonása, ami a levelekből is kiviláglik.

– A levelekből az derül ki, hogy ez jól működő és nagyon sajátos kapcsolat volt. Fontos, hogy ne felejtsük el, innentől kezdve a gyülekezet életében nem csupán egy pap a minta, hanem egy család élete is a lelkészlakban. Katalin viszi a ház ügyeit. Luther meg is jegyzi egyik írásában, hogy egy család csak akkor tud gazdag lenni, ha a férfi összegyűjti a vagyont – a korban így volt természetes –, a feleség pedig segít a megőrzésében, a családi rend fenntartásában. Luther szerzetesi életre volt berendezkedve, Katalin pedig megszervezte az életüket. Nagyon más irányultságú volt a két ember, de pont ezért kifejezetten jól kiegészítették egymást. Úgy tűnik, Luther az otthoni munkát egyenrangúnak tekintette saját teológiai tevékenységével.

– Az íráskötetbe válogatásakor melyek voltak a legfőbb szempontjai? Milyen szövegek kerültek bele a *Szerelemládkóba*?

– Elsősorban arra próbáltam összpontosítani, hogy a Luther-írásközül inkább a házasságról és kevésbé a családról szólókat válogassam össze. Persze a kettő sokszor találkozik a reformátor soraiban, és elkerülhetetlen az idézésük. Miközben Luther a házasság szentségéről beszél, meg-megjelenik életének legnagyobb vesztesége, amelyet – pestisjárvány, inkvizíció, háborúk, üldöztetés ide vagy oda – sosem tud feldolgozni: Magdaléna lánya halála. Nagyon emberi vonás, hogy a lelkészként évtizedek óta

gyakorolt temetési szertartások gyakorisága ellenére sem idegenedett el a haláltól, hanem ennyire mélyen megélte saját veszteségét. A kötetbe a már magyarul megjelent művekből válogattam. Például két prédikáció szerepel a Zábrák Dénes fordításában 1896-ban kiadott, *Dr. Luther Márton házi kincstára* című könyvből, és a Masznyik Endre által szerkesztett *D. Luther Márton Művei* sorozatból [Budapest-Pozsony, 1904–1917] is van egy hosszabb prédikáció a házasságról. A többi szöveg a Luther Kiadó által gondozott *Luther Válogatott Művei* [LVM] sorozat köteteiből való. Az *Asztali beszélgetések* [LVM 8.] szerepel több írás, illetve a nemrégiben megjelent *Felelősség a társadalomért* [LVM 4.] című kötetből egy hosszabb elmélkedés a házasságról – ez volt Luther legelső írása a témában. Az *Esztási könyvecske* tudományos igényű új kiadása a *Konkordiakönyv – A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratainak* 4. kötetében olvasható. Érdekes, hogy korábban a *Kis káté* csatolmányaként rendszeresen megjelent, de a mostani kiadásokból kimarad. Bízunk benne, hogy visszatérhet majd eredeti helyére. A kátét egyébként kifejezetten a családfőknek szánta Luther, hogy hitre tudják tanítani a rájuk bízottakat, így külön izgalmas, hogy a házasság szertartásáról szóló írását is ehhez illesztette. Talán most újra olyan kötetben lát napvilágot az *Esztási könyvecske* – az imént említett, komoly hivatkozásokkal, jegyzetekkel, magyarázatokkal ellátott kiadással ellentétben –, hogy laikusként is könnyebben vesszük kézbe, nem ijedünk meg a tekintélyt parancsoló formától. A *Szerelemládkó* kötet közös emlékeink ládikája, őrzője lehet.

■ KINYIK ANITA

Minnekästchen, azaz szerelemládkó, 1325–50; 12,1 × 27,3 × 16,5 cm

Kincs a levéltárból

Székács József, a Terentius-fordító

Az Evangélikus Országos Levéltár őrizetében számos felbecsülhetetlen értékű iratra lehet bukkanni, elég Luther Márton eredeti végrendeletére gondolnunk. A legismertebbek árnyékában azonban kisebb kincsek is lapulnak, amelyekben csak a szűk szakterület művelői képesek felismerni az értéket. Vannak viszont olyan esetek, amikor a tudós és kutatásának tárgya hosszú ideig elkerülnek egymást.

IVÁN BÉLA REZSŐ FESTMÉNYE (EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM)

Az „ország papjának,” Székács József bányakerületi püspöknek (1809–1876) már eddig is ismert volt az irodalmi tevékenysége. Megjelent visszaemlékezéseiből (*Székács József püspök visszaemlékezései*, szerk. Kertész Botond, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008) nagyon sokat megtudunk költészetéről, műfordításairól. Az ókori szerzők fordításai azonban nem volt szerencséje, azok jobbára kiadatlanok maradtak. A magyarországi klasszika-filológiai szakirodalom előtt korabeli híradásokból ismert, hogy élete vége felé a híres római drámaírónak, Publius Terentius Afernek (Kr. e. 185 körül – 159) állítólag az összes fennmaradt vígjátékát is lefordította magyarra, azonban ez a munkája is kéziratban maradt, és elveszett, csak életrajzírói őriztek meg belőle néhány részletet. Székács József visszaemlékezései sem számoltak be erről a munkáról, de az is igaz, hogy pesti lelkészválasztása után szinte kizárólag lelkipásztori tevékenységéről írt.

A szóban forgó Terentius-fordítás valójában mind a mai napig megtalálható az Evangélikus Országos Levéltárba került Székács József-hagyatékban. Ezt az irategyüttest 1926-ban adományozta az evangélikus egyháznak a püspök Etelka nevű lánya. A hagyaték

azonban nem teljes, egyes részei más közgyűjteményekbe kerültek. Talán épp ennek a széttagoltságnak a következménye, hogy korábban nem lelték meg a fordítást. Megtalálásához két szakma képviselőjének párbeszédére volt szükség: egy klasszika-filológusra és jelen sorok írójára, aki levéltárosként számos alkalommal vette elő a Székács-hagyatékot tartalmazó dobozokat, nem is sejtve, hogy azokban található az elveszettnek hitt fordítás.

Terentius hatása

Terentius volt az attikai újkomédia műfajának egyik legjelesebb latin képviselője. Vígjátékai az ókor végén az iskolai oktatás részévé váltak, a középkorban pedig népszerűségük a másik híres komédiaíró, Titus Maccius Plautus műveit is messze felülmúlta. Ez elsősorban Szent Ágoston tekintélyének köszönhető, másrészt Terentius Plautusszal szembeni könnyebb olvashatóságának és a darabok kevésbé megbotránkoztató cselekményének. A középkorban sok támadás érte műveit, kegyes témájú drámákkal megpróbálták kiszorítani a kor olvasmányanyagából, de jellemzően az ő nyelvezetét utánozták e művek elkészítésekor.

A reneszánsz korban a világirodalom közkedvelt szerzőjévé vált, hatott Shakespeare, majd Molière, Diderot és Lessing munkásságára. Melanchthon erkölcsi és pedagógiai szempontból is a legjobb szerzőnek (*auctor optimus*) nevezte, és Luther is hasznosnak találta, hogy a diákok a műveivel fejlesszék emlékezőtehetségüket. A 19. században a római irodalmat egyre inkább a görög irodalom eredetiség nélküli utánzásának látták, ezért Terentiusról is negatív álláspont alakult ki: ő csak szerencsés nyelvi adottságokkal megáldott műfordító, aki az attikai újkomédia görögül mára már elveszett remekműveit eljuttatta a modern európai vígjáték nagyjaihoz. Szerencsére a 20. század elején ezt a kedvezőtlen képet némiképp árnyalták Terentius javára, hiszen az ő korában eredeti és műfordítás között nem volt éles határ.

A magyarországi irodalomban Szent Gellért püspök (980 körül – 1046) volt az első szerző, aki idézte Terentiusot. Az első ismert iskolai előadást hazánkban egy Melanchthon-tanítvány, Felső-Magyarország reformátora, Stöckel Lénárt (1510–1560) szervezte, első két itthoni kiadása pedig Honterus János (1498–1549) erdélyi szász származású evangélikus prédikátor, tudós, író nevéhez fűződik. Hazánkban is nagy hatása volt a protestáns és a katolikus iskolai színjátékokra, miközben a latin nyelv-oktatásnak is állandó tárgya maradt. A protestáns felekezetűek közötti töretlen népszerűségét az is mutatja, hogy Székács Józsefet megelőzően Kovásznai Sándor (1730–1792) kolozsvári református tanár is felvállalta *Az androszi leány*, Kis János dunántúli evangélikus püspök pedig *Az androszi leány* és *A herélt* című vígjáték átültetését magyar nyelvre. Ezek még prózában készült fordítások voltak. A drámaíró a dualizmus korának (1867–1918) gimnáziumi tananyagában is helyet kapott Plautus mellett. Ekkoriban a hazai gimnáziumok még nyolc évig tanították a latin nyelvet, ennek köszönhetően Terentius jóval ismertebb volt, mint manapság.

Nem oly hű, mint a Székácsé

Terentius vígjátékainak 1895-ben már megjelent a teljes fordítása Kis Sándor (1854–1904) piarista tanárnak köszönhetően. Kérdezhetjük tehát: mégis mi teszi különlegessé a Székács-féle fordítást? Kis munkáját számos bíráló érte, többek között azért, mert kompromisszumokat kötött a fordítás során: hű maradt ugyan a tartalomhoz, de nem követte Terentius verselésének ritmikáját, hanem az ókorban nem létező ötös jambusban, helyenként anapestusban és trocheusban készítette el a műfordítást, így a fordítás sorainak száma jóval meghaladta az eredeti terjedelmét. Mindezt még a kiadó Magyar Tudományos Akadémia részéről is kifogásolták, ám mivel jobb teljes fordítást nem ismertek, végül a megjelentetése mellett döntöttek. „Fordításom [...] nem oly hű, mint a Székácsé, ki az eredeti versmértékben fordított” – ismerte el Kis.

Különféle műfordítási iskolák léteznek, tudjuk, hogy Kovásznai és Kis János prózában fordított, de a metrumhű fordítás igénye Babits Mihály óta néhány kivételtől eltekintve követelménnyé vált. Bartha József irodalomtörténész (1866–1950) a bírálataiban nem időzött sokat a formahű verselés hiányánál,

külsőségnek minősítve azt. Székács József viszont az időmértékes verselés híve volt, ahogyan Berzsenyi Dániel is írt. Dr. Frick József piarista tanár alkalmatlannak tartotta Kis Sándor munkáját arra, hogy általa a latinul nem tudók megkedveljék Terentius. Maróti Egon (1927–2012) ókortörténész, klasszika-filológus álláspontja szerint azt követően, hogy Székács metrumhűen fordított, Kis Sándornak már nem lett volna szabad ebből a következményből engednie.

Régi adósságot rendezhet a megkerült fordítás

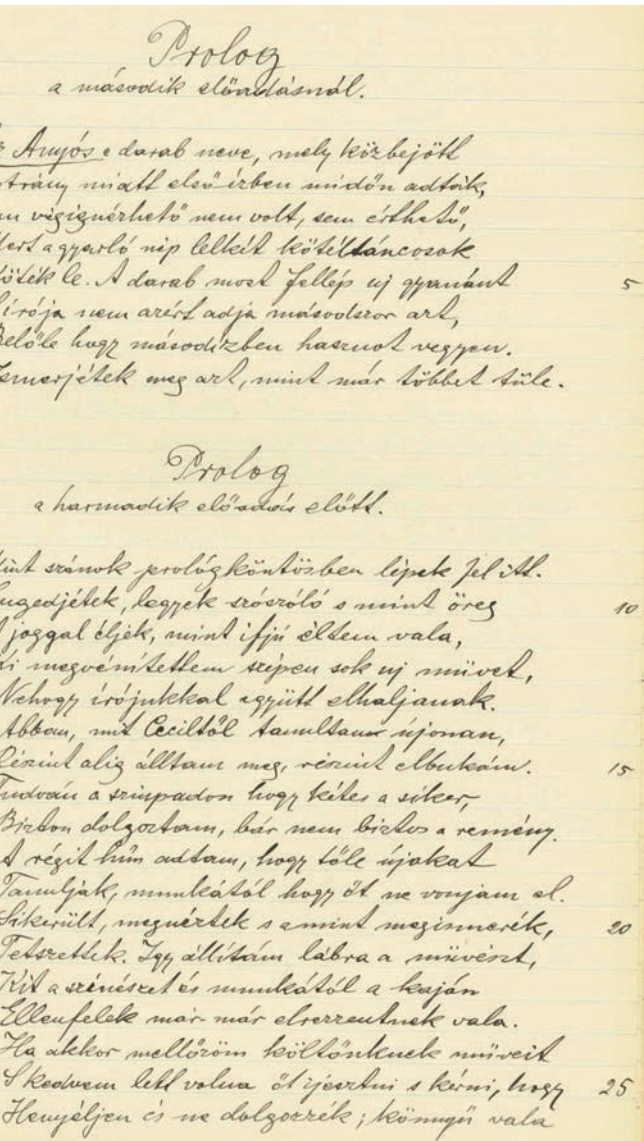
Mit tudott a Székács-féle fordításról a szakirodalom? Kis Sándor a művének előszavában leírta, hogy Székács élete végén, 1875-ben Sebestyén Jenő álnéven három darabot (*Az androszi leány*, *A herélt*, *Az önkínzó*) benyújtott a Kisfaludy Társasághoz, megígérve a maradék háromnak a lefordítását is, hátrahagyott kéziratok között viszont „csak az említett három vígjátékot lelték meg”, a többinek csak a magyar címét tartotta fenn az emlékezet. Emiatt vállalta fel Kis, hogy elkészíti saját fordítását. Ugyanakkor Pecz Vilmos (1854–1923) nyelvész, klasszika-filológus 1879-ben utalt az egész Székács-féle kézirat meglétére. Patay Pál református lelkész (1888–1971) is a munka befejezéséről írt az 1914-ben megjelent Székács-életrajzában. Sejthető tehát, hogy Kisék nem a családi hagyatékot kutatták át, hanem a Kisfaludy Társaság levéltárát.

A családnál lévő kéziratok egyik sorozatán a kiadásra való előkészítés nyomai fedezhetők fel. Ezt talán arra a református lelkész és tanító Benkő Istvánra (1854–1920) bízta volna, aki 1901-ben írt Székács-életrajzában (*Székács József élete és irodalmi munkássága*, Evangélikus–Református Kollégium Nyomdája, Marosvásárhely) szemelvényeket is közölt a fordításból. Talán ő volt az utolsó, aki a hagyatékban lévő kéziratot használta.

A klasszika-filológusok Kis állítása nyomán lassan belenyugodtak abba, hogy az első magyar metrumhű Terentius-fordítás örökre elveszett. Emiatt írhatta Szilágyi János György ókortudató, művészettörténész (1918–2016) azt, hogy Maróti Egon előtt csupán Meller Péter klasszika-filológus, művészettörténész (1923–2008) készített metrum-, azaz versmértékű magyar fordítást (1952-ben) *A testvérek*ből, de ő kihagyott tíz jelenetet. Szilágyi is tudott Székács munkájáról, de minthogy elveszettek tartotta, nem ítéltette meg, hogy valóban metrumhű-e, vagy csak annak tartják.

Kis Sándor óta nem született újabb teljes magyar nyelvű kiadás, csak négy vígjáték fordítása jelent meg az említett Maróti Egonnak (*Az élődi*, Akadémiai Kiadó, 1961) és a költő, író, műfordító Kárpáthy Csillának (*Az androszi leány*; *Az anyós*; *A herélt*, in: *Római vígjátékok*, Európa Könyvkiadó, 1973) köszönhetően. Maróti az eredeti versezethez hűen fordított, szép példáját adva annak, hogy a formahűség nem áll szemben a modernséggel. Mind ő, mind Szilágyi János György a magyarországi antik műfordítás-irodalom régi adósságának nevezte 1961-ben a Terentius-fordítások mindmáig nyomasztó hiányát. Elképzelhető, hogy ezen adósság rendezéséből Székács József és az ő „megkerült” teljes fordítása is ki tudja majd venni a részét, de minden bizonnyal érdekes és értékes irodalomtörténeti fejezete lesz a magyarországi Terentius-recepciónak.

■ CSERMELYI JÓZSEF

Egy oldal Székács Terentius-fordításának kéziratából – Az anyós

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár levéltárosa

Oscar, vigyázz!

A legjobb film kategória díjára jelöltek mustrája

Európa közepén némi mazochista hajlam – vagy egy szerkesztőkollégának tett ígéret – kell ahhoz, hogy az ember élő adásban nézze végig az amerikai Filmművészeti és Filmtudományi Akadémia díjátadó ünnepségét. Titulálhatjuk bár az egyik leggusztustalanabb show-műsornak a nálunk legutóbb február 10-én hajnali kettőtől ötig tartott Oscar-gálát, az amerikai filmszakma Los Angelesből közvetített házi ünnepségét milliók kísérik figyelemmel a világ több mint kétszáz országában.

Mután a külföldi díjazottakat többnyire hazájukban – így nálunk is – magas állami kitüntetésben szokták sürgősen részesíteni, a hollywoodi önteltség akár emiatt is sugallhatja, hogy az Oscar nem csupán az Egyesült Államok, hanem az egész földkerekség legrangosabb filmművészeti díja. Pedig a legjobb filmnek járó díjat idén kapta meg először nem angol nyelvű alkotás...

Koreai élősködők

Az első, 1929-es díjátadón még csak tizenkét szobrocskát nyújtottak át, az ideai, kilencvenkettedik ceremónián kétszer

ÉLŐSKÖDŐK

ennyi kategóriadíj talált gazdára. Idén némi meglepetést keltett, hogy az *Élősködők* (*Parasite*) című dél-koreai produkció nemcsak „a legjobb nemzetközi játékfilmre” átnevezett (*Best International Feature Film*) kategóriában indulhatott, hanem az eddig szinte kizárólag angol nyelvű alkotások számára nyitott „legjobb film” kategóriában (*Best Motion Picture of the Year / Best Picture*) is. Mi több, rendezője, Pong Dzsunho neve a harmadik legrangosabb kategóriának tartott „legjobb rendező” jelöltjei között is feltűnt. Olvasóink közül nyilván többen tudják, hogy az *Élősködők* végül még a legjobb eredeti forgatókönyvért járó szobrocskát is bezsebelhette.

Szubjektív scenárió

Az abszolút nyertesnek tekinthető alkotást harmadjára már elejétől végig megnéztem. Fiam szerint először sem kellett volna húsz perc után kijönnöm a moziból, merthogy a film érdemi része néhány perccel azután kezdődik. Ez igazolódott az immár vele együtt megnézett folytatásban, ám ha egy moziban közel fél órán át mulatják kiszámítható történések az időt, az talán mentség a távozásra. Ennél súlyosabb gond (mármint nyilván velem), hogy a társadalmi osztályok különbözőségéből eredő feszültségeknek az *Élősködőkben* tált konfliktusai továbbra sem bírták elérni szociális érzékenységem ingerküszöbét. Sajnálom, de – például – a tragikus végkifejtet ismeretében sem tudok felháborodni a köznép által használt metrókocsikban terjengő illatokra tett „burzsoá kijelentésen”. Hát, ja...

Nagyobb figyelem kétségkívül felfedeztethet számos értéket e fekete komédiában, bennem azonban sokkal elevebben élnek Pong Dzsunho korábbi, szintén a társadalmi megosztottságon háborgó sci-fi akciófilmjének képsorai (*Snowpiercer – Túlélők viadala*). Igaz, annak láttán eszembe sem jutott a Márk 14,7-ben olvasható jézusi kijelentés: „...a szegények mindig veletek lesznek, és amikor csak akartok, jót tehettek velük...”

Két világháború

Meglehet, az *Élősködők* díjuhatagának az a körülmény ágyazott meg, hogy a legjobbak közé sorolt további nyolc angol nyelvű film erős és nagyjából kiegyenlített mezőnyt képviselt. Meg hogy közöttük – a Házassági történettől eltekintve – egyetlen napjainkban játszódó produkció sem akadt...

A legnagyobb esélyesnek tartott, 1917 című angol filmet már az Oscar-gála előtt agyondíjazta a Brit Film- és Televíziós Akadémia (BAFTA). Talán mert a szigetország-

1917

ban mindaddig nem készült a néhai Szovjetunióban bezzeg sorozatban gyártott háborús hősköltevény. A szovjet filmek ugyanakkor még nem élhettek azokkal a digitális megoldásokkal, amelyek Sam Mendes tablóját igazán hatásossá tették, és amelyeknek köszönhetően az operatőr, Roger Deakins mellett a film két technikai kategóriában is kiérdemelhette az Oscart.

Jó jó nyuszi címmel a második világháborúba ugraszt Taika David Waititi filmje. Közelebről a hitleri Németországba, még közelebről Adolf Hitler közvetlen köze-

JOJO NYUSZI

lébe. Egy tízéves kisfiú előtt lebeg példaképként a Führer, aki ilyesformán élénk és fantáziadúsítottan vetítődik ki párbeszédek során – legkevésbé sem félelmetesnek, sokkal inkább pojácának ábrázoltan. (A fajvédő diktátor voltaképp már attól is vicces, hogy szerepét önmagára osztotta az arcán maori őseinek karakterisztikus vonásait viselő új-zélandi rendező.) Ferge-teges, már-már burleszkjelenetekben ismerkedünk meg a Hitlerjugend táborában zsidógyűlöltre is „edződő” főszereplővel,

AZ IR

hogy azután a kisfiút drámaibb regiszterek segítsék „antiszemitából” filozsemitává válni. Az adaptált forgatókönyvéért járó Oscart elnyerő rendező – anyai nagyapjának származása okán – előszeretettel hangoztatja, hogy ő „polinéz zsidó”, és talán ezért is engedhette meg magának a téma kissé frívol feldolgozását. Taika David Waititi filmje ugyan felettebb didaktikus, de legalább oda-vissza üzeni, hogy fel kellene már hagyni az előítéletekkel, egymás – felzárkózás ismeretek alapján történő – megbecsülésével.

JOKER

Az amerikai álom átvilágítása

Sam Mendez mellett két további „nehézsúlyú” rendező hozakodott elő tavaly egy-egy tabloid filmepposszal. Quentin Tarantino (*Volt egyszer egy... Hollywood*) az ötvenes-hatvanas-hetvenes évek „felvilágát”, Martin Scorsese (*Az ir*) nagyjából ugyanennek a korszaknak az átvilágát tárja elénk. Más művek már unásig taglalták, hogy e két világot annak idején leginkább az amerikai

VOLT EGYSZER EGY... HOLLYWOOD

zsidóság élvhajász pénzemberei kötötték össze, ám az erre való utalások szerencsére sem Tarantino, sem Scorsese filmjében nem terelik el a figyelmet a lényegről: a lehetőségek hazájának elembertelenítő mechanizmusairól. Lent tényleges, fent potenciális gyilkosokká silányít az az életvitel, amelynek színvonalát nem utolsósorban épp Hollywood filmjei vetítették természetesen kíváncsalmként az amerikai álom megvalósítására vágyók elé.

A három és fél órás Scorsese-film alulnézeti tablójának története végén a főszereplő maffiózó egy öregotthonban vet számot életével. Gyóntatópapjának kérdéseire azonban nem tud őszinte bűnbánattal válaszolni. Mert a születésünkkor belénk oltott isteni iránytűt – a lelkiismeretet – ki tudjuk iktatni. Innentől viszont gonoszságokra is „bevetésre kész” a lélek. S hogy valójában mindannyiunkban, arra a meghökkentő fordulattal záruló Tarantino-film szolgáltatja erőteljesebben a bizonyítékot, rámutatva a hollywoodi álomgyárak bűnrészességére is.

Amerikai álomot kergetnek a főszereplők James Mangold rendező életrajzi filmjében is (*Az aszfalt királyai*; eredeti címe *Ford v Ferrari*), még ha őket nemesebbnek tűnő célokért hajítja is a versenyszellem. A sebesség és a fordulatszám növelése érdekében tett erőfeszítéseknek kelle-ne itt fokozniuk a „humán erőforrások” közötti feszültségeket, ám igazi drámává nem igazán sikerült felpörögniük a legjobb vágásért méltán jutalmazott alkotás „hengereinek”.

Todd Phillips külön eposzt kreált egy DC-képregény [*DC Comics: az Egyesült Államok egyik legnagyobb képregénykiadója – a szerk.*] főgonoszájának. A nyolcvanas évek amerikai nagyvárosainak hangulatát megidéző Gotham Citybe helyezett *Joker* azonban köszönőviszonyban sincs a Batman-filmekben megismert „nettó gonosz” karakterével. Nem időznék ennél az egyébiránt kiválóan „megcsinált” pszichológiai thrillernél, mert bár elismerem, hogy a mi közönyünk, szeretetlenségünk, esetleges agresszivitásunk is oka lehet szellemileg labilis embertársaink bűnbecsesésének, nekem senki ne sugallja, hogy ez akár felmentő körülmény is lehet a gyilkolászásra. (Ugyanezért a legjobb férfi főszereplőnek járó Oscart sem adtam volna oda a címszerepet zseniálisan megformáló Joaquin Phoenixnek, aki az Oscar-gálán ráadásul demagóg ostobaságokat hordott össze díjának átvételkor.)

Akkor mégis melyiknek?

Hát persze hogy annak az alkotásnak adtuk volna a legjobb filmnek járó Oscart, amelyikről még nem esett szó. Tegyük gyorsan hozzá: nemcsak az ízlések és a pofonok különbözők, de miként egy-egy prédikáció, éppúgy egy-egy művészeti alkotás recepciója is függ befogadójának pillanatnyi – mondjuk így – lelkiállapotától. Azt azonban Arisztotelész óta tudjuk, hogy igazán művészek kizárólag katarzist nyújtó alkotás tekinthető. Nem, a görög bölcselelő nem volt keresztény, ám tessék bátran leellenőrizni, a katarzisan részesítő alkotások valahogy mindig harmonizálnak a keresztény értékrenddel.

KISASSZONYOK

Noah Baumbach *Házassági történet* című filmje – narratívájának felső rétegében – egy válás története. Felkavaró alkotás, happy end nélkül. Utolsó jelenetében azonban belecsempészett egy abszolút biblikus, ám manapság vállalhatatlannak tartott „kulcsot” az egyaránt szerethető színházrendező férj és hasonló karrierre vágyó volt felesége kapcsolatának megoldásához: Ádámnak és Évának talán érdemes volna újra az isteni szereposztásnak megfelelően gyakorolnia a társas életet...

A műalkotások nyújtotta lelki gazdagságnak, megtisztulásnak nem feltétele és nem követelménye a boldog végkifejlet. Az már csak bónusz, ha még ebben is részesít – erőlködés nélkül – egy filmalkotás. A legjobb sorába jelölt filmek között ilyenből idén csak egyetlenegy akadt. De erről talán majd egy következő lapszámban.

Addig próbálják megnézni Louisa May Alcott regényének legújabb filmváltozatát a protestáns paplányok felnőtté válásának 18. századi történetéről. *Kisasszonyok* a címe, írója-rendezője pedig – hogy, hogy nem – a *Házassági történet* rendezőjének társa: Greta Gerwig. A produkció kapott egy Oscart a legjobb jelmezért, tőlünk viszont „megkapta” a legjobb filmnek járót is.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Végre az égre nézek

Etikai és vallási témák a világzene színpadán

„Arra törekszünk, hogy a közönségünknek minden helyszínen olyan örömeket és pozitív impulzusokat közvetítsünk, amik megerősítik őket” – mondja Lobó-Szalóky Lázár Pro Arte díjas énekes-gitáros dalszerző. A Dirty Slippers együttes frontembere nemcsak a pop-rock világában mozog otthonosan, hanem alkotóművészi munkásságával a hitét is képviseli. A zenéssel pályafutásáról, evangélikus identitásáról, világsztárokkal közös munkájáról is beszélgettünk.

– Tizenöt éve gimnáziumi zenekarként kezdtek el együtt zenélni. Azóta három nagy sikerű nagylemezt mutattak be, és világsztárok producereivel is dolgoztak együtt, például Tim Palmerrel, a U2, a Bon Jovi és David Bowie producerével, aki az ön szólólemezőnek a megvalósulásán dolgozott. Hogyan jutottak el ideig?

– Az első négy év inkább házibulikon, szülinapi partikon való zenéléssel telt. A nagy váltás 2009-ben történt, amikor meghívást kaptunk az Amerikai Egyesült Államokba, ahol az Oasis együttes, Madonna és Mike Oldfield producerével, George Shillinggel dolgoztunk együtt a *Közel Hozzád* című nagylemezünkön. Azon már szerepeltek olyan dalok, amelyek a háláról és a szeretetről szólnak. Az Istennel való kapcsolatomat próbáltam úgy beleírni a dalokba, hogy az emberek számára iránymutató példa legyen. Ez a lemezünk nemzetközileg is elismert lett, mi pedig a szorgalmas munka mellett nagyon szerencsések vagyunk azóta is. Tudjuk, hogy ma kevés vidéki együttes tud országosan turnézni, eljutni különböző fesztiválok nagyszínpadaira. Másrészt látjuk, hogy zenekarunk karrierje felfelé ível: először slágerlistás dalaink, majd slágerlistás lemezeink lettek, valamint mindhárom albumunk fel tudott kerülni az albumeladási toplistákra.

– **Nemrég mutatták be a szólólemezőt.**

– 2017 végén kezdtem el első szólólemezőmön dolgozni, amelyről az első dal 2018-ban jelent meg Angliában. Ezt több ottani és magyarországi rádió is bemutatta. Fantasztikus élmény, hogy van igény a zenénkire! Zenekarommal hálásak vagyunk, mert az álmainkat élhetjük, de legfőképpen azért, mert a Jóisten minden segítséget megad nekünk a fejlődéshez.

– **A világzenében egyre jobban dominál a tartalom nélküli esztétizálás. Ezzel szemben az önök mindegyik dalában felfedezhető tartalmi mondanivaló. Hogyan fogadják ezt a világszenei életben?**

– A kezdetektől belső igényünk volt, hogy ne csak zenéljünk, hanem számunkra lényeges tartalmat is közvetítsünk. Magyarországon ma a fiatalok előtt sok esetben nincsen megadva olyan követendő irány, amelyből táplálkozni tudnának. Az internet világában ömlenek a negatív, depressziós, kattintásvadász hírek és az ezeknek megfelelő gondolkodás. Zenészként az összes dalommal ezek ellen küzdök, és igyekszem másféle szövegeket írni és azokat zeneileg professzionálisan előadni, pozitív példát és motivációt adva a közönségnek. *Nyitva* című új szólódalomban is ilyen, de *Calidórával* közös dalunk, a *Mindennél többet ér* is jó példa erre. Utóbbi arról szól, hogy sokkal fantasztikusabb dolog a természetben a szerelmeddel sátrazni és hajnalban a napfelkeltére ébredni, mint egész évben azért spórolni, hogy egy luxusútra tudjál elutazni, és ott pár fotó elkészítésén kívül ne történjen veled semmi.

Zenekarunkkal törekszünk úgy adni magunkból értéktöbbletet, hogy az ne váljon klisévé, egyúttal az előadás olyan legyen, amivel az emberek azonosulni tudnak. Ez nehéz feladat, mi is küzdünk. Nem ritka, hogy egyes dalaim hét-nyolc év után készülnek csak el.

– Vallásos meggyőződésből született legújabb, Nyitva című dala is. Mit szeretne ezzel közvetíteni a közönségének?

– Jelenleg ezt tartom életem eddigi legfontosabb dalának. Tavaly januárban azt éreztem, a hangszerelés monumentális stadionrock jellege megköveteli, hogy ehhez olyan amerikai rockproducert keressünk meg, aki ezt a legjobb köntösben tudja kivitelezni. A dalszövegben van önkritika és társadalomkritika is. Úgy látom, 2020-ra eljutottunk oda, hogy az emberek könnyen feladják a vágyaikat, nem tesznek meg mindent azokért. Magamon is látom, mi mindent terveztem elérni harmincéves koromra, és hogy ezekből számos tervemet nem valósítottam meg. Fiatalon sok kérdésünk van, sok mindent halogatunk. Ezekre próbál reflektálni a *Nyitva*. A dal legfőbb gondolata ugyanakkor ez: „A misszióm is megvan. Végre az égre nézek.”

– Ez egyértelmű vallásos tartalom.

– Azt tapasztalom, hogy ma nem néznek az emberek az égre, hanem mindenki búskomoran bámul lefelé. Én hiszek az isteni gondviselésben. A *Nyitva* című dalnak az a küldetése, hogy aki meghallgatja, át tudja gondolni az életét, és mérlegelni kezdje, miként tudná még jobbá tenni. Örölnék, ha a közönség rájönne: nem jó, ha feleslegesen telnek el az éveink, hanem fel kell ismerünk a magunk misszióját.

– Gyulai származásúként Jakab Béla volt a konfirmáló lelkésze. Mit jelent önnek az evangélikussága?

– Az evangélikus egyházhoz tartozás számomra biztonságot adó, megnyugtató közeget jelent: tudom, hogy van hova menekülnöm akkor is, amikor úgy érzem, az egész világ gonosz. Szakdolgozati témámnak pont ezért választottam a reformáció utáni magyar irodalmat, azon belül is Medgyesi Pál redivivusával foglalkoztam [*redivivus: újjáéledés, új életre térés; Medgyesi Pál református lelkész, tanár, egyházi író, a puritanizmus híve, 1604?-1663? – a szerk.*]. Családunkban a hit kérdései soha nem számítottak tabunak. Gyulán fantasztikus volt, hogy egy utcára lakhattam a templomtól. Amikor lelki megerősítésre volt szükségem, akkor mindig mehettem beszélgetni a lelkészemhez. Számomra természetes volt, hogy amikor egyetemre mentem, előtte a lelkészem-

mel osztottam meg az aggodalmamat, hogy vajon mi történik majd, ha család nélkül leszek egy nagyvárosban, Szegeden. Családom ma is kiváló kapcsolatot ápol a gyülekezettel. Jakab Béla fia, Ádám a legjobb barátom, jelenleg együtt is dolgozunk. Béla utódja, Pápai Attila és felesége is kiváló emberek, örömteli, hogy ilyen lelkészeink vannak.

– Fiatalként hogyan látja az egyház, a társadalom helyzetét?

– Szomorúan látom: arra, hogy az emberek vallási nevelést is kapjanak, ma sokkal nagyobb szükség lenne, mint bármikor az elmúlt ötszáz évben. Úgy tapasztalom, hogy a közösségi média és az internetből fakadó „szabadság” súlyos nehézségekhez vezet, az emberek fejlődését negatívan befolyásolja. Sokan már alig beszélgetnek egymással, szörnyű, hogy néha milyen viselkedés tapasztalható. Ezt helyrehozni csak egy olyan vallásos, konzervatív értékrenddel lehetne, amire jelenleg sajnos a világ nem elég fogékony.

– Ebben a nevelésnek és az értékek képviselésének nagy szerepe lenne.

– A mostani fiatal felnőttek számára már születésüktől fogva természetes, hogy van internet, tévé, minden a rendelkezésükre áll. Bízom bennük, hogy ők lesznek azok, akik egy picit helyreigazítják a mai kuszaságot, és nem folytatódik ez a közönyös, negatív, rosszindulatú világszemlélet, hanem visszatérünk a helyes, etikus és keresztény útra.

– Világzenei körökben mozog, ugyanakkor ismeri a keresztény könnyűzenét is. Miként tekintenek ma az emberek a vallásos könnyűzenére?

– Teljes rálátásom nincsen, ezért csak a saját tapasztalataimat tudom elmondani. Amikor vallásos műsorokban adok interjút, akkor vannak olyanok, akik ezen meglepődnek. Valamiért ma a társadalmunk nagy része távolságtartással viszonyul a valláshoz, a hithez. Ugyanakkor örömmel látom, hogy az utóbbi időben egyre több zenész kezdett el hitéről, vallásáról is beszélni. Igaz, hogy erre sokan legyintenek, de jó, ha tudjuk, hogy ezek a zenészek meggyőződésből adnak hálát Istennek. Ők is tudják, és én is tudom, hogy a Jóisten segít hozzá a sikereinkhez, és ő adja a nehézségeket azért, hogy tanuljunk és fejlődjünk.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A szöveg az *Evangélikus.hu* oldalon január 28-án megjelent interjú szerkesztett, rövidített változata.

De ehhez meg kell tértnie a pénztárcámnak is

A címül választott mondatot néhány hónapja hallottam valakitől, és belém égett. Szinte nincs olyan nap, hogy ne jutna eszembe, és ne kezdenék el gondolkodni rajta. Persze a mondat teológiailag helytelen, hiszen a tárgyak nem tudnak megtérni, csak az emberek. Természetesen a pénztárca megszemélyesítéséről van szó, s ez fontos felismeréshez vezethet el bennünket.

Mindenekelőtt a nem gyakorló keresztyének kedvéért tisztázuk, mit is jelent a megtérés. (A többiek bátran ugorják át a következő bekezdést!)

A *Keresztyén bibliai lexikon* ezt írja: „Az a gondolati, hitbeli, valamint ezzel együtt magatartásbeli folyamat, amelynek során az ember Isten iránt engedetlen magatartásával felhagy, és azzal a szándékkal fordul Isten felé, hogy akaratának engedelmeskedjék.”

A szakszerű magyarázat mellett a megtérés szó magyar eredete is segíthet nekünk. Régen úgy fogalmaztak a hétköznapi nyelvben, hogy például „elmentem dolgozni, aztán megtértem az otthonomba”. (Ma már úgy mondanánk, hogy „elmentem dolgozni, aztán hazatértem”). A megtérés tehát a magyar nyelvben eredetileg a visszaérést, az eredetihez való visszaérkezést – keresztyén értelemben Istennek az igazi, eredeti és örökkévaló szeretetéhez való megérkezést, visszaérkezést – jelentette. Azt, amikor csatangoltunk jobbra-balra, aztán teljes lényünkkel megtapasztaltuk Isten mindent felülmúló szeretetét. Van, amikor mi, keresztyének úgy fogalmazzunk, mintha ez egyetlen pillanat lett volna. Azonban ahogyan a lexikon magyarázatából is kiderül, ez sokkal inkább folyamat, egy hosszú belső út eredménye. (Mint ahogyan a vetőmag sokáig pihen a földben, majd növekszik, egyszer csak kibújik, és látható lesz – de mindez nem egy pillanat alatt történik.)

Visszatérve a pénztárca megszemélyesítéséhez, pillantsunk a címben szereplő mondat mögé. Ebben éppen a megszemélyesítés segít nekünk. Olyan ez, mint amikor a kisgyermeket egy szakember figyeli játék közben. Abból,

ahogyan a kicsi megszemélyesíti a babát vagy éppen a plüssállatot, a szakértő számtalan dolgot meg tud állapítani. Vagy olyan, mint amikor lépten-nyomon – öntudatlanul is – úgy fogalmazzunk, hogy

magunktól valamit, amit nem akarunk vállalni.

A „megtért pénztárcára” kivetítve tehát a megszemélyesítés azt segít megérteni, hogy többnyire sajnos különválasztjuk a hitünket és a pénztárcánkat. Pedig ha úgy gondoljuk, hogy megtértünk, de a pénztárcánk azt mutatja, hogy nem, akkor baj van. Ez a megszemélyesítés pedig furcsa módon éppen egy teológiai igazsághoz vezet el bennünket: a mindennapi megtéréshez. Ezen a ponton ismét egy

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

„az ember...”. Például egy ilyen helyzetben: „Nagyon hosszú sor állt a boltban a pénztárnál. Hát nem jogos, hogy az ember elveszti ilyenkor a türelmét?” Pedig a mondatnak igazából az az értelme, hogy én elvesztettem a türelmemet a sorban álláskor. Ez az „emberes” általánosítás azt eredményezi, hogy így eltávolíthatunk

rövid kitérőt teszünk azoknak a kedvéért, akik erre a kifejezésre nem kapták fel a fejüket, hogy „áhá, értem, mit jelent ez”. Nos, akik tényleg értik, azok átugorhatják a következő bekezdést is.

A „mindennapi megtérés” Luther Márton kifejezése, akinek a munkásságából nőtt ki az evangélikus egyház a 16. szá-

zadban. A mindennapi megtérés azt jelenti, hogy nem elegendő egyszer az életben „letudni” a megtérést. Ez esetben tudatosan használva „az emberek” kifejezést: mi, emberek olyanok vagyunk, hogy ha nagy élményben van részünk, akkor azt hisszük, a mély élményünk örökké ugyanolyan lüktető lesz, és mindig e szerint tudunk majd élni. Aztán az idő sodrásában mégis halványul, sőt sokszor el is vész. A mindennapi megtérés kifejezés erre figyelmeztet. Nem elég egyszer megtérni, sőt nem elég időnként sem megtérni! Igazából mindennap újra és újra el kellene jutnunk ide.

Mi köze van a pénztárca megtérésének és a mindennapi megtérésnek egymáshoz? Mondjuk úgy, hogy a pénztárcánkkal való bánás – átvitt értelemben – kitűnő tükröződése annak, hogyan áll a hitünk. Jézus a *Hegy beszédben* ezt mondja: „Gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Tüskébokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról fügét?” (Mt 7,16) Vagyis ha például nem vagyunk hajlandók adakozni, holott nagyon sokszor hallunk erről Jézustól, akkor a hitünk langyossá vált. Újabb megtérésre van szükségünk. És fordítva is igaz! Ha először életünkben vagy újra átéljük a megtérést, akkor az élő hitből adódóan a jézusi szavaknak megfelelően tudunk gazdálkodni a pénzünkkel.

Ehhez képest mi az, amit többnyire megtapasztalunk történelmi egyházainkban? (Megjegyzés: A mondatok kitaláltak. Bárminemű egyezés a véletlen műve.) „A hitem egy dolog, a pénztárcám egy másik.” „Fel kell újítanunk egy épületet a gyülekezettel. De miért én adjak bele pénzt? Magamnak is alig van. Adjon a központi egyház! Vagy pályázzunk! Vagy keressenek egy jól menő vállalkozót! Én nem adok!” „Így is elég magas már az egyházfenntartói járulék!” „Adjon tizedet minden hónapban a fizetéséből az, akinek sok pénze van!” „Majd ha többet keresek, akkor elgondolkodom a tizeden.” „Miért a gyülekezettől kér valaki támogatást? Mi vagyunk mi, jótékony-sági szervezet?” „Miért mi tartjuk fenn a gyülekezetet? Tartsa fenn a központi egyház vagy az állam!” „Kevés pénze van a gyülekezetünknek. Tehát kihúzzuk a missziót, a gyermekmunkát és az idősök támogatását.” „Ha minden vasárnap templomba megyek, az a perselypénz miatt kész csőd.”

Vagy ilyen helyzetek alakulnak ki, melyek, ha jól belegondolunk, ellenté-

tesek az élő hittel: „Jó, jó, keresztyén vagyok, de azért bejelentett állás nélkül dolgozom, mert nem akarok adót fizetni.” „Oldjuk meg számla nélkül, jó? Nem akarok áfát fizetni! Több marad a gyülekezetnek.” „Ó, nem csalás ez, csak élelmes vagyok!”

Vagy pedig elbújunk a hitünk mögé, és nem védjük meg magunkat: „Sokadjára is átvágtak a pénzzel. De nem szólok, mert én keresztyén vagyok.” „Én akkor sem kérek fizetésemelést, ha mindenki más többet keres ugyanebben a pozícióban. Mit szólnának, hiszen tudják, hogy hívő vagyok.” „Ó, én nem váltok munkahelyet, mert az olyan lenne, mintha nem lennék meglegedve, hogy Isten annyit ad nekem, amennyit.”

Valóban mindennapi megtérésre lenne szükségünk. Ezt mutatja az is, ahogyan a pénztárcánkkal bánunk, legyen szó akár a benne lapuló készpénzről, akár a bankkártyánkról. Amikor élő a hitünk, könnyen és jól gazdálkodunk. Bár ekkor is nagy a megszokás veszélye. Mert ha például megszoktuk, hogy elkerüljük az adó megfizetését, akkor élő hittel is könnyen ugyanezt tesszük. Aminek az eredménye viszont az lesz, hogy csorbát szenved és kiüresedik a hitünk. Tehát ismét jelentkezik a mindennapi megtérés szükségessége.

És hogy a Biblia szerint hogyan bánjunk a pénztárcánkkal? Például: Adjam meg a császárnak, ami a császáré, vagyis fizessem meg az adót. Ha valaki kölcsönkér tőlem, annak adjak. Adakozzunk. Mindig legyünk becsületesek. Jézus már nem beszél kötelező tizedről, de azt tudjuk, hogy minél gazdagabban adakozunk, annál inkább megáldja a pénztárcánkat. Nem az a kérdés, hogy mennyit adunk, hanem hogy mennyit adunk ahhoz képest, amennyink van.

Végül pedig szeretettel ajánlom figyelmükbe a teológiát végzett pénzügyi szakember, Csernok Miklós írását. *A Kiszámoló – egy blog a pénzügyekről* (*Kiszamoló.hu*) honlap fenntartója a *Pénzügyi bölcsességek a Bibliában* című cikkében kimondottan bibliai igékről ír – a pénz vonatkozásában.

Áldott, teremtő feszültséget kívánok mindenkinek a témában!

■ PETHŐ JUDIT
evangélikus lelkész

A szöveg az Evangélikus.hu oldalon február 3-án megjelent írás szerkesztett változata.

Bajor adományból folytatódhat a pápai evangélikus templom felújítása

Nagy összegű bajor adománynak köszönhetően folytatódhatnak a pápai evangélikus templom pár éve megkezdődött felújítási munkálatai. A Pápai Evangélikus Egyházközség ugyanis nemrég hetvenezer eurós, azaz megközelítőleg huszonegymillió forintos támogatást kapott a Bajor Evangélikus Egyháztól.

A pápai evangélikus templom a türelmi rendelet után, 1784–1786 között épült. A hajórészhez száz évvel később, 1884-ben építettek tornyot, és ugyanekkor jelentős, hosszú távra tervezett alakításon esett át. A 20. század folyamán azonban megsüllyedt, amit tetőszerkezeti elmozdulások, korhadás, beázások, fali repedések jeleztek. 2016–2017-ben közel huszonkétfélmillió forintból újították fel a templom tetőszerkezetét, többek között vasbetonkoszorút helyeztek az épületre, valamint a szaruzaton is javítottak, és megerősítették a tartógerendákat.

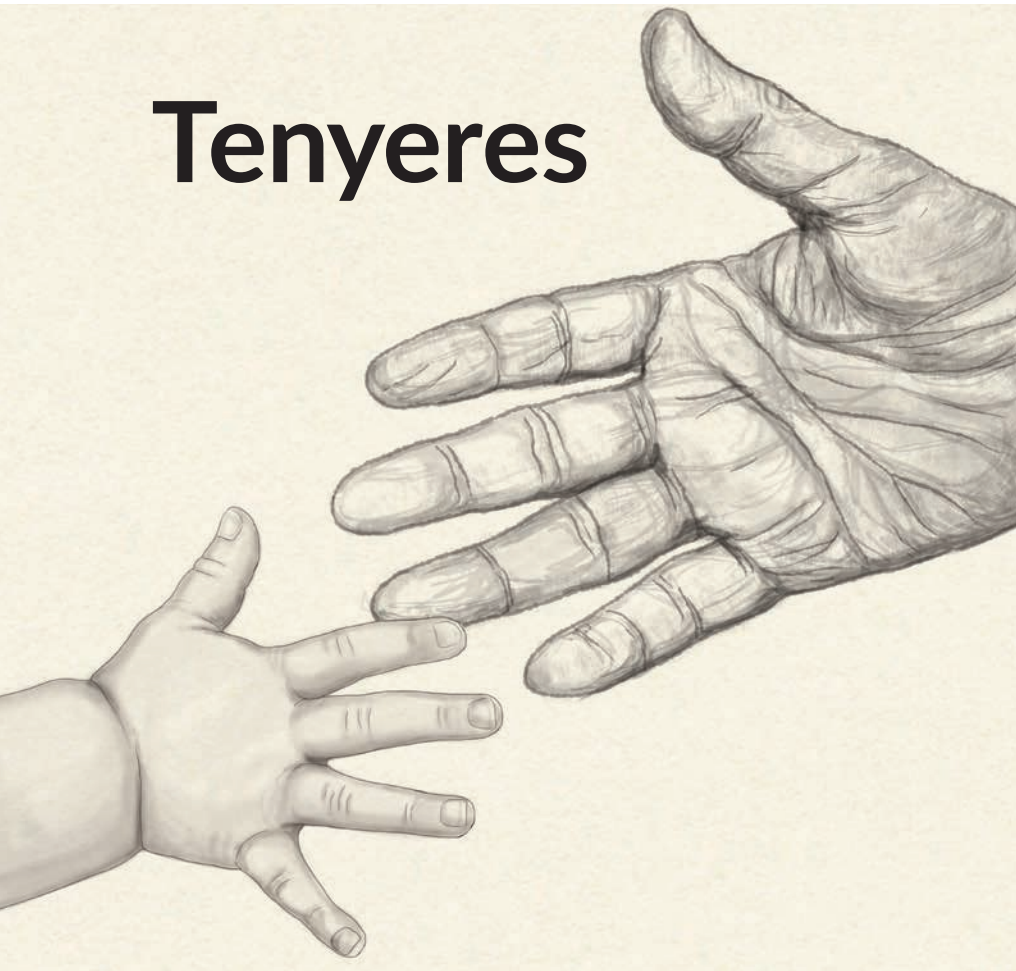
Polgárdi Sándor esperes, pápai lelkész megjegyezte: a templom további külső és belső felújítási munkálatokat – például a toronysisak alatti gerendázat korszerűsítése, a toronyba vezető lépcső és a teljes padozat cseréje, a fali műanyag lambéria eltávolítása – igényel, közel kétszázötvenmillió forint értékben.

A bajor adománynak köszönhetően idén júliusban folytatódhatnak a rekonstrukciós munkálatok a födém megerősítésével, a kis tornyok bádogozásával, a padlás és a falak szigetelésével, a lambéria lebontásával, a nyílászárók és a bejárati kapuk felújításával. A kivitelezést a tervek szerint a templom külső drénezésével (talajcsövezésével) kezdik meg.

„Lesz olyan időszak, amikor az orgona és az oltár letakarása, illetve az állványozás miatt nem tudunk helyet adni istentiszteleteknek. Ezért azokat a látogatóközpontban vagy akár az udvaron, sátor alatt tartjuk majd meg. A munkálatok előreláthatólag 2021 májusában fejeződnek be” – vetítette előre Polgárdi Sándor esperes.

■ LASKOVICS MÁRIÓ
Forrás: Veol.hu

Tenyeres

Mielőtt leültem nektek írni, kicsi Mócival sétáltam. Ő az egyik legaranyosabb kisfiú, akit ismerek. Még egészen kicsi, alig pár hónapos. Ha az ölembe veszem, és játszom vele, az apró ujjait sorolom neki: „Hüvelykujjam almafa, mutatóujjam megrázta...” Olyan csöpp tenyere van, hogy a kerekecskegombocskát még nem tudom belerajzolni, csak úgy odapötytyentek a közepére, és utána megcsiklandozom. Ezt nagyon szereti. Most a babakocsiban kicsit megemelt felsőtesttel feküdt, és a kezét nézegette. Tökéletes kis keze van.

Az enyém már nem az. Tudom, mert a saját kisfiam meg azt szerette nézegetni. Hosszabb utazások alatt végigkérdezgettem, hogy melyik sérülést hol szereztem. Akkor jöttem rá, hogy én nem ismerem olyan jól a tenyeremet, mint ahogyan a szólás példálódzik vele. („Ismerem, mint a tenyeremet.”) Van olyan folt, forradás, amelyekre nem tudtam visszaemlékezni, hogyan is keletkezett. Ez persze nem olyan nagy csoda. Talán nem lepődtek meg, ha bevallom, nem voltam tipikus babafésülgető, hímezgető kislány. Az utcánkban rajtam kívül minden gyerek

fiú volt. Szerencsére elég nyúlánk és fürge voltam, így hamar elég jó helyet küzdöttem ki magamnak közöttük. Tudtunk együtt játszani, és sok jó dolgot meg is tanultam tőlük.

Mondjuk, focizni nem nagyon. Pár-szor a körmömet kapta le a betonpálya széle, máskor nagyokat estem. Ahányszor beálltam, mindig sikerült maradandó sebeket szereznem. De amúgy ezt nem nagyon bántam, mert többnyire indiánost játszottunk, ott meg a harci sebek komoly tiszteletet érdemeltek.

Az én kezemen rengeteg horzsolás, ilyen-olyan drótkerítések hagyta hasadásfoltok és még kutyaharapásnyom is őrzi ezeknek az éveknek az emlékét. Később egyszer, amikor sajtot vágtam, alaposan megszaladt a kés, komoly vágást ejtve. Aztán a diódarálójával nyestem

körül mélyen egy ujjam hegyét. Akkor a férjem már kénytelen volt orvoshoz vinni. Varrtak, kötöztek, lassan, de helyrejöttem. Azt a részt többet már nem fogom érezni, de megtanultam úgy használni a kezem, mintha semmi hiba nem lenne ott. Gitározok, zongorázok vele, alig lehet észrevenni a sérülés helyét.

Nemrég a férjem is alaposan elvágta a kezét. A kertben dolgozott, nem is tudta pontosan, mi történt vele, csak azt vette észre, hogy dől a vér két ujjából. Ahogy bejött, gyorsan lefertőtlenítettem a sebeket. Az egyik különösen mély volt. Nehezen sikerült elállítanom a vérzést, még napokig izgultunk, hogy nem kellene-e sebészhez fordulni, végül mégis addig kötözgettem, kenegtettem, míg már látható, hogy hamarosan szépen összeforr a vágás helye. Azaz mit beszéllek: szépen? Nos, ennek a nyoma örökre látszani fog. Mindig lesz ott egy kis csík, ahol ilyen mélyen megsebezte magát.

Talán már a te tenyerednek is van „története”, amelyet csak te ismeresz. Illetve még valaki rajtad kívül.

A sebes ujjával a férjem nem nagyon tudott dolgozni, így kitalálta, hogy itt az idő, legőzik egy kicsit a fiával. A kisautó, amelyet elővettek, elért volna a tenyereimben. Nagy függén szétszedték, gondolva, hogy na, ezt hamar össze is fogják rakni. De nem így lett. Először küszködtek a műtűr kis alkatrészekkel, aztán egy kis hümmögéssel elővették a használati utasítást az összerakáshoz. A kis darabok megkeresése és helyére illesztése több mint egy órát vett igénybe.

Mócit közben hazavittem, és az úton visszafelé azon gondolkodtam, hogy a csudába tud ilyen bonyolult lenni egy ilyen kicsi autó is. Aztán elnevettem magam. Mert hát egy olyan kicsi tenyér is, mint Mócié, milyen bonyolult kis szerkezet! Az ujjak ujjpercekből állnak, mind úgy hajlik, ahogy kell. A hüvelykujja szembe tud fordulni a többivel, ami segíti majd őt – ha már nem csak szopogatni akarja a kezét – abban, hogy meg tudjon fogni tárgyakat. Kiflit, almát, csörgőt. Sőt a nagyobb tárgyak után egész kicsiket is.

Tudtad, hogy siketnéma embertársaink kézjelekkel beszélgetnek egymással? Ez a jelnyelv. Hogy miképpen is fest ez, megnézheted az interneten, például a Baptistamedia.hu/jelnyelvi-biblia oldalon, ahol az Újszövetség több könyvének jelnyelvi fordítása érhető el. De nemcsak a jelnyelvben közvetíthet üzenetet a kéz, hanem a pantomimban is – láthatsz erre példát a BPA Gospel Team Ki vagyok én című videójában is.

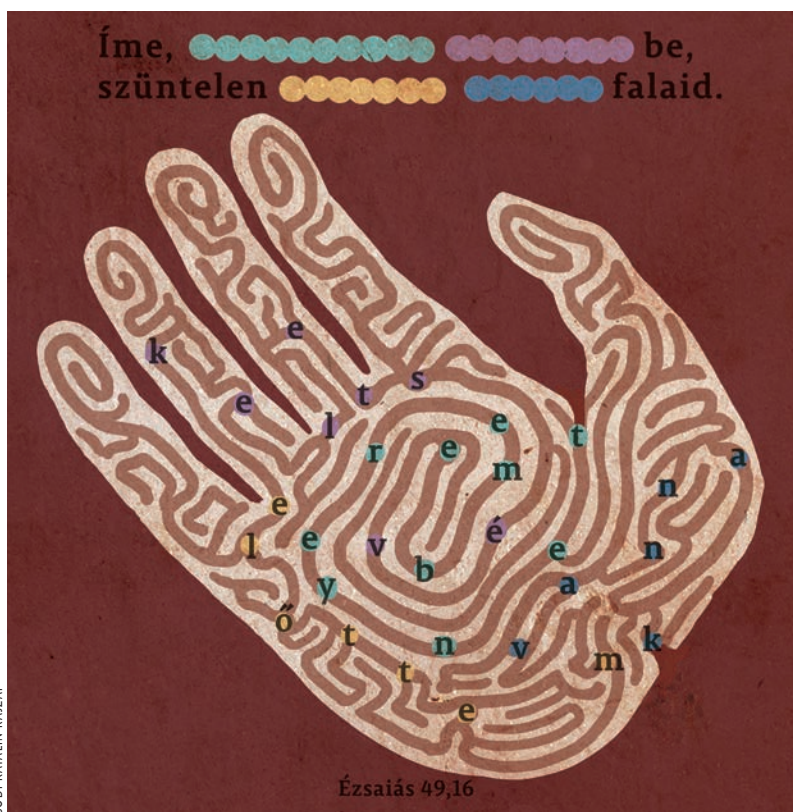
Például kanalat, ceruzát vagy éppen egy csomó ilyen kis apró legódarabot.

Mindezeknek a hallatlanul összetett részeinknek, mint például a kezünk is – vagy amiről a kezünk árulkodik: a lelkünk –, jó ismerője az Úr. Ő alkotott minket, nem csak úgy lettünk. Tudja álmainkat, vágyainkat, tévedéseinket, balul kiütött dolgainkat. Emlékszik arra a sebare, amelyikről nekem már nem rémlik, hol szereztem. Ő érti azt, amit akkor éreztem, amikor keletkezett. Tudja, miért kezdtem valami veszélyes dologba, hogyan sodródtam olyan helyzetbe, hogy végül megsérültem.

Jó tudni, hogy így ismer valaki, aki nagy, erős, és szeret bennünket. Hogy az én életem olykor legóként széthullottnak tűnő darabjaihoz ő ismeri a használati utasítást, és rendbe fogja tenni a rendtelenségeket. A sebeket begyógyítja: nemcsak túléljük őket, hanem ő be is építi a terveibe a mi botlásainkat, hasra eséseinket, és valami jobbat, többet hoz ki belőlük. ■

Egyéni ujjlenyomatod már az anyaméhben kialakult. Minden ember esetében más-és más, csak rá jellemző a mintázat, ezért lehetséges, hogy a bűnügyi történetekben, filmekben az ujjlenyomatuk alapján fogja el a rendőrség a bűncselekmények elkövetőit: a tetthelyen hagyott ujjlenyomatuk elárulja őket. Te is megvizsgálhatod nagyitóval a csak rád jellemző mintát, és érdekes lehet össze is hasonlítani a barátaidéval, ha együtt vagytok. Ha filctollal vagy nyomdához való festékekkel beszínezték az ujjaitok végét, egy lapra elkészíthetitek az ujjlenyomataitokat.

BÓDI KATALIN RAJZAI

A színes köröcskébe való szavakat megtalálod, ha a tenyérben követed a labirintus útvonalát

Festett tenyermintákból ti is érdekes képeket készíthettek – néhány ötletet itt is láthattok

Missziói pályázat – 2020. A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek missziói munkájának támogatására. Egyházmegyei programra az azt befogadó egyházközség a saját nevében pályázhat, emellett az egyházközségek benyújthatnak pályázatot gyülekezeti célra is. Csak önálló jogi személyiséggel rendelkező egyházközség adhat be pályázatot. Pályázni lehet missziói programokra vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Azokat a pályázatokat tudjuk támogatni, melyek hangsúlyosan evangelizációs és missziói tartalmat hordoznak. Az ifjúsági és gyermekmunkát az ifjúsági és gyermekbizottság által kiírt pályázat segíti. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el.

A pályázati kiírás és a támogatottak listája az *Evangélikus Életben*, az Evangélikus Missziói Központ honlapján és a *Fraterneten* is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk. Pályázati keret: hétmillió forint. Megpályázható összeg: 50–150 ezer forint. A pályázatok beérkezési határideje: április 30. Az elbírálás várható időpontja: május 31. A kifizetés határideje: az elbírálást követő húsz napon belül.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet. Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatásról. Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a támogatást vissza kell fizetnie. Az aláírt és lebélyezett pályázatot e-mailben kérjük beküldeni az evmis@lutheran.hu címre.

A pályázat elszámolási határideje: december 15. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról, a pályázati cél megvalósítását igazoló számviteli bizonylatok záradékolt, hitelesített másolatai, a pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló bizonylatok. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központba kell elküldeni: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38. Az űrlap letölthető az Evangélikus Missziói Központ honlapjáról: Misszio.lutheran.hu, illetve a központ e-mail-címén igényelhető: evmis@lutheran.hu.

Meghívó az EMPSZ akadémiai napjaira. Az Európai Magyar Protestáns Szabadegyetem április 29. és május 3. között tartja konferenciáját Balatonszárszón, az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Téma: *Quo vadis, értelmiség? A magyar értelmiség helyzet- és önértékelése.* A programban: kerekasztal-beszélgetés, kamarazene, előadás, áhítat, úrvacsorás istentisztelet, borkóstoló, fórumbeszélgetés. Jelentkezési határidő: március 31. Információért forduljanak Jaskó Irénhez az epmsz1969@gmail.com e-mail-címen, vagy látogassanak el az Epmsz.eu honlapra.

A nyugdíjas lelkészek szokásos összejövetelén március 6-án fél 10-kor a Deák téren dr. Reuss András tart előadást *Könyv Káldy Zoltánról* címmel. Szeretettel várjuk a résztvevőket.

Meghívó missziói konferenciára. Kedves Testvérek! Szeretettel hívunk benneteket ez évi lelkési (és munkatársi) missziói konferenciánkra, amelyet Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban (8253 Révfülöp, Füredi út 1.) tartunk június 22–26. között. A 2020. év központi igéje és témája: *„Viseljétek gondot magatokra és az egész nyájra!”* (ApCsel 20,28) *Lelkigondozó és lelkigondozott vagyok.* A konferencián az igetanulmányokat, a délelőtti előadásokat és csoportfoglalkozásokat református, evangélikus, baptista, pünkösdi, metodista lelkipásztorok tartják.

Az előadások és igetanulmányok: Lőrinc Levente baptista lelkipásztor: *Ézsaiás mint lelkigondozó* • Johann Gyula evangélikus lelkész, mentálhigiénés szakember: *A lelkipásztor mint lelkigondozó és lelkigondozott* • dr. Barta Zsolt főiskolai docens (Pápai Református Teológiai Akadémia): *Pál mint lelkigondozó* • Reimer Márta baptista pszichológus: *A személyes lelki higiénia és a család* • dr. Bácskai Károly, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezető docense: *Jézus mint lelkigondozó* • Nagy Márta református középiskolai valóstanárnő: *Az ifjúság lelkigondozása.*

Jelentkezési határidő: május 12. A jelentkezési lapok visszaküldhetők postán a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának címére (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), e-mailben az oikumene@meot.hu címre, esetleg az 1/371-2691-es faxszámra, „Ökumenikus missziói konferencia” megjelöléssel. A részvételi hozzájárulás összegét (32 ezer forint) az evangélikus lelkészek számára a Magyarországi Evangélikus Egyház megtéríti a teljes konferencia idejére (a díj a szállást és a napi háromszori étkezést foglalja magában). Gyülekezeti munkatársak és hitoktatók számára egyházunk a részvételi díj felét (16 ezer forintot) téríti meg. Támogatást csak azok kapnak, akik részt vesznek a konferencia programjain.

A szervezők nevében:

NEMESHEGYI ZOLTÁN, a MEÖT Missziói Bizottságának elnöke

Parókusi alkalmassági vizsgálat 2020 májusában. Az Északi Evangélikus Egyházkerület parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusaiban előírt feltételeknek megfelelnek. Jelentkezni március 17-ig elektronikus úton lehet a püspöki hivatal e-mail-címén (eszaki.kerulet@lutheran.hu) esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételről. A szóbeli vizsga várhatóan május 27-én lesz.

DR. FABINY TAMÁS, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

Ordass Lajos evangélikus püspök élete és munkássága címmel vándorkiállítás rendeznek a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban (Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17–21.). A tárlat március 4-ig tekinthető meg. A kiállítás támogatói az Igazságügyi Minisztérium és a Magyarországi Evangélikus Egyház.

Ki mire éhes?

Az „egyházi sajtburger” készítésének titkát keresték a gyermekmunkára specializálódott egyik csoportban a gyülekezetimunkatárs-képzés legutóbbi alkalman. De tulajdonképpen a többi szakirányú képzés is annak megválaszolásában segítette-segíti a résztvevőket, hogy miért és mire éhesek a rájuk bízottak, és hogyan csillapíthatják az éhségüket a leghatékonyabban.

A képzés második szemeszterének első alkalját február 15-én tartották egyházunk budapesti, Üllői úti székházában. A gyermek-, az ifjúsági, a diakóniai munka, valamint a gyülekezeti stratégia területe iránt érdeklődők ezúttal is „be-lakták” az országos iroda helyiségeit.

Míg az őszi félév délelőtti alkalmait az Atyára, a Fiúra és a Szentlélekre irányították a figyelmet, valamint azt járták körbe, miért jó evangélikusnak lenni és egyáltalán Isten erőterében élni, addig ezúttal – mintegy szintet lépve – az Istennel való párbeszéd, közösség építése, a Biblia olvasása állt a középpontban. Gáncs Péter nyugalmazott püspöknek, a képzés koordinátorának nyitóáhitata és Németh Zoltánnak, a gyülekezeti és missziói osztály vezetőjének előadása is rimelt a 119. zsoltár 105. versére: „*Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága.*”

A gyülekezetimunkatárs-képzés márciusban folytatódik, majd az áprilisi utolsó alkalom várhatóan úrvacsorás istentisztelettel zárul. Szeptembertől pedig a tervek szerint újabb kurzust indítanak a szervezők.

■ VITÁLIS JUDIT

A budavári evangélikus szabadegyetem március 9-ei alkalmának előadója dr. Reuss András, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem nyugalmazott professzora lesz. Az igazán izgalmasnak ígérkező előadás címe: *Úrvacsora – egység vagy egyenlenség?* Az előadás 19 órakor kezdődik a budavári evangélikus kápolnában (Budapest I. ker., Tánacsics M. u. 28.). A részvétel ingyenes, szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Radikális vendégszeretet

Konferencián Malmőben

A svédországi Malmőben rendezték meg a Refugee Highway Partnership Europe elnevezésű, menekülteket segítő nemzetközi keresztény szervezet tizennyolcadik konferenciáját, amelynek témacíme Radical Hospitality, azaz Radikális vendégszeretet volt. A találkozóra február 3–7. között került sor Malmő egyik nagy pünkösdi gyülekezetében. A mintegy kétszázötven regisztrált résztvevő több mint harminc országból érkezett a világ minden tájáról. A Református Szeretetszolgálat révén Honti Irén kiskunhalasi evangélikus lelkész is meghívást kapott a tanácskozássra. Az ő személyes gondolatait adjuk közre.

Magyarországról hatfős csapattal (képünkön) utaztunk Malmőbe: három felnőtt és három ifjú (református) teológus. Mi, felnőttek évek óta részt veszünk a menekültmisszióban, a teológusok ezután fognak bekapcsolódni. Vezetőnk dr. Dobos Ágoston református lelkész volt, aki az úgynevezett tranzitmisszió koordinátora a röszkei és a tompai zónákban.

Délelőttönként a nagy előadóteremben közösen hallgattuk Niels Nyman Eriksen dán evangélikus pásztor előadásait, aki az irgalmas samaritánus történetét (Lk 10) dolgozta fel három részben. Idézem a lelkész néhány mondatát: „A vendégszeretet mélyen benne gyökerezik a Bibliában: »A vendégszeretetről meg ne feledkeztek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg.« (Zsid 13,2) Az itt szereplő görög szó jelentése: »szeretni az idegent« (φιλοξενία). Erről szól Ábrahám története is, aki három idegent fogad a házába. Később kiderül, hogy az Úr küldöttei voltak. Az emmausi tanítványok történetében Jézus idegenként szegődik a tanítványok mellé. Amikor behívják őket az otthonukba, felismerik, hogy Jézus az az idegen. Mt 25-ben Jézus azonosította magát az idegenekkel: „...jövénny voltam, és befogadtatok...«”

A délelőtti program után a résztvevők különféle workshopokon, műhelyfoglalkozásokon vehettek részt. Engem nagyon érdekelt a *Complete Hospitality (Gospitality) – Evangélium és menekült-szolgálat* című workshop, amelyet egy Srí Lanka-i pásztor tartott. „Isten bátorít az evangélium és a vendéglátás összekapcsolására – mondta az előadó. – Az evangélium továbbadása a beszélgetés része kell, hogy legyen. Osszuk meg az evangéliumot a menekültekkel, és engedjük Istent cselekedni az életükben.

Az evangélium Isten ereje, és egyedül Jézus ad gyökeres szabadulást.”

Egy másik workshopon *A remény házai (Houses of Hope)* keresztény projektet mutatták be német fiatalok. Ezekben a házakban együtt élnek menekültek és keresztények; megosztják az életüket egymással. Cél, hogy a menekültek otthon érezzék magukat, hogy a helyiek segítsenek nekik az integrációban, abban, hogy munkát találjanak, és fontos az is, hogy tanuljanak egymástól.

Délutánonként kirándulásokon vehetünk részt. Voltak, akik imasétára mentek, mások Koppenhágába „ruccantak át”, megint mások lundi városnézésre vállalkoztak. Az egyik délután egy olyan gyülekezetbe látogattunk el, ahol menekült fiatalokat fogadtak be: nekik próbálnak tanulmányi és szociális segítséget nyújtani. Felemelő volt látni és hallani, ahogy az afgán fiatalok beszéltek megtérésükről, keresztény hitre jutásukról.

A konferencián több alkalommal is elhangzott, mennyire fontos, hogy a humanitárius segítség és az evangéliumi segítségnyújtás egyensúlyban legyen. Oly szépen hangzott: „Szeretnénk a mennyek országának kultúráját fölébe emelni az emberi kultúrának” A hiteles svédországi példák által jó volt látni, hogy így is lehet... ■

Akiben kiformálódott a Krisztus

Richly Zsolt (1941–2020)

2014 márciusában Richly Zsolttal Németországban jártunk, ahol nagy sikerrel mutattuk be a Luther-rajzfilm egyik epizódját. Késő este értünk haza. Mielőtt a püspöki hivatal előtt beszállt volna kis Suzukijába, szinte bocsánatkérően mondta, hogy másnap nem jönne be dolgozni a püspöki hivatal épületében kialakított animációs műhelybe. Természetesen, mondtam neki, gondolván, hogy egy ilyen fárasztó út után pihenésre van szüksége. Másnap a rádióból tudtam meg, hogy a Magyarország Kiváló Művésze díjat vette át, azért nem jött be dolgozni. Ez a végtelen szerénység mindig is jellemző volt Zsoltra.

Ahogy mondani szokták, „volt mire szerénynek lennie”, hiszen az elmúlt évtizedekben nemzedékek nőttek fel az ő rajzfilmjein. A kockásfülű nyúl amolyan órangyal volt, aki észrevette a bajbajutottakat, és mindig segített a gondok megoldásában. A világ több mint nyolcvan országában sugárzott rajzfilmsorozatnál is jobban szerette azonban azokat a műveit, amelyekben Heltai Gáspár fabuláit dolgozta fel, hiszen ezekben a komoly erkölcsi tanítás mellett egyfajta prédikatori hangot is megszólaltathatott. Lélegzetelállító dramaturgiával, valamint mozgás- és színvilággal ragadta meg számos költő (egyebek mellett József Attila vagy Kormos István) és zeneszerző (például Bartók vagy Kodály) alkotásait, új jelentéstartalmakat adva ezeknek a műveknek.

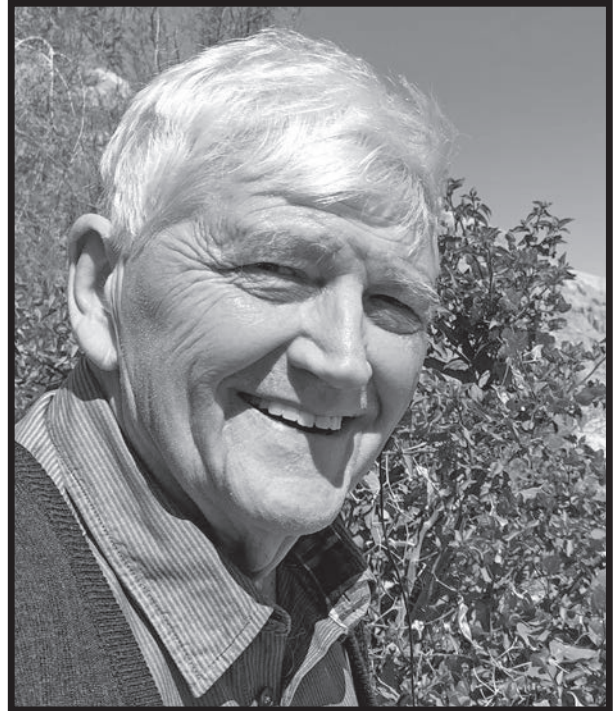
Igazán közeli kapcsolatba tíz éve kerültünk, amikor a Luther-rajzfilm ötletével megkeresett. Az anyagi szűkösség ellenére – amely mindvégig kísérte ezt a vállalkozást – odaadóan dolgozott. Lackfi János költő személyében igazán nagyszerű alkotótársra talált.

Tehetségét édesapjától is örökölte, aki az Aszódi Evangélikus Gimnázium rajztanára volt. Édesanyjához való szeretetteljes kötődését közös munkánk kezdetén ismertem meg. Őt akkor veszítette el. Az elsőként elkészült epizód végére szép kézírással odaírta: „Édesanyám emlékének.” Felesége tanárnő, két fiuk és négy unokájuk van.

Naponta olvasta az igét, végtelen alázattal viseltetett mindenki iránt. Szerette és becsülte a szépet, nemcsak a művészetben, hanem az emberben és a természetben is. Már tudatában volt a gyilkos kór pusztításának, de nagykovácsi otthonuk kertjében rendületlenül töltögette magokkal a madáretetőket. Ősszel a dália gumókat a fagy elől ő szedte ki. A tulipánokat még ő ültette el.

Egy éve régi vágya teljesült, amikor feleségével és barátival szentföldi úton vehetett részt. Megrendült a szent helyek láttán. Amikor a Genezáreti-tó partán felolvastam a boldogmondásokat, rá is gondoltam: „*Boldogok a szelídek...*”

Fizikailag már gyenge volt, amikor a Parlamentben átvette a Károli Gáspár-díjat, de akkor is szabatosan fogalmazott, és tapintatosan ügyelt arra, hogy lehetőleg mindenkihez legyen egy kedves szava. Pedig már bizonyára ott volt benne a tudat: hamarosan el kell indulnia.

*Mind elmegyünk, a ringatózó fák alól mind elmegyünk,
[...] olyik még visszanez, a holdsugár a lábnyomunkba lép,
végül mind elmegyünk [...].*

(WEÖRES SÁNDOR: Bolero)

A Luther-sorozat képregény-feldolgozásának utolsó füzetét már betegsége idején vette kézbe. Január közepén még el tudott jönni az istentiszteletre. Az úrvacsorát a mennyei lakoma előzeként vette.

A zsúfolt budavári templomban tartott február 7-i búcsú-istentiszteleten a szakmai védjegyének számító morf ábrázolásokra is utaltam. Műveiben a virág lánnyá, a felhő madárrá változik, a nyuszifülből propeller lesz. Ez állandó művészeti eszköze a Luther-filmben is. Az egyik epizódban az elfújtt gyertyából angyal és ördög vonalai jönnek elő, és birkóznak egymással. Egy másik helyen az Ágoston-rendi szerzetes a töviskoronás Jézussá változik át. Majd Krisztusból egyszer csak bárány lesz.

Előbb őt magát idéztem: „A Luther töprengéseit, lelkében lejátszódó vívódásait, imáit és könyörgéseit örökmozgó vonalrajzok egymásba alakulásával megjelenítő képsorok a mai ember azonosulását szeretnék elérni.” Ezt követően Pál apostol szavát szólaltattam meg, aki – Zsolt kedvenc szavát, a *morfét* használva – így ír: „...amíg kiformálódik bennetek a Krisztus.” (Gal 4,19)

Zsoltban kiformálódott a Krisztus.

■ FABINY TAMÁS

Csipetnyi csipkézés

Az Evangélikus Országos Múzeum kétnapos csipkehorgoló tanfolyamnak adott otthont január 31-én délután és február 1-jén délelőtt. Az eseményről az intézmény múzeumpedagógus-tárlatvezető munkatársa, Kondor Boglárka tudósított.

A program dátumát illetően nyugodt szívvel mondhatjuk, hogy hála a 0,60-as horgolótűknek és a hozzájuk illő fonalaknak, a január és a február hónapot sikerült összekötnünk. Mindez azonban nem valósulhatott volna meg Gábor Ferencné, Éva néni nélkül, aki egészen Debrecenből utazott ideáig, hogy tudását továbbhagyományozza. Az idős, ámde igen talpraesett hölgy egykor matematikatanárként oktatta nebulók tucatjait, most pedig a helyi kézműves-alapítvány csipkekészítőinek egyik oszlopos tagja.

A rövid, ám annál izgalmasabb összefoglaló kapcsolódott a múzeum *Kik a cip-szerek?* című időszaki kiállításához, hiszen a résztvevők megismerhették a nagy szépségi evangélikus család két tagjához – Szontágh Arankához és Szontágh Erzsébethez – fűződő csetneki csipke készítésének fortélyait.

Az alkotási vágy nemcsak az intézmény néhány munkatársát, hanem számos evangélikus gyülekezet (többek

között a Deák tér, Pasarét és Budakeszi) hölgytagjait is vonzotta, ami „női túlerő-höz” vezetett, vagyis a palettát inkább az érkezési helyszín és az életkor szélesítette.

Bár a csipkék készítése nagy odafigyelést és fáradhatatlan kezeket igényel, alkalomadtán a szorgos résztvevők kiszabadították fűrgé ujjukat a 60-as horgolófonalak béklyóiból, hogy némi szünetet tartsanak finom sütemények és tea társaságában. E rövid időre sem maradtak azonban tétlenül. A tanfolyam vezetője, Éva néni ugyanis a saját maga által készített csetneki csipkével kápráztatta el az érdeklődőket, valóságos minikiállítás improvizálva. A gyönyörű gallérok és terítők mintáját megannyi szempár vizsgálta, keresve azok színét és fonakját.

„Ők itt mind hosszú évek gyümölcsei, sokat közülük zsúriztettem is” – mondta Éva néni, utalva a csipkéken látható számított címkékre. Mindeközben a nagy elődök, a Szontágh nővérek kézműves

tevékenységéről és saját munkáiról mesélt, a hölgyek csodálattal nézték, azaz hallgatták, hiszen a szemeknek a kezekre kellett figyelniük.

A csipkehorgolás kinek több, kinek kevesebb kihívást jelent, de egy biztos: rengeteg új tapasztalattal és egy új hobbival gazdagodtunk, hála Éva néni türelmének és útmutatásainak. A nagy

FOTÓ: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM

érdeklődésre való tekintettel pedig reménykedünk, hogy a jövőben mindezt sikerül megismételjünk. ■

Fürge ujjak, nyitott fülek

Léleküdtető huszonnégy órát tölthettek el a résztvevők azon a nőknek meghirdetett lelki napon, amelyet januárról februárra „virradóra” tartottak a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Igazi főnóhangulat, meghittség, bensőséges, duruzsolással kísért szorgos alkotómunka jellemezte ezt az első ízben megrendezett alkalmat, amelyet a bárány és a pásztor motívumára építve szervezett Boda Zsuzsa és Varga Gyöngyi.

A Luther Kiadó szerkesztője és az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanácskezelője az elveszett juh példázatából, illetve a 23. zsoltár üzenetéből kiindulva kínált lelki táplálékot a résztvevőknek. A mindennapok feszített rutinjából való kikapcsolódás vágyával érkezők nem csalódtak: a szövés szinte mindannyiuk számára újdonságot jelentő technikájával

FOTÓ: BODA ZSUZSA

való ismerkedés összpontosított figyelmet kívánt tőlük, nem hagyva módot arra, hogy az otthon hagyott feladatokon töprengjenek. De amíg ujjuk szorgosan dolgoztak,

addig a fülük – és a szívük – nyitva állt, hogy (ismét) meghallják, felismerjék: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.”

■ – VITÁLIS –

Megújult a rózsablak a fasori templomban

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében 2017. február 11-én rendezték meg azt a jótékonyági aukciót és gálát, amelynek fő célja a templom Róth Miksa műhelyében készült rózsablakának restaurálására szolgáló pénzforrások összegyűjtése volt. Az úttörő jellegűnek számító alkalom nagy érdeklődés mellett 1,2 millió forint bevétellel zárult, amelyet az országos egyház ugyanekkorá összeggel toldott meg. A rozetta felújítása az elmúlt hetekben ért véget. Remélhetőleg a további munkálatok befejezésére sem kell már sokat várni.

A két évvel ezelőtti aukcióról szóló tudósításában Aradi György parókus lelkész annak idején így nyilatkozott: „Amennyiben egy szerencsés konstelláció jön létre, és az anyagi ráfordításon túl minden munkafázis megfelelően megvalósul, akkor a reformáció ötszázadik évében azt is szeretnénk megünnepelni, hogy felújítottuk a rozettát.” A lelkésznek a munkálatok közeli lezárására vonatkozó kijelentése nem nélkülözte a realitást, nem várt fejlemények mégis általános főhomlokzati felújításra kényszerítették a főváros második legnagyobb templomának mintegy ezer tagot számláló gyülekezetét.

Az 1903 és 1905 között épült erzsébetvárosi templom az első és a második világháborút jelentősebb szerkezeti károk nélkül vészeltte át. Ugyanakkor a kerületet 1944 júliusában ért légítámadás idején a Róth Miksa alkotta gótikus ólomüveg ablakok közül a szentély szí-

nes ablakai teljesen elpusztultak, és a légnomás miatt a mintegy hét méter átmérőjű rózsablak ólom tartókerete

is ekkor deformálódott. Az időjárás több évtizedes hatásának következtében az ólomszerkezet tovább gyengült, ami a festett üvegszemek lazulását, esetenként kiesését eredményezte. Mivel a rózsablak állapota annak elbontását és műhelykörülmények közötti teljes körű restaurálását igényelte, a templomtérben közvetlenül előtte elhelyezkedő Angsterorgona lebontása és újbóli visszaépítése is szükségessé vált.

További feladatként jelentkezett a templom északnyugati oldalán, a bejáratú ajtó feletti Róth Miksa-üvegmozaik megmentése. A kisdedeket hívó Krisztust (Mk 10,14–15) ábrázoló, kivételes szépségű és művészi értékű üvegmozaik átrepedt, és a fal vizesedése miatt részletek váltak le belőle. Félő volt, hogy néhány éven belül teljesen tönkremegy, így ennek restaurálását és a fal vizesedésével dacoló szerkezetre rögzítését sem lehetett tovább odázni.

Az épület örökségvédelmi és iparművészeti szempontból jelentős részleteinek megmentése mellett szembe kellett nézni a mintegy száztizenöt éves épület általános állapotával is. Bár a homlokzat 1995-ben részleges külső felújításon esett át, az időjárás folyamatosan erodálta az állapotát. 2019 nyarán a szél és

a heves esőzés oly mértékben bontotta meg az északi falon a burkolatot, hogy a főbejárat lényegében használhatatlanná vált, és a jelentkező életveszély miatt az épület előtti járdaszakaszt le kellett zárni. Ezért a homlokzatfelújítást azonnal meg kellett kezdeni, ehhez pedig a forrásokat sürgősen elő kellett teremteni.

A felsorolt munkálatok teljes költsége jelenlegi ismeretek szerint több mint hetvenmillió forintot tesz ki. Ebből a fasori gyülekezet céladományként eddig nyolcmillió forintot gyűjtött, a Pesti Egyházmegye egymillió, az orgonabizottság félmillió forint támogatást nyújtott. Erzsébetváros önkormányzata huszonötmillió, a Miniszterelnökség a Bethlen Gábor Alapkezelőn keresztül huszonhárommillió forinttal járul hozzá a költségekhez, így legalább tízmillió forintos támogatás és további gyűjtés szükséges a munkálatok befejezéséhez. (Ez az összeg nem tartalmazza a templomtorony ettől függetlenül, de a jövőben szintén esedékes felújításának költségeit.)

A rózsablak restaurálása az elmúlt hetekben zárult le. A huszonöt önálló darabból álló, virág- és geometrikus motívumokat ábrázoló üvegtáblákat január végén helyezték be a homlokzati falnyílásokba. Az egyes üvegtáblákban a megtisztított és felújított üvegszemek az újraöntött ólomkeretekbe kerültek be, a hiányzó darabokat – az európai restaurálási irányelveknek megfelelően

FOTÓ: KÉRGES MÁTÉ

– azonosítható módon, de nem feltűnően pótolták, így az új és a felújított üvegfelületek összehatásukban egységesek, „különbségük” csupán a szakemberek számára észlelhető. A kedvezőtlen időjárási hatásoktól mostantól az üvegtáblák elé helyezett, méretre gyártott, tükröződésmentes üveglapok védik a rózsablakot. A munkálatokat Csontos Katalin és Molnár Gabriella restaurátorok végezték és felügyelték.

A rózsablak felújításának lezárását követően kezdődhet az orgona visszaépí-

tése. Az üvegmozaik felújítását műtermi körülmények között végzik, visszahelyezése a homlokzati felújítás befejezésének függvénye. Óvatos becslés szerint az idei reformációi emléknapon a gyülekezet már a főkapun keresztül léphet be a helyreállított főhomlokzatú templomba. Ha az istentisztelet este hat órakor kezdődik, az alkonyi szürkületben a templomtérből a rózsablakon kiszűrődő fény pompája jelzi majd a fasori gyülekezetnek az előző nemzedékek alkotóereje iránti tiszteletét.

■ ZSUGYEL JÁNOS

Munkavégzők és -felügyelők. Molnár Gabriella kerámiaművész, restaurátor a Magyar Iparművészeti Főiskolán (ma Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) 1991-ben kerámia szakot, majd 1993-ban mesterképzőt végzett. 1994-ben a Magyar Iparművészeti Főiskola Tanárképző Intézetének rajz- és környezetkultúra szakán szerzett oklevelet. 2017-től műemléki restaurátor szakértő. Hazai és külföldi önálló kiállításai mellett 2001-től restaurátorként tevékenykedik – 2015-től a Silicart & Design Kft. keretében –, munkájának fontos része Róth Miksa és Zsolnay Vilmos művészi hagyatékának gondozása.

Csontos Katalin kerámiaszobrász, szakrestaurátor, művészeti menedzser a Magyar Iparművészeti Főiskolán 1991-ben kerámia- és porcelántervező szakon végzett, majd a Janus Pannonius Tudományegyetemen (ma Pécsi Tudományegyetem) kerámiaszobrászi mesterdiplomát szerzett, illetve elvégezte a Magyar Képzőművészeti Főiskola (ma Magyar Képzőművészeti Egyetem) restaurátor- és az Iparművészeti Egyetem (ma Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) művészetimenedzserképzését. A fertődi Esterházy-kastély gyűjteményét és kiállításait gondozta 2015 és 2018 között. Huszonöt évig az Iparmű-

vészeti Múzeumban, jelenleg a Szépművészeti Múzeumban tevékenykedik főrestaurátorként.

Molnár Gabriellával közös szakmai életpályájuk a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában (ma Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium) kezdődött, majd az iparművészeti főiskolán folytatódott. Mindketten Schrammel Imre Kossuth-díjas kerámiaművész tanítványai.

A két művész jelentősebb önálló és alkotótársaikkal közös munkái: Kovács Margit *Falusi mulatság/Körtánc* kerámia faliképeinek restaurálása az inotai hőerőműhöz tartozó művelődési házban • Budapesten a Párizsi udvar és a Párizsi Nagyáruház homlokzatfelújítása • Pécsen a Zsolnay Kulturális Negyed és a Zsolnay-mauzóleum restaurálási munkái • a budavári Nagyboldogasszony-templom (Mátyás-templom) Xavéri Szent Ferenc és Jézus szíve szobrának, valamint ólomüveg ablakainak, két Zsolnay-gyertyatartójának, illetve Loretto-kápolnája padlóburkolatának restaurálása • a Fiumei úti nemzeti sírkertben a Kossuth-mauzóleum, a Kozma utcai izraelita temetőben a Brüll-kripta és az egyik Róth Miksa-mozaik restaurálása • a szegedi dóm kerámia domborműveinek restaurálása.

Két magyar a katolikus magazin toplistáján

Az *Inside the Vatican – A Vatikánon Belül* – című amerikai katolikus havilap minden év januárjában teszi közzé „az év embereinek” tízes listáját. A magazin szerkesztői olyan személyiségeket választanak ki, akik tevékenységükkel kiemelkedő hatást gyakoroltak környezetükre, és a hit kérdéseiben jelentős szerepet vállaltak. A legnagyobb példányszámú amerikai katolikus orgánumban két magyart is besorolt a tíz közé.

A 2019. évi toplistán élén a moszkvai Svetlana Kasyan orosz operaénekes áll. Ő „a hit és a család értékének hangja” világszerte. Tavaly Ferenc pápa a Szent Szilveszter-rend nagykeresztje kitüntetésben részesítette. „Azt kérte, hogy használjam a hangomat Isten dicsőségére” – mondta el az operaénekes a pápával való találkozás után.

A második helyet az a Jean-Marc Fournier atya érdemelte ki, aki a Notre-Dame lángba borulásakor életét kockáztatva menekítette ki az oltáriszentséget a lángok közül. A harmadik helyet az osztrák Alexander Tschugguel nyerte el, akiben az Amazonasról tartott római színódus idején ébresztett kétségeket az óslakos kultúra pogány bálványainak templomi kiállítására, és az úgynevezett Pachamama-szobrokat fizikailag távolította el a katolikus templomból, mondván, azok nem oda valók. A negyedik egy mindössze tizenöt éves lengyel fiatal lett. Jacob Brayła az első varsói Pride-felvonuláson emelt magasba egy feszületet, mert cselekvésre készítette egy Madonna-ikont megszenteltelenítő transzparens.

Az ötödik helyen Bójte Csaba atyát találjuk. „Egy magyar ferences, aki elhagyott gyermekeket segít – így jellemzi a szerzetest a tevékenységéről szóló hosszú méltatás. – Nemcsak ételmezt és szállást

biztosít nekik, hanem közösségbe is bekapcsolja őket.”

A hatodik helyet Kanye West foglalja el. A szórakoztatóipar ikonikus sztárja azal döbbentette meg Hollywoodot, hogy tavaly örmény ortodox rítusban kereszteltette meg gyermekeit. Az amerikai rapper, énekes, divattervező és zenei producer – Kim Kardashian férje – keresztény hitre tért, és legújabb albumát *Jézus a Király* címmel megtérésének szentelve adta ki. Élete mélyebb értelmének hosszú kutatása után talált rá a kereszténységre. „Most, hogy Krisztus szolgálatában állok, az a feladatom, hogy az evangéliumot hirdessem, és megismertessem az emberekkel, mit tett Jézus értem” – nyilatkozta egy interjúban.

A hetedik helyezést – egyedüli protestánsként – Orbán Viktor érdemelte ki. A magyarázat szerint a kormányfő határozottan kiáll Magyarországot mint keresztény nemzet identitásának megtartása mellett. „A magyarok a világ lakosságának 0,2 százalékát alkotják. Van-e értelme, hogy egy ilyen méretű nemzet állást foglaljon és kiálljon egy ügyért? Igen” – idézi a miniszterelnököt az amerikai lap, majd a keresztény értékek és identitás védelmében elmondott beszédeiből egyebeket is idézve mutatja be a politikust.

A nyolcadik helyre Katie Ascough, Niamh Ui Bhriain és Cora Sherlock hár-

masa került, akik az életvédő erőfeszítések irországi vereségét követően sem adják fel küzdelmüket. A három író aktivista nő határozottan kiáll a még meg nem született élet védelmében, egyikük az ügyben már az ENSZ-ben is felszólalt.

A kilencedik helyen Vincent Guo Xijin püspök áll. A kínai földalatti egyházhoz tartozó püspök mindig is hű maradt a Szent-székhez, emiatt a kommunista hatóságok részéről folyamatos nyomásgyakorlás, fenyegetés és bebörtönzés veszélye közepette él. (Jelenleg ismeretlen helyen rejtőzködik.)

A tizedik helyen Emery Kabongo Kanundowi érseket találjuk a Kongói Demokratikus Köztársaságból. Ő 1982-től Szent II. János Pál pápa személyi titkára volt, jelenleg pedig a Szent Péter-bazilika kanonoka, aki mindig készségesen áll a zarándokok rendelkezésére.

Forrás: Magyar Kurír / Vatican News

Ülésezett az esperesi tanács. A budahegyvidéki evangélikus gyülekezet látta vendégül február 18-án egyházunk esperesi tanácsának tagjait. Az alkalom Keczkó Pál vendéglátó esperes áhítatával vette kezdetét.

Első napirendi pontként Antal Bálint, a Luther Kiadó igazgatója, valamint munkatársai, Kézdi Beáta és Boda Zsuzsa szövegezték arról, hogyan tudnak együttműködni a gyülekezetek és a kiadó. Ezután az Evan-

gélikus Országos Múzeumból esett szó; Borókay Zsófia és Kondor Boglárka múzeumpedagógusok, tárlatvezetők tartottak beszámolót. Sor került a lelkesítő életpályamodell éves esperesi kiértékelésére, míg Ilhász Beatrix esperes *Az esperes felelőssége a lelkesítő jótételeért* címmel tartott gondolatindító előadást.

Az ebéd után Szarka István esperes előadása következett, a vizitációk rendjével kapcsolatban pedig Keczkó Pál osztot-

ta meg tapasztalatait. Cselovszky Ferenc esperes felvezetése után az országos iroda részéről Krámer György irodaigazgató és Csorba Gábor, a gazdasági osztály vezetője szövegezték a kötelező offertóriumok rendszeréről, annak átláthatóságáról.

Egyházunk püspökei, Fabiny Tamás, Kondor Péter és Szemerei János válaszoltak ezután az aktuális kérdésekre, majd úti áldással ért véget az alkalom.

■ LÁZÁR ZSOLT

BEMUTATKOZIK A KISKÖRÖSI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Egyházunk legnagyobb lélekszámú gyülekezete – az Alföldön

Kiskörösi evangélikusok vagyunk. Ez először is azt jelenti, hogy városalapítók vagyunk. Háromszázkét éve, 1718-ban a Felvidékről idetelepülő őseinket a magas hegyek szorításából az Alföld tágassága, a megművelhető földek adta lehetőség vonzotta e tájra. Felépítették házaikat, s egyúttal visszahelyezték a térképre a középkori Keurust mint Kis-Köröst. Kezük nyomán város született a homokon...

Kiskörösi evangélikusok vagyunk. Az ősök nemcsak élhető várost, hanem egyházat is alapítottak. Mert a másik ok, amely miatt fölkerekedtek, az éppenséggel

a szabad vallásgyakorlás reménysége volt. Szerették volna evangélikus keresztyén hitüket szabadságban megélni, gyakorolni, s itt erre jó esélyt kaptak. Házaikkal egy időben már felhúzták az első templomot is, hogy legyen hol közösségekben dicsérni Istent. S a templom mellé iskolát is építettek. Ők még tudták a dolgok helyes sorrendjét, örök példaként a mai utódok számára.

Kiskörösi evangélikusok vagyunk. Imaházunk nagytermének falán olvashatók Pál apostol szavai: „*Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?*” (Róm 8,31) A legnehezebb időkből (1949) elkészült épület kis híján

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Március 15-én, böjt harmadik vasárnapján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a kiskörösi evangélikus templomból. Igét hirdeti Lupták György esperes.

a néphadsereg kultúrháza lett. De a lelkesek bátorsága, valamint az egyháztagok ellenállása megmentette az imaházat. S az ige a falon azóta is erre a helytállásra emlékeztet. S figyelmeztet bennünket is: ne adjuk fel, amit őseink hite, imádsága, Isten iránti szeretete hozott létre!

Kiskörösi evangélikusok vagyunk. Mi őrizzük Petőfi Sándor kiskörösi keresztlésének eredeti bizonyítékát. És biztosak vagyunk abban, hogy a költő itt született az 1823. év első óráiban. Az anyakönyvet pedig szívesen megmutatjuk az erre járóknak. Büszkék vagyunk a Petőfi-kultusz ma élő, erős hagyományaira.

Kiskörösi evangélikusok vagyunk. Amikor ma egyre több szó esik az úgynevezett népegyházi forma átalakulásáról, nos, mi még mindig népegyházi keretek közt élünk. Sokan vagyunk evangélikusok ebben a városban, és ez jól van így. Adataink alapján miénk a legnagyobb lélekszámú evangélikus közösség egyházunkban. De ez nem a mi érdemünk. Adottság, amely kötelez, és amellyel jól kell élnünk. Nem könnyű feladat, de folyamatosan kísérletezünk, hogyan tehetjük élővé, elevenné sokezeres közösségünket.

Iskolánkban mintegy ezerkétszáz diák tanul, többségük evangélikus. Gyülekezetünk fenntartásában működik a Jó Pásztor Evangélikus Szeretotthon. Nálunk tehát egyfajta „nagyüzem” van, ahol is öt lelkész és számtalan munkatárs végzi a szolgálatát – szándékunk szerint Isten dicsőségére. ■

Főtitkárból elnök-püspök

A Norvég Evangélikus Egyház Központi Tanácsa január 30-ával elnök-püspökké nevezte ki és az Egyházak Világtanácsának éléről hazahívta Olav Fykse Tveit lelkész.

Megválasztásának hírére Olav Fykse Tveit így fogalmazott: „Az elnök-püspök is csak részleges felelősséget hordoz, de mint ilyen egyháznak reprezentánsa a közéletben is. Sokszor fontosabb az, hogy vitás kérdésekben nyitott legyen az üzenetekre, amelyek hozzá érkeznek, s ez olykor jelentősebb, mint vezetni a vitákat vagy kimondani az utolsó szót.” Egy sajtónyilatkozatában pedig hangsúlyozta: „Mindent meg fogok tenni azért, hogy a Norvég Egyház audiovizuálisan, azaz láthatóan és hallhatóan is jelen legyen a nemzet életében.”

A skandináv országban az evangélikus-lutheránus egyháznak tizenkét egyházkerülete van. A tizenkét lelkes vezető közül a püspöki konferencia joga és feladata megválasztani a *primus inter pares*-t, vagyis az egyenlők között az elsőt. A mindenkori

elnök-püspök székhelye a nidarosi katedrális.

Olav Fykse Tveit elnök-püspöki tiszt-ségbe való beiktatása április 26-án lesz a nidarosi katedrálisban, főtitkári teendőit március végén teszi le Genfben. Tveit 2002-ben szerzett teológiai doktorátust az Oslói Egyetem Teológiai Karán, 2015-ben díszdoktorátust kapott a dél-koreai Hanshin Egyetemen, 2018-ban pedig az indiai Serampore Főiskolán. 2010 óta vezeti az Egyházak Világtanácsát, amelynek főtitkáráként – három ízben – hazánkban is járt.

Forrás: Agnusradio.ro

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk téged, mert egyedül te vagy méltó a dicséretre. Fenséges vagy, és csodálatosak a te útjaid; nagy a szereteted és érthetetlen a jóságod irántunk. Hallgass meg minket, amikor gyermeki bizalommal fordulunk hozzád.

Bocsáss meg, Urunk, mert vétkeztünk ellened. Türelmesen bánss velünk, napról napra megújul rajtunk kegyelmed, és igédén keresztül újra és újra szólsz hozzánk, pedig mi sokszor elfordulunk tőled, és a saját akaratumk szerint cselekszünk. Munkáld bennünk, kérünk, a bűnbánó, alázatra kész szívet, hogy meglásuk és megvalljuk azt, amire most mutatsz rá. Krisztusért kérünk, emlékezz meg irgalmadról, és ne emlékezz a vétkeinkre!

Könyörgünk hozzád, Urunk, segítségért, mert annyi nyomorúság vesz körül bennünket. Eléd hozzuk azokat, akik testi-lelki betegségekben szenvednek, akik nehéz döntés előtt állnak, akik szereteteikért küzdenek; mindenkit, aki a mélységből hozzád kiált. Add, hogy formálódjunk és hitünkben erősödjünk a próbák által, hogy javunkra váljon a keserűség is.

Köszönjük, Urunk, hogy elhalmozol áldásaidal. Add, hogy felismerjük jelenléted és gondviselő szereteted, hadd legyenek mindennapjaink és ünnepeink a hit és a hála lehetőségei. Munkálkodj rajtunk, hogy hálás szívvel tudjunk dicsérni téged mindig, minden körülmények között.

Imádkozunk, Urunk, gyülekeztünkért, egyházunkért és az egész kereszténységért. Ha te nem könyörülsz meg rajtunk, nem maradunk meg. Kérünk, áraszd ki ránk Szentlelkedet, hogy betöltse a szívünket és megelevenítse közösségeinket. Te tedd élővé a hitünket, láthatóvá a szeretetünket és hitelessé a bizonyágtételünket, hogy áldássá lehessünk mások számára.

Az Úr Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgass meg minket!
Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus

(janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletág telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere)

Kol 1,24–29

Személyes vallomás

Pál apostol a megtérése után mindig Jézusra mutatott, és leveleinek címzettjeit tanította. Mai igénkben is ez történt: Jézus nagyságát felragyogtatta, utána tanította a levél olvasóit, hogy mit jelent ez a számukra. Most mégis egészen személyesen önmagáról is vall. Vallomásának a tartalmát három szó köré építi fel. Ez a három szó: a szenvedés, a titok és a dicsőség. Melyik mit jelent, és mire vonatkozik?

Szenvedés. Igénk első mondatát könnyű félreérteni, mert úgy tűnik, mintha Krisztus értünk vállalt szenvedése nem lett volna elegendő, és valamiféle emberi erőlködéssel azt még ki kellene pótolni – holott egyáltalán nem erről van szó. Az Újszövetség egyértelműen hangsúlyozza, hogy Jézus Krisztusnak a mi bűneinkért elhordozott szenvedése nem szorul semmiféle kiegészítésre.

szenvednie kell, mert ahogy Jézus mondta: engem előbb gyűlölt a világ, mint titeket (lásd Jn 15,18), és ha ti énbenem vagytok, akkor velem együtt gyűlölni fog titeket. Erre a gyűlöletre kell nekünk Krisztustól kapott szeretettel válaszolni.

Titok. Erről részletesen és lelkendezve ír Pál apostol. A Kolossében élő tévtanítók előszeretettel zavarták meg a kezdő hívők életét, és kedvenc kifejezésük volt a *misztérium* (titok). Pál apostol tudatosan használja az ő kifejezésüket, de egészen más tartalommal. Mi ez a titok? A titok, amelyet Isten most közhírré, nyilvánvalóvá tesz a pogány népek között Pál apostol igehirdetése által: Izrael Messiása az egész emberiség Szabadítója. Sajnos mi ma már nem érzékeljük, milyen botrányosan, forradalmian új gondolat volt ez akkor. És ha nem érzékeljük

is, kérdezzük meg magunktól: ezzel a reménységgel, örömmel, tágassággal tudunk-e nézni mindenkire a magunk környezetében? Úgy nézünk-e mindenkire, hogy ő is rászorul Isten kegyelmére? Neki is megszerzte Jézus az üdvösségbe való bemenetel lehetőségét. Hogy hogyan, mikor, ez az ő titka, de nekünk ezzel a reménységgel szabad másokért imádkozni és másoknak ezt a jó hírt elmondani.

Dicsőség. Mit értsünk dicsőségen? Itt egy ószövetségi szakkifejezéssel találkozunk. Azzal a szóval, amely Isten jelenlétére, az ő isteni lényéből áradó egyedülálló fenségre utal.

Pál apostol itt megint egy forradalmi gondolatot mond ki: ez a dicsőség már nem csak a szentek szentjében található. Kiáradt a jeruzsálemi templomból, és beáradt mindazoknak a szívébe, akikben Krisztus hit által lakik. És akikben Jézus lakik a hit által, azokon is felragyog valami ebből a dicsőségből, tisztaságból és szentségből.

Ez az a dicsőség, amelyről itt Pál apostol beszél. Ez felragyoghat bennünk a mindennapi munkában, a nemszeretem és kellemetlen helyzetekben és tennivalóink között is. A nehéz embereinkkel vagy a nehéz természetünkkel viaskodva. Mindenütt és minden körülmények között.

Ez is ad örömet ahhoz, hogy vállaljuk a szenvedést. Ez is ad bátorságot ahhoz, hogy ezt a titkot elmondjuk másoknak: Isten téged is szeret, neked is van helyed az ő országában. Ez is lehetőséget kínál, hogy egyre inkább tudjunk világítani ebben a rohamosan sötétedő világban.

■ ROSTÁNE PIRI MAGDA

Imádkozzunk! Köszönjük, hogy mindnyájan minden gondunkat reád vethetjük, mert neked gondod van ránk. Ámen.

ANTHONY FALBO: KUBISTA IMÁDSÁG, EGY VILÁG, EGY ISTEN (2009)

Nyilvánvaló ebből a mondatból, hogy arról a szenvedésről beszél, amely a hívők közösségének, az egyháznak, Pál kifejezésével a Krisztus-testnek a szenvedését jelenti. A benne hívők közössége, a kiválasztottak közössége, az egyház, ez a Krisztus-test. A Krisztus-test pedig addig, amíg Jézus másodszor el nem jön, egyfolytában szenved ezen a világon. Miért? Mert ez a világ nem érti a Krisztus szerinti gondolkozást, mert Isten nélkül gondolkodik. Éppen ezért ez a világ soha nem ért egyet azokkal, akik már Isten szerint gondolkoznak, és neki engedelmesen akarnak élni. Ezért ugyanúgy zaklatja, bántja, gúnyolja, üldözi azokat, akik Krisztuséi, mint ahogyan tette ezt Jézussal, amíg emberi testben itt volt közöttünk.

Ez az első, amit Pál apostol magáról, de közvetve minden hívő testvéréről ír: aki a Krisztus-testnek a tagja lett, annak

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 8.) Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzátok azokért, akik üldöznek titeket, hogy így mennyei Atyátok fiaí legyetek... Mt 5,44–45 (3Móz 19,17; Jn 3,14–21; Róm 5,1–5[6–11]; Zsolt 123) Az ellenség szeretete az ember számára szinte lehetetlen. Jézus azonban a törvény magyarázatában fokozottan olyat kér az embertől, ami lehetetlen számára. Ha figyelmesen szemléljük magunkat és embertársainkat egy rövid ideig, láthatjuk, hogy sokkal hamarabb és sokkal nagyobb mennyiségben törnek fel belőlünk a negatív gondolatok a másik emberrel kapcsolatban. Az értük való imádság azonban oldja a lélek görcseit, s magának az imádkozónak lesz jobb. Jézus nagyon jól tudja, hogy a bennünk levő rossz fertőz, rombol minket.

Hétfő (március 9.) Hiszen nem azt teszem, amit akarok: a jót, hanem azt cselekszem, amit nem akarok: a rosszat. Róm 7,19 (Jer 5,25; 1Móz 37,3–4.12–14.23–35[36]; Mk 10,32–34) Nem tud az ember nem vétkezni. S ezt át is éljük nap mint nap. Az akarás még ott van bennünk, de a kezünk, a gondolataink, a szavaink olyanok, mint a félrehordó puska a búcsúí céllövöldében: mindig célt tévesztenek. Emiatt el is keseredhetnénk, de Isten kezébe letéve ezt a hibás eszközt, önmagunkat, ő mégis tud kihozni jót belőlünk.

Kedd (március 10.) Mert nem a félelem lelkét adta nekünk Isten, hanem az erőt, a szeretet és a józanság lelkét. 2Tim 1,7 (Zsolt 27,1b; Jób 2,1–10; Mk 10,35–45) Félelmekkel tele van világunk és lelkünk is. Kiiktathatatlan a félelem az életünkéből. Pedig szeretnénk félelemmentesen élni, mert a félelem fölemészt. Pál nem a bátorságot állítja a félelemmel szembe, hanem az erőt, a szeretetet és a józanságot. „...a teljes szeretet kiűzi a félelmet...” – írja János apostol is (1Jn 4,18). S az erőért, a szeretetért, a józanságért nem kell megküzdeni, ezeket Isten ajándékozta nekünk. S itt látható, hogy a szeretet – az Isten szeretete – nem egy érzelem, hanem olyan adományok társulnak hozzá, amelyeket mi ritkán társítanánk: az erő és a józanság.

Szerda (március 11.) Jézus mondja: Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mt 11,29 (Dán 4,34; Jn 16,29–33; Mk 10,46–52) Iga fölvétele, szelídség és alázatosság nem tartoznak az ember kedvenc fogalmainak körébe. Szabadság, dicsőség és kellő harciasság – ezek az életrealitás meghatározói. De milyen életre valók ezek? A földhözragadt életre, a pokolba vezető életre. Küzdünk, harcolunk, s közben békességre vágyódnak. Sokszor úgy gondoljuk, hogy azért kell

harcolnunk, hogy a békességünket kiharcoljuk. Jézus azonban nem harcra, hanem szolgálatra hív, s így ígér megnyugvást, amelyre annyira, de annyira vágyódnak.

Csütörtök (március 12.) Pereld peremet [Uram], és válts meg, ígéreted szerint tartsd meg életemet! Zsolt 119,154 (ApCsel 8,30–31; 1Jn 1,8–2,2[3–6]; Mk 11,1–11) Tele van a világ perlekedéssel. A bírósági tárgyalóterem soha nem ürülnek ki. Vége-hossza nincs a perlekedésnek. S miért perlekedünk? Elmúló földi javakért. Isten azonban a sáttánnal perlekedik értünk. S nekünk ezért semmit nem kell tennünk, nem is tehetünk, csak kérjük a zsoltárossal, hogy mentse meg életünket a földi perlekedésektől, amelyek fölemésztik kapcsolatainkat, erőnket, szeretetünket. S mentse meg életünket a pokoltól. És mi olyan kapcsolatban vagyunk Istennel Jézus Krisztus érdeméért, hogy számíthatunk ígéretére.

Péntek (március 13.) A süketet ne szidalmazd, a vak elé ne vess gáncsot! Féj Istenedtől...! 3Móz19,14 (Gal 6,2; 2Kor 13,3–9; Mk 11,12–19) Rettentő gyakorlatias és magától értetődő parancs. Pedig az ember szeret a gyengébb gyengeségével visszaélni, s úgy gondolja, hogy ami nem kerül napvilágra, az el is felejthető. Mennyi titokban elkövetett bűntény, tett lappang a homályban! Azt azonban tudjuk, mert tudnunk kell, hogy Isten előtt semmi nem marad titokban. S amikor Isten azt üzeni, hogy féj Istenedtől, akkor megelőző cézzal mondja. Mielőtt bármiféle gáncsot elkövetnél, jusson eszedbe, hogy Isten mindent lát. Még azt is, ami benned zajlik. Még mielőtt tetté formálódna, már a gondolatodat látja, tudja. Ezért féj Istenedet, s így formáld gondolataidat, tetteidet, hogy ne kelljen tőle félned.

Szombat (március 14.) Mert nálad van az élet forrása, a te világosságod által látunk világosságot. Zsolt 36,10 (1Jn 5,12; Gal 2,16–21; Mk 11,20–25) A forrásnál a legtisztább a víz. Ott még nem szennyezte be semmi. Az ember élete nem a fogantatás pillanatában a legtisztább, mert az eredendő bűn már ott beszenyezte. A keresztség pillanatában lesz tiszta, ott tisztul meg. Ott az élet forrása, az Isten, Jézus Krisztus, a megváltás. A világosság, a fény is elemi vágya az embernek. Igyekszünk mesterséges fényforrásokkal megfényesíteni életünket. De igyekszünk lelki, szellemi értelemben is tisztaságot, világosságot teremteni. Ez azonban önerőből nem megy. Ezt a lelki, szellemi, erkölcsi világosságot csak Istennél, Istennel érhetjük el. S általa láthatjuk majd az örök világosságot is.

■ BENCÉNÉ SZABÓ MÁRTA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Országos ifjúsági táborok az evangélikus egyházban – 2020

Országos evangélikus focitábor

Július 20–25., Nagyveleg

Életkor: 11–15 év

Ár: 28 000 Ft

Táborvezető: **Regős László**

E-mail: erosvarfc@gmail.com

Országos evangélikus konfirmandus- és ifjúsági tábor

Június 22–27., Bonyhád

Életkor: 11–17 év

Ár: 25 000 Ft

Táborvezető: **Deák Dániel**

E-mail: deakdanielpeter@gmail.com

Országos evangélikus zenei tábor

Augusztus 9–15., Aszód

Életkor: 7–15 év

Ár: 20 000 Ft

Táborvezető: **Mrkva Renáta**

E-mail: mrkvarenata@gmail.com

Országos evangélikus ifjúsági tábor

Június 29. – július 5., Bánk

Életkor: 12–18 év

Ár: 22 000 Ft

Táborvezető: **Csadó Balázs**

E-mail: orszagosifitabor@gmail.com

Jelentkezni az orszagostabor.lutheran.hu oldalon lehet **április 30-ig**.
További információk a táborvezetőktől kérhetők.

A LUTHER KIADÓ BŐJTI AJÁNLATA ÁPRILIS 9-IG 15-45%

Urbán Gyula: Úrvacsora (verses imakönyv)	~~1900 Ft~~	1300 Ft
Példázat-tükör (Bullet Journal)	~~1500 Ft~~	800 Ft
Visszhang (szerk. Szabó Lajos)	~~2800 Ft~~	2300 Ft
Kutyifa Anikó: Napi felhő	~~1850 Ft~~	1000 Ft
Napi ige (szerk. Galambos Ádám)	~~2000 Ft~~	1400 Ft
Kertész Eszter: Isten palota	~~1490 Ft~~	850 Ft
Boda Zsuzsa: Nevető Sárak	~~1490 Ft~~	850 Ft
Döbrentey Ildikó: És képzeled, Uram...	~~1190 Ft~~	700 Ft
Háló 2. – Egyházvezetők 1.: Káldy Zoltán, Ottlyk Ernő (szerk. Mirák Katalin)	~~3200 Ft~~	2200 Ft
Sztehlo-gyerekek voltunk (szerk. Andrási Andor – Laborczy Dóra)	~~4990 Ft~~	2900 Ft

Legújabb könyveinkről és további akcióinkról a honlapunkon tájékozódhat.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutheran.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

